SAYI : 76 EYLÜL 1968 2 LİRA

Barış Dünyası

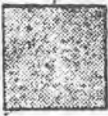
AYLIK SİYASÎ FİKİR MECMUASI

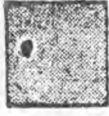
C H P, Rejimin Korunması Sorumluluğunu Kavramalıdır....

Anayasa Sola Doğru Hürriyet Kapısını Açmış, Başka Kapıları Kapamış mıdır ?

Ruslar Tarihe Karşı Gelmişlerdir.

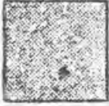

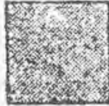

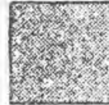

Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş.

ve

kaleflex yer döşemeleri sanayi a.ş.

Taksim Gezisinde açtıkları
Daimî Sergi dolayısiyle
gösterdiğiniz yakın alâkaya
teşekkür ederler

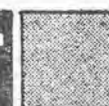

(Barış : 105)

Yuvanızda

ARÇELİK

SAADETİNİZİN ANAHTARI

Kendi sahasında Türkiyenin en güçlü ve modern teşkilâtını kurarak batı seviyesindeki tesislerinde senelerdenberi çeşitli elektrikli ev aletleri imal eden ARÇELİK, bunları ***en uygun fiatlarla*** satın alabilme imkânını halkımıza sağlamış bulunuyor.

Eskiden vitrinlerde seyredilen buzdolabı, çamaşır makinası, süpürge, gaz sobası, ARÇELİK'in seri imalât imkânları sayesinde bugün en mütevazı Türk yuvasında dahi sevinçle kullanılıyor... *Türk halkının mutluluğunu sağlıyor.*

ARÇELİK

(Yeni Ajans : 3746)

İstanbul'dan Doğuya ve Batıya yalnız dünyanın en tecrübeli havayolu hergün sefer yapıyor.

Sizi Batı'da Roma, Belgrad, Viyana, Münih, Frankfurt, Lizbon, Londra ve New-York'a biz götürebiliriz.
Yahut Doğu'da Beyrut, Karaçi, Bangkok, Manila, Hong Kong, Tokyo, Honolulu, ve San Francisco'ya bizimle uçabilirsiniz. Bu şehirler, sizi götürebileceğimiz yerlerin sadece birkaçıdır. İstanbul'dan dünyanın dört bucağına uçmak için her hafta yaptığımız 20 seferden herhangi birini tercih edebilirsiniz. Uçuş saatlerimiz öğleden evvel ve sonradır.

İş veya gezmek için seyahate çıkacağınız zaman bu seferlerimizden size en uygun olanı seçiniz. En iyi havayolunu seçmiş olmanın rahatlığı ile sonsuz bir zevk içinde seyahat edeceksiniz.

Fazla bilgi için PanAm Seyahat Acentenize veya Bürolarımıza müracaat ediniz:

İstanbul : Hilton Methali, Tel : 47 45 30
Ankara : 53 Atatürk Bulvarı, Tel : 12 11 20
İzmir : İzmir Palas Oteli, Tel : 33 4 72
Adana : Agba Oteli, Tel : 1501

Dünyanın en tecrübeli havayolu

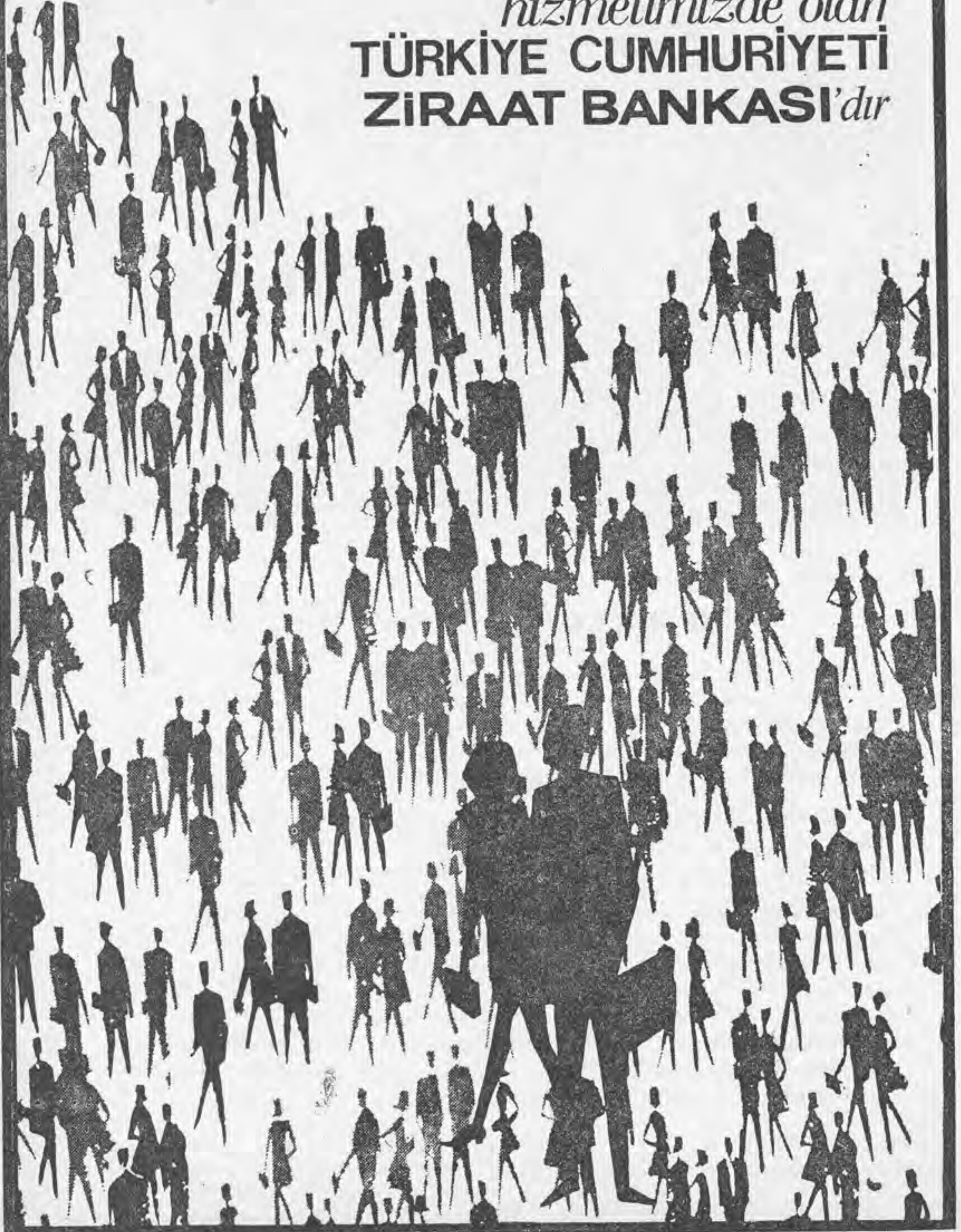
ATLANTİKTE BİRİNCİ — PASİFİKTE BİRİNCİ
LÂTİN AMERİKADA BİRİNCİ — DÜNYA TURUNDA BİRİNCİ

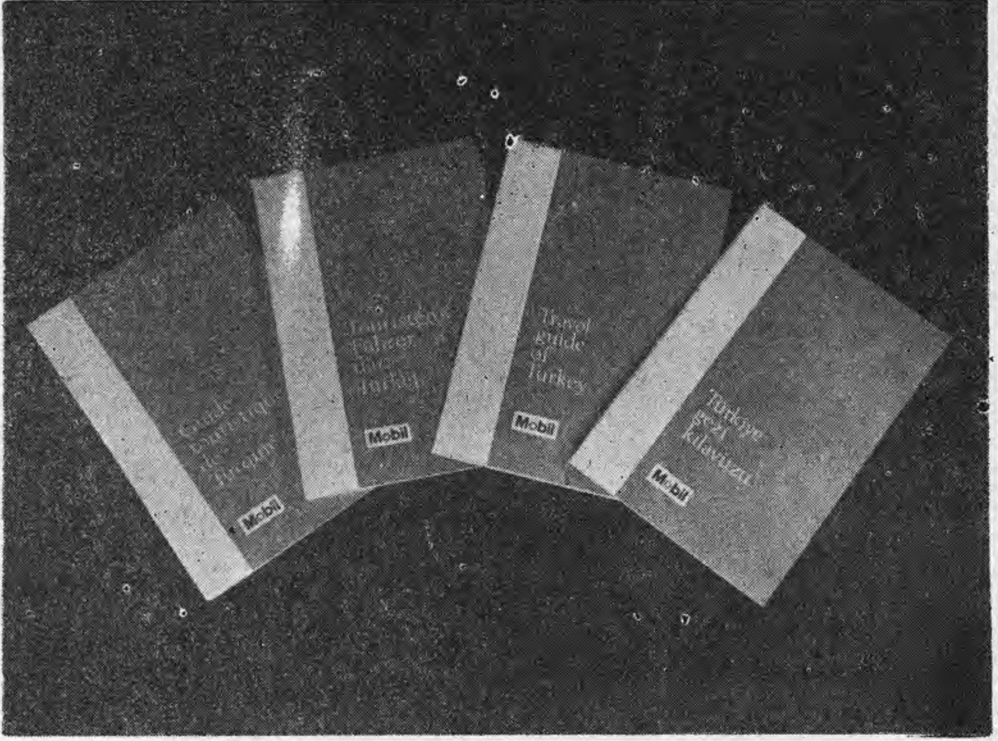

(Manajans : 3747)

EVET !

bizim bankamız
HER YERDE
HER ZAMAN
hizmetimizde olan
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ZİRAAT BANKASI'*dır*

Mobil'in Yeni Bir Turizm Hizmeti

1966 yılında « Mobil - Tur » programını uygulamaya başlayarak Türkiye'nin turistik bölgelerindeki satış yerlerinde otel, motel, restoran, kampingler tesis eden Mobil Şirketi, bu yıl da « Türkiye Gezi Kılavuzu » isimli bir turistik yayını 4 dilde bastırarak turistlerin hizmetine sunmuştur.

Renkli olarak Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca hazırlatılıp 30 000 adet bastırılan bu eser, Türkiye'yi 7 bölge halinde incelemekte ve her bölgedeki önemli turistik ve tarihî yerleri özellikleriyle teker teker belirtmektedir.

Memleketimizde 12 Lira, dış memleketlerde 1 Dolar karşılığında satışa arzedilen kitabın diğer önemli bir bölümünü de harita kısmı teşkil etmektedir. 16 paftadan meydana gelen harita bölümü bütün anayolları ve mesafeleri gayet açık ve doğru bir şekilde vermekte, motorlu vasıta sahiplerinin rahat ve emniyetli bir şekilde gezmesine yardımcı olmaktadır.

Turizm ve Tanıtma Bakanı Sayın Nihat Kürşat'ın da kitabın önsözünde belirtmiş oldukları veçhile « Türkiye Gezi Kılavuzu » nin turistlere büyük ölçüde yardımcı olacağına inanıyoruz.

Barış
DÜNYASI

AYLIK SİYASÎ
FİKİR MECMUASI

Sahibi ve Başyazarı
Ahmet Hamdi
B A Ş A R
Sorumlu Yazı İşleri
Müdürü
Günay ALOK
İdare Müdürü
Lütfi ÇULPAN
Dış Münasebetler Şefi
Raif BALCI
Ankara Temsilcisi
Niyazi ACUN
Basın Sitesi, E - 8
Çankaya
TEL: 12 48 91

İdare yeri: Cağaloğlu
Himayei Etfâl Sokak,
Aydoğmuş Han 18 - 19
Tel. : 22 08 91
47 25 38
Mektup adresi:
P.K. 478 - İstanbul

Abone: Yıllığı 24 TL.
Sayısı: 2 TL.

İlân: Tam sayfa:
600 TL. santimi 15 TL.

Eylûl 1968
Sayı: 76 — Cilt: 7

Basıldığı tarih:
4 Eylûl 1968
Basıldığı Yer:
YÖRÜK Matbaası

İÇİNDEKİLER

Sayfa:

Olaylar - Yorumlar

CHP, Rejimin korunması sorumluluğunu Kavramalıdır

GEÇİRDİĞİMİZ ayın başında C.H.P., A.P. iktidarına hücum için bulduğu yeni bir fırsattan fazlasiyle yararlanarak, huzura susamış halkın çok partili demokratik rejime bağladığı ümitlerini sarsmaya çalıştı.

Amerikan Altıncı Filosunun İstanbul limanını ziyareti sırasında sayıları birkaç yüzü geçmiyen tahrikçilerin yarattığı bozgun havası içinde, bir ihtilâl provası yapıldığı, polise « emperyalistlerin köpekleri » diye saldırıldığı, kanlı olayların çıkmasına ve ortalığın allak bullak olmasına çalışıldığı malûmdur. Hükümetin yerinde ve basiretli tutumu sayısında başarısızlıkla sonuçlanan bu ayaklandırmadan sonra Başbakan, Anadolu Ajansı vasıtasiyle, özetle şu demeci yayınlamıştı :

« Topu topu bir avuç insan, 1961 Anayasası içindeki hakları suiistimâl ederek ve kanunsuz yollara başvurarak huzuru bozmak istiyor.

« Takdir edersiniz ki, seçimde iş başına gelmiş olan bir iktidarın dış politikasının sokaklarda tanzim edilmesine seyirci kalması düşünülemez.

« Geride milyonlarca insan, işinde gücünde olmak istiyormuş. Böyle kanunsuz işlere razı değilmiş! Bu, maksatlı zavallıların umurunda mı?

« Türk Anayasası millet iradesinden başka irade tanımaz. Atatürk ile milletin elele vererek kurduğu devletin temelinde millet iradesi vardır. Millî Mücadelenin de temelinde millet vardır.

« Bunun içindir ki bu bir avuç insan, kendi düşüncelerini sokak politikası yoluyla kabul ettirmek isterlerse karşılarında Türk milletini bulurlar.

« Meşru mücadele yolu herkese olduğu gibi böylelerine de açıktır. Türkiye'nin dış politikasını beğenmiyorlarsa işi sokağa dökecekleri yerde, parti çalışmalariyle milletimizin teveccühünü kazanmak suretiyle meşru yoldan iktidara geçerek, diledikleri değişiklikleri yaparlar. »

Demirel sokak kabadayılığıyle millet davasını çözmeye çalışanlara şunu da ihtar etmektedir :

« Kendilerini kabadayı sayanlar şunu hiçbir zaman akıllarından çıkarmasınlar ki, bu milletin sinesinde onlardan çok daha fazla kabadayılar vardır. »

Böylelikle Başbakan, sokak kavgalarının milleti ne feci âkıbetlere sürükleyebileceğini, meşru demokratik yoldan mücadele yerine, ayaklanmalar ve saldırılarla iktidara geçmeyi düşünenlere bu yolda direnirlerse çoğunluk halkın hiddetini üzerlerine çekerek sonun hem kendileri ve davaları, hem de memleket için çok zararlı olacağını hatırlatmak istemiştir.

CHP sözcüleri ayaklanıyor

ZORBALIKLA, ihtilâllerle devleti eline geçirmek yolunda olmayan her partinin, Başbakan tarafından son derece açıklık ve samimiyet içinde söylenmiş bu sözleri alkışlaması, desteklemesi gerekir.

İşte sözünü ettiğimiz CHP saldırısı Başbakanın bu demecinden sonra olmuştur. Genel sekreter Bülent Ecevit hemen ertesi günü yaptığı basın toplantısında, ağzındaki bütün baklaları çıkarmış ve maksatlı bir ayaklandırmayı son derece basiretli ve temkinli tutumiyle bastırmanın bunalımı içinde olmasını da umarak, Başbakana insafsızca saldırıya girişmiştir. Ecevit diyor ki :

« — Başbakan Demirel, dün yayınlanan demecinde İstanbul'daki bazı gençlerin

Ruslar tarihe karşı gelmişlerdir

ÇEKOSLOVAKYA'da komünizmin insanileşmesi, normal özgürlük rejimi haline gelmesi için bütün dünyada yepyeni ümit ufuklarını açan, kapitalist ve sosyalist iki düşman âlem arasında medeniyeti kurtaracak yeni bir senteze doğru gidiş diye nitelenen bir "Liberalleşme hareketi" başlamıştı. Ruslar bunu önlemeye çalıştılar; bütün liderleri gelip Çeklerle konuştular; baskı yaptılar; ordu manevralarıyla gözdağı verdiler. Fakat Çekleri yıldıramadılar. Bunun üzerine Ruslar da işi oluruna bırakmış gözüktüler.

Fakat aradan iki hafta geçmeden bir sabah, Ruslar, emirlerinde bulundurdukları Varşova Paktı üye devletlerile (Doğu Almanya, Polonya, Macaristan ve Bulgaristan) birlikte, askerlerini apansızın Çekoslovakya'ya sokarak bu komünist memleketi istilâ ettiler.

Çekler, kapitalizme geçmiyorlardı; komünist kalacaklardı. Yalnız komünizmi, yıllarboyu baskılarla, korkularla yaşatılan bir rejim olmaktan çıkartarak, halkın hür iradesine bağlı, gelişme şartlarını kendi kuralları içinde hazırlayan normal bir rejim haline sokmak istiyorlardı. Zaten herhangi bir rejim ancak böyle yaşayabilirdi.

Varşova Paktı üyelerinin Çekoslavakya'yı istilâları komünizmin demokratik özgürlük rejimi içinde yaşayamıyacağı korkusundandır. Korkunun insanları akıldan yoksun bıraktığı da olur. Ruslar, kendi rejimleri bakımından büyük akılsızlık etmişler ve tarihe karşı gelmişlerdir.

Bundan çok ziyan edeceklerdir. Tarih yapılan hataları affetmez.

taşkınlıklarını suçlamak için en ağır bir dil kullanırken, toplum polisinin bir öğrenci yatakhanesini basıp adam öldürmesini yermekten, Konya'daki gerici ve yıkıcı ayaklanmayı kötülemekten dikkatle kaçınmıştır. »

Bu beyan üzerinde, soğuk kanlılığımızı yitirmeden, biraz duralım :

1 — Başbakanın demeci meydanda... İstanbul'da « Defol Amerika, çekil Amerikan uşağı Demirel, Nato'nun köpekleri.. » ve daha ağıza alınmaz birçok küfürlerle devletin emniyet kuvvetlerine « Sükan'ın Faşist Bölüğü, soyguncuların bekçileri » diye taşlar yağdırarak saldıran ve aldıkları emir üzerine hiçbir ciddi mukabele görmeyen isyancılar için Demirel'in kullandığı en ağır dil « topu topu bir avuç insan, bu maksatlı zavallılar » dan ibarettir.

2 — Toplum polisinin bir öğrenci yatakhanesini basıp adam öldürmesi lâfına verilecek en hafif cevap « düpedüz iftira » dan başka ne olabilir?

Toplum polisi, Teknik Üniversite ya-

takhanesine adam öldürmek için mi zorla girmiştir? Yoksa orada polisi müdahaleye zorlamak için alınmış tertip sonucu, bir polis âmirini içeri tıkarak göz önünde öldüresiye dövülmesi, polisin tutuklu bir öğrenci ile âmirlerinin mübadelesi teklifinin bile kabul edilmemesi yüzünden mi bu baskın olmuştur?.

Gece yarısından sonra, sabaha karşı Gümüşsuyu'ndaki Teknik Üniversite yatakhanesinde Hukuk Fakültesi öğrencisinin ne işi vardı? Gençleri tahrik edenlerden biri olduğu anlaşılan bu zavallı öğrencinin polis coplarıyla mı, yoksa atılan taşlarla mı başından yaralandığı tahkik edildikten sonra mı Sayın Bülent Ecevit, «Toplum polisinin öğrenci yatakhanesini basarak adam öldürdüğünü» iddia edebilmektedir?

3 — Konya'daki gerici ve yıkıcı ayaklanmayı Demirel'in kötülemekten kaçındığı olmamış; ancak bu ayaklanmanın İstanbul'da ve yurdun diğer taraflarında o «bir avuç insan» tarafından ustalıkla düzenlenmiş bir tahrik sonucu meydana geldiğini söylemiştir.

Neden Konya seçildi?

Amerika'yı lânetleme mitingini yapmak için Türkiye'de birçok şehirler varken neden Konya seçilmiştir? Böyle bir hareketin Konya'da neler doğurabileceğini, halkın hiddet ve heyecan göstererek gerçek bir ihtilâl havası yaratılmış olacağını ustalıkla hesaplayanların karşısına, Konya'da bütün kuruluşlar ve bütün halk çıkmıştır. Durup dururken mi olmuştur oradaki gerici ve yıkıcı ayaklanma? Hükümetin bu olayı belki İstanbul'da olan son ayaklanmalardan daha müsamahasız ve titiz şekilde takip ettiği meydanda iken, CHP Genel Sekreterinin, Demirel ağzından ayrıca kötülenmemiş olmasını saldırı vesilesi yapması nedeni açıkça sırıtan bir politika demagojisinden başka bir şey değildir.

Ecevit demecine şöyle devam ediyor:

«AP Hükümeti Başkanı, işlerine gelmiyen saldırı ve taşkınlıkları suçlamakta, en sert tedbirlerle bastırmaya uğraşmakta; fakat işlerine gelen, kendi amaçlarına uygun düşen bütün kanunsuz hareketleri, bütün saldırı ve kabadayılıkları destekleyip savunmaktadırlar; teşvik edip alkışlamaktadırlar.»

AP Hükümeti ve Başkanının işlerine gelmediği ve suçlayarak bastırmaya uğraştığından sözü edilen saldırı ve taşkınlıklar, yukarda da belirttiğimiz gibi devlete, emniyet kuvvetlerine ve hattâ açıkça rejime karşı yapılmış ihtilâl hareketleridir. AP Hükümeti ve Başkanının işine gelmiyen bu olayların CHP ve Genel Sekreterinin pek işine geldiği anlaşılıyor. Onlar amaçlarına uygun düşen bu kanunsuz hareketleri teşvik edip alkışlamaktadırlar. Bizce devleti, rejimi ve milleti tehdit eden büyük tehlike buradan gelmektedir. Çeşitli vesilelerle belirttiğimiz ve savunduğumuz görüşü okuyucularımız bilirler. Demokratik rejim, hukuk devleti, huzur ve sükûn içinde yaşama ideali ancak biri iktidarda ve öteki ana muhalefet partisi durumunda iki büyük partinin bu hedefte birleşmiş olması sayesinde gerçekleşebilir. CHP ana muhalefet partisi olarak öteden beri, özellikle ortanın soluyla sol akımlara ortam hazırlamaya başlıyalıdan beri bu vazifeyi yalnız ihmâl etmekle kalmamış, tersine halkın oyuyla iktidara gelemiyeceğini kesin olarak anlayınca «benden sonra tufân» diyerek çeşitli güçlüklerle yaşatılmasına çalışılan körpe ve narin demokrasi rejimini yıkıcı bütün hareketlere destek ev kaynak olma yolunu tutmuştur.

Ecevit şunları da söylemiştir:

«Öyle anlaşılıyor ki Başbakan Demirel, kendi âciz iktidarını ancak kendi tahrik ettiği sokak kabadayılarının ve iç çatışmaların yaratacağı Kaos yoluyla, kargaşalık yoluyla güçlendirebileceğini, anayasa dışı amaçlarına o yoldan erişilebileceğini unutmamaktadır.

«Türk Başbakanı bu usulü Kızıl Çin Lideri Maç Çe Tung'dan öğrenmiş olsa gerektir. Bilindiği gibi Mao Çe Tung da taraftarlarını sokak kabadayılığına teşvik ederek, bunun için silâhlayıp örgütliyerek, Çin'de bir Kaos yaratmakta ve bu Kaos'tan yararlanarak iktidarını gülendirmeye, devlete dilediği yönü vermeye uğraşmaktadır. Mao Çe Tunğ bu usulü komünist

diktatörlüğünü pekiştirmek için kullanırken Demirel, Faşizme kadar varacak bir sağcı dikta rejimine ortam hazırlar şekilde kullanmaktadır.

«... Başbakan, demokrasinin ve hukuk devletinin gereği olan kanun yoluna, eşitlik yoluna, iç barış yoluna girmelidir. Kabadayılık ve ayaklanma tahrikçiliğinden, suç teşvikçiliğinden, hukuk devletini, demokrasiyi, Cumhuriyeti tahrip edici, halkın huzur güvenliğini bozucu, can ve mal güvenliğini yıkıcı hareketlere destek olmaktan kaçınmalıdır.»

Yavuz hırsızlık para etmez

HERKESİN gözü önünde olan hâdiselerde böylesine yavuz hırsızlığın para etmiyeceğini anlıyamayacak kadar gaflet içinde olan bu sözleri söyliyeyene acımamak elden gelmez. Başbakan Demirel, iktidarı milletten almış ve oradan yüz bulamıyanların tahrik ettikleri sokak kabadayılarının yaratmıya çalıştığı Kaos ve kargaşalık yoluyla, Anayasa dışı amaçlarına erişmek isteyenlerin azgınca saldırısına uğramıştır. Bu saldırıyı yapanlar örnek aldıkları ve saydıkları Kızıl Çiin Liderinin yolunda örgütlenmektedirler. CHP Genel Sekreteri suçüstü yakalanmanın telâşı içinde hukuk devletinin gereği olan kanun yolundan sapmış, iç barışı tehlikeye sokmuş, kabadayıcılık ve ayaklanma tahrikçiliğinin savunuculuğuna girişmiştir. CHP nin kendi içinde de «böylesine hücum, böylesine politika olmaz» diye büyük tepkiler yaratan bu demeçten sonra Başbakan Demirel, kendisine yakışan ve ondan beklenen ağır başlı bir demeçle Ecevit'i cevaplamıştır. AP Temsilciler Meclisinin toplantısı dolayısiyle Parti Genel Bakanı ve Başbakan olarak konuşan Demirel özetle şunları söylemiştir :

«Türkiye'de sokak muvaffak olamıyacaktır. Hürriyet ve hukuk düzeninin var olduğu Türkiye'mizde hiçbir meselenin sokakta halli mümkün değildir. Ama şu bi-

0/0 6.5 a kadar faiz 0/0 6.5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
0/0 6.5 a kadar faiz 0/0 6.5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
0/0 6.5 a kadar faiz 0/0 6.5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
TÜRKİYE EMLAK KREDİ BANKASI
CARİ HESAP CÜZDANI
No:
Tasarruflarınıza
0/0 6.5 a kadar faiz 0/0 6.5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
0/0 6.5 a kadar faiz 0/0 6.5 a kadar faiz
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra
TÜRKİYE EMLÂK KREDİ BANKASI
Konforlu apartman daireleri Konforlu apa
Çeşitli para ikramiyeleri Çeşitli para ikra

linmelidir ki, Türkiye'de sokak muvaffak olursa komünizm gelir. Bunun için herkesi uyanık olmaya davet ediyorum.

« Sokaktan korkan insanlar değiliz. Değişik isimler altında ortaya çıkan sol, bir zemin yapıyor. Aşırı sol bu zeminin üstüne oturuyor ve bu zeminden faydalanıyor. Ortanın solu aşırı sola zemin hazırlamaktadır. Bundan dolayı söylüyorum : CHP büyük bir gaflet içindedir. »

İnönü Meydan Muharebesi

ORTANIN solunun nasıl aşırı sola ortam hazırladığını, nasıl davulu Halk Partisinin çalıp parsayı başkalarının toplıyacağını bu sütunlarda (1) uzun boylu anlattık. Halk Partisi memleketin yüzyıllarca sürmüş makûs kaderi sonucu meydana gelmiş fakirliğini, bugünkü hükümet edenlerle «bir avuç aracı yaratmış gibi aşırı solun giriştiği yıkıcı propagandalara ve sokak hareketlerine yardımcı ve hattâ bazı durumlarda öncü olmaktadır. Üniversitelerin işgalindeki, Amerikan filosu vesilesiyle tertiplenen ayaklanmalardaki tutumu da herkesçe bilinmektedir. Bu taktiğin bir gaflet eseri olduğunu söylemekle, CHP Genel Sekreterinin demecine cevap olduğu da düşünülürse, Başbakan nezaket göstermiştir. Yoksa rejime karşı bu tutumun bir ihanet olduğu bile söylenebilirdi.

Demirel'e bir gün sonra (6 Ağustosta) CHP Genel Başkanı İnönü çok ağır bir dille cevap vermiş ve « Demirelin kendisi derin ve tehlikeli gafletin tam ortasındadır » diyerek partisinin açtığı politika saldırısını Başkumandan Meydan Muharebesi şekline çevirmek istemiştir.

İnönü'ye göre AP Genel Başkanı ve Başbakan Demirel'in « **tek siyasî hedefi, rakip saydığı CHP ye karşı kanun içi ve çoğunlukla kanun dışı, açık ve çoğunlukla kapalı, her yoldan yıpratıcı bir politika izlemektir** ». Ortanın solu ilkesini Başbakan anlamamıştır. Bu ilke aşırı sola ortam hazırlamaz; tersine ona karşı siper olur. Eğer ortanın solu olmasa memleketin sola kayacağına ve solun kuvvetleneceğine İnönü inanmış, ya da inandırılmıştır. Zaten tarihî CHP için mutsuzluk bu inançtan başlamıştır. Sayın İnönü, 1930 lardan sonra bizimle ilgisi olmayan dünya buhranından korkarak sığınacak yer aradığı gibi, 1960 lardan sonra dalgalandırılan sol bayrağın gölgesinde « ortanın solu » saçağiyle korunacak bir yer bulduğunu sanmıştır. Oysa ki bu memlekette sol tehlikesi yoktur ; fakat solcuların yaratabileceği tehlikeler vardır : Anayasanın koruduğu hürriyet haklarını kötüye kullanarak, demokratik rejimi ayaklandırmalar ve ihtilâllerle yıkmak ve kızıl bir diktatörlük kurmak. Yalnız bizde değil, bütün dünyada solcuların taktiği budur. Onlar, kanunlaları hiçe sayarak girişecekleri ayaklandırmalar önlenirse hemen « Faşizm geldi geliyor» diye feryadı basacaklardır; Amerika ya, emperyalizme hücum ediliecektir ; bağımsızlık, ulusal kurtuluş savaşları, aracıların tasfiyesi filân gibi sloganlar her yerde kullanıldığı gibi bizde de kullanılacaktır. Bütün bunlar şaşılacak, yadırganacak şeyler değildir. Hattâ tehlike de teşkil etmiyebilir. Varsın söylesinler, bağırsınlar, çağırsınlar denebilir. Ama bir şartla : Eğer memlekette demokratik rejim, yani sokak ayaklandırmaları, askerî hükümet darbelerile değil, halkın oylariyle iktidara gelip oradan gitmek usulü arızasız yaşıyorsa !

Demokratik rejim iki ayak üzerinde yürür.

BÖYLE bir usul, ancak biri iiktidarda öteki muhalefette başlıca iki büyük partinin elele ererek sokak ayıklandırmaları hükümet darbeleri gibi şekillerle iktidara gelme ve oradan gitme yollarını kesin olarak, hiçbir delik bırakmadan tıkamaları şartiyle yaşar. Böyle olmaz da, ana muhalefet partisi kaderini seçimlere bağlamış olmaktan ümidini kesmiş ve aşırı sola ortam hazırlayarak ihtilâlden sonra en büyük parti olarak iş başına geçme yoluna saplanmış ise, o memlekette solun tahrikleri, ayaklandırmaları sonsuz bir tehlike teşkil eder.

İşte Halk Partisi bu gafletin içindedir. Başbakan yerinde bir uyarıda bulun-

(1) Bk.: Barış Dünyası Mart 1968. Sayı: 70, Temmuz 1968 Sayı: 74.

muş, nazik bir tabir kullanarak ihanet diyecek yerde gaflet demiştir.

İnönü bu son demeciyile yalnız Başbakan Demirel'e değil, aynı zamanda ortanın solu sloganı arkasında sosyalist, hattâ aşırı sol yolundaki propaganda ve hareketlere önderlik eden kendi partisinin genel scekreterine de cevap vermiştir : **«CHP bir sosyalist parti değilidir ve olmıyacaktır. Ortanın solu, anlayışsız iktidarların yönetiiminde bunaldıkları zaman çıkış yolunu aşırı uçlarda arayan kitleler içiin bir ümit ışığı bir kurtuluş çaresidir.»** Amerikayla dostlukta, Nato içinde bulunmakta, dış politiikada beraberlikten bahseden İnönü, ortanın solunu CHP sinin altı ok ilkesine indiirerek inkâra kadar gitmiştir.

Demirel'in demeci

HAYLİ ağır kelimeler seçilerek yapılmış olan bu demeci Demirel 8 Ağustosta cevaplandırmıştır. Demirel özetle şunları söylemiştir :

« CHP Sayın Genel Başkanının 7 Ağustos 1968 tarihli gazetelerde çıkan beyanatı, üzerinde durulmaya değer bir takım hususları ihtiiva etmektedir.

« Ana muhalefet partisi Sayın Genel Başkanının, bu beyanatı ile partisiinini 965 den bu yana ortaya atıp da ne olduğunu bir türlü kimseye anlatamadığı bir sloganın müdafaasını yeni bir üstûp ile yapmak mecburiyetinde kaldığı anlaşılıyor.

« Bu beyanat, bizim çeşitli vesilelerle ortaya koyduğumuz ve ana muhalefet partisi Sayın Genel Başkanını cevap vermeğe mecbur eden iddiamızı teyid etmektedir.

« CHP'nin sayın Genel Başkanı, partisinin aşırı solla hiçbir alâkası bulunmadığını ve partiisiinin bir sosyaliist parti olmadığını ifade etmektedir. Bu beyanı memnuniyetle karşılıyoruz. Tabiidir ki, sözcüleri de yurdun dört köşesinde yaptıkları konuşmalarda, memleketimizde aşırı solun kullandığı temaları ve sloganları kullandıkları müddetçe bu beyanat askıda kalır.

«Servet düşmanlığı, sınıflar arası mücadeleyii itahrik eden kışkırtmalar sözcülerii tarafından devam ettirildiği sürece, CHP'nin sayın Genel Başkanı Türk ka-

Harvurup, Harman Savurma.
TÜRKİYE
Bugünün Yarını da var.
REFAH ve SAADETİNİZİN KAPISI ;
VB
VAKIFLAR BANKASI
(Basın : 20441 — 10228)

mu oyunu söylediiklerine inandırmakta güçlük çekecektir. »

Söz düellosu bu demeçten sonra da bitmemiş, sayın Ecevit ile CHP Meclis Grubu Başkan Vekiil eski Genel Sekreter Kemal Satır hücumlarını yapmaya devam etmişlerdir.

CHP, Ortanın solu ile aşırı sola ortam hazırlandığının farkına varmalı, Ana muhalefet partisi olarak rejimin korunmasındaki sorumluluğu kavramalıdır.

Anayasa sola doğru hürriyet kapısını açmış, Başka kapıları kapamış mıdır ?

Son irtica olayları karşısında yetkileri uyarmak amaciyle Millî Birlik Grubu tarafından 20 sahifelik bir muhtıra hazırlanarak Cumhur Başkanına, Başbakana, Parti liderlerine, Genel Kurmaky Başkanına, Kuvvet Komutanlarına, Millî Güvenlik Kuruluna ve bütün devrimci öğütlere gönderilmiştir.

Son olaylar üzerine « çok tehlikeli bir gelişmeye dikkati çekmek » amaciyle hazırlandığı açıklanan muhtırada esas hedefin, hükümeti dinci ve gerici akımdan yana göstererek suçlamak olduğu anlaşılmaktadır. Millî Birlik Grubu, Türkiye'de teokratik dünya görüşünün tasfiye edilmemiş olduğu kanısındadır. Üniverhsitelerin, fabrikaların işgali, Amerikan bahriyelilerine vahşice saldırılar, rejim aleyhine sol ayaklanmalar karşısında sükût eden Millî Birlikciler, Konya'da tahrik sonu meydana gelmiş ve adalete intikal etmiş gericilik damgası taşıyan bir olay üzerine tehlike işareti çekmeye ve memleketi bu tehlikeden kurtarıcı tedbirler tavsiye yoluyla iktidarın üzerine çullanmaya lüzum görmüştür.

Muhtırada Konya olaylarına değinilerek şöyle denmektedir :

« Komünizme karşı alınacak tedbirlerin, aslında sefaletle, eşitsizlikle, adaletsizlikle yapılacak bir savaş şeklinde yürütülmesi gerekirken aksine sadece dincilik ve dinsizlik şekline sokulmuş olması, din görevlilerini birer komkünizmle savaş mücahidi haline getirerek sokak politikasının içine itmiştir.

« Parça parça hazırlanan ve yaptığı yoklamalalarla ortamın uygun olduğuna kanaat getiren dinsel gericilik artık oyununu, tam bir bütünlük halinde ve irticaî şekliyle sahneye koymuş bulunmaktadır.

« Son Konya olayı hazırlıklı bir irtica hareketidir ve isyan sınırına gelmiş dayanmıştır. Olayı bu sınırda tutan sadece iyi tesadüfler olmuştur. »

Türk Milleti Adına

Yargıçlar Türk Milleti adına karar verirler. Yüksek Seçim Kurulu da İstanbul'da milletin seçtiklerini değil, seçmediklerini iş başına getiren Anayasaya aykırı kararını Türk Milleti adına vermiş olmalıdır.

Gel de çık işin içinden... Şimdi ne olacak ? Eğer Anayasayı korumak vazifesini yüklenmiş olan mahkeme de susar ; Anayasaya ve Millî İradeye aykırı olan bu karar yürürlükten kaldırılamazsa, o zaman bütün ayrgıçlar bundan sonra « Türk Milleti adına » değil, « Yüksek Seçim Kurulu adına » karar vermelidirler. Bu işin içinden ancak böyle çıkılır.

Millî Birlik Grubuna göre, parça parça hazırlanan ve yaptığı yoklamalarla ortamın uygun olduğuna kanaat getiren oyunlar yalnız ve yalnız « dinsel gericilik » oyunlarıdır. Yoksa sol azgınlıklar ve ayaklanmalar hazırlıksız, masum, toplumda ileriye doğru sıçramalara sebeb olacak kutsal hareketlerdir. Konya olaylarının sol tahrikler yüzünden patlak vermiş olduğu gizlenemiyeceğine ve inkâr edildemiyeceğine göre, Millî Birlik Grubu, bu olayları iktidarın teşvik ve tertibi üzerine komünizmle mücadele için yapıldığını anlatmak istemekte ve komünizmle mücadele için sefaletin, eşitsizliğin, adaletsizliğin ortadan kalkmasına çalışılmasını öğütlemektedir.

NE komünizmle ne de dinsel gericilik akımlarile mücadele için şiddet yoluna başvurmanın yararlı olamıyacağına şüphe yoktur. Ancak Millî Birlik Grubuğ muhtırasiyle komünizmin; sefalet, eşitsizlik ve adaletsizlikle mücadele sonunra önleneceğini belirtmekle, buna yönelmiş kanun dışı hareketleri savunmaya çalışmaktadır. Sefalet, eşitsizlik ve adaletsizlikler bugün doğmamıştır; bizim birçok yüzyılları içine alan tarihimizin mirasıdır. Milletçe bunların hlalk hâkimiyetine dayanan hür ve demokratik düzen içinde yenilmesine çalışmak kararını aldık. Anayasanın teminat altına aldığı her türlü hürriyetlere herkes saygı gösterecek ve bağlanacaktır, dedik. Bu ortam içinde seçimler yapılır; halk kimleri seçerse onlar iktidara gelir, o halkın istediği ve gücümüzün yettiği işleri görür; halkı memnun ederse iş başında kalır, etmezse seçimleri kaybedêr; başkaları iktidara gelir. Her iktidar sefaletin, eşitsizliğin ve adaletsizliğin giderilmesi için elinden geleni yapar. Milletçe de elele vererek geceli gündüzlü çalışarak en kısa zamanda hedefe varacağımıza da inandık.

Şimdi bu yoldayız. Fakat Millî Birlik Grubu bu yolun çıkmaz olduğu inancına saplanmış olacak ki, komünizmin sefalet, eşitsizlik ve adaletsizlik giderilmeden önlenemiyeceği kanısındadır. Meselelerimizi sokakta halletmek yolunda olanlarla aralarında bir fikir ve hareket birliği kurdukları anlaşılan eski Millî Birlikçilerin muhtırası, üzücü olmaktan ziyade uyarıcı olmuştur.

İHTİLÂL yaparak demokratik hürriyet rejimini Anayasa ile kurup teminata bağlamış olan Millî Birlik Komitesinin muhtıraya imzalarını koymuş üyeleri, bu hürriyet rejiminden özellikle yararlanacak sol akımların şimdi yanlarında görünmektedirler. Bu sayın üyeler 27 Mayıs ihtilâlini komünizme bir köprü olarak hazırlamamışlardır.

1961 Anayasiyle teminata bağlanan hürriyetin tek taraflı, sola doğru hızla kayma anlamına gelmediğini bu sayın üyelere hatırlatmak istiyoruz. Sol gibi sağın da bu hürriyetlerden yararlanma hakkı vardır. Konya'daki gerici nitelik taşıyan ayaklanmayı komünizmle mücadele tertibi gibi görmek yersiz ve yanlıştır. Bu konuda doğru olan taraf, Konya'da komünizmin, gericilik damgası taşıyan bir ayaklandırmayı maksatlı olarak tahrik etmiş olduğudur. İsyan sınırına gelip dayanmış olan tahriklerin Konya'da daha vahim sonuçlar doğurmamış olması sadece iyi tesadüfün neticesi olmamış; Konya halkının memleketseverliği ve hükümete karşı güveni dolayısiyle olaylar hafif geçmiştir.

SAĞIN da solun da hürriyetlerden eşit şekilde yararlanma hakkı tanılıyor mu, tanılmıyor mu? İlk çözülecek mesele budur. Eğer yalnız sol konuşacak, isyan bayrağı çekecek, kanunları çiğneyecek ve sonra bütün bu hareketler Anayasada teminata bağlanan hürriyet haklarının normal icapları sayılarak kabul edilecek, hattâ alkışlanıp desteklenecek de, sağ aynı şeyleri yaptı mı « Memleket batıyor » diye feryad basılacaksa, o zaman komünizmi dinsel akımlarla önlemeye çalışmaktan başka çaremiz kalmamış demektir. Yok eğer hürriyet her iki akım için de var kabul ediliyorsa o zaman da, çok ciddî şekilde meseleyi ele almamız, durup düşünmemiz gerekecektir.

Tehlike, ne sağ gerici, ne sol ilerici akımlardan doğmuyor; halkın iradesine dayanan bir rejim içinde paradokslarla dolu bir hürriyet anlayışının toplanıp karargâh kurmuş olmasından geliyor. Eğer yüksek Seçim Kurulunun İstanbul seçimlerini iptal kararı Anayasaya aykırı değilse bu Anayasa, halkın iradesine karşıdır. Parlamentonun ve onun güvenini kazanmış hükümetlerin birçok durumlarda hürriyet haklarını ve otoritelerini tanımadığı için de yine halkın iradesine karşıdır. Anayasa bu memleketi teokratik ya da komünist devlet anlayışına doğru sürükliyecek akımlara - dolayısiyle - açık kabul ediliyorsa, yine halkın arzu ve iradesine karşı demektir. Doğrusuna bakarsak, kanunları kelimelerin dar çerçevesi ve eski şeriat devrindeki metin bağlılığı içinde değil de, gerçek konuş hikmeti - ni anlarsak, Anayasadaki paradoksallık geniş ölçüde ortadan kalkabilir. Me-

tinleri herkesin kendi çıkarına göre manalandırdığı ve eylemlere bu şekilde karışarak ortalığı karıştırdığı bir ortamda, bu hedefi sağlamak belki güç olacaktır. Bu bakımdan rejimi koruma konusunda parlamentoyu teşkil eden iktidar ve muhalefet partileriyle diğerleri arasında iyi niyetli bir anlaşma yapılamadığı süre meselemizi bir Anayasa davası haline koymak ve bunun üzerinde durmak gerekecektir.

Ortakpazar davası Unutuldu mu ?

TÜRKİYE, Ortak Pazar'a giriş devresine kabulü için gerekli 5 yıllık zamanı tamamlamak üzeredir. Bilindiği gibi Ankara Anlaşması, Hazırlık devresinin en erken 1 Aralık 1969 da bitmesini öngörmektedir. Gayesi, 12 yıllık süreden sonra Türkiye ile Topluluk arasında tedricen bir gümrük birliği tesis etmek olan Geçiş dönemine intikal için en geç 1 Aralık 1968 de Assasiasyon Konseyi karar verecektir. Fakat hazırlık için geçen 5 yıl, iç didişmeler yüzünden boşuna harcanmış sayılabilir. Ekonomimizi Serbest pazara uydurabilecek duruma getirmek için gerekli çalışmalar yapılmamış, daha doğrusu yapılamamıştır.

Bununla beraber Hükûmetçe anlaşma hükümleri uyarınca teşebbüs ve müzakereler yapılmaktadır. Ortaklık merkezi Lüksemburg'da Avrupa Ekonomik Topluluğu nezdinde Türkiye Daimî Delegeliği bu teşebbüs ve müzakereleri idare etmektedir. Ortaklığa geçiş ile ilgili müzakereler 1 Aralık 1968 de başlayacağından Delegelik yoğun bir çalışma içine girmiştir.

Ön Rapor Konseye sunuldu

AVRUPA Komisyonu, AET - Türkiye arasında mevcut Assosiasyon Anlaşmasının hazırlık devresinden geçiş devresine intikali ile ilgili ön raporunu Konseye sunmuş bulunmaktadır.

Geçiş devresinde yürürlüğe konmak üzere, pratik tedbirlerin incelenmesinde, Avrupa Komisyonu çalışmalarını ticareti sınırlayan engellerin kaldırılması hususuna yöneltmiştir. İnsan gücü, hizmet, sermaye, rekabet nizamnameleri, ticaret politikası, v.s. gibi diğer konular ise Sonbaharda tamamlanmış olacak esas raporun muhtevasında incelenecektir.

Halihazırdaki raporda iki mümkün hipotez üzerinde durulmaktadır. İlk hipotez, hâlen bulunduğu iktisadî şartlar ışığında Türkiye'nin Topluluk yararına temin edebileceği tâviz imkânlarını muhtevi olup, Komisyon tarafından **"minimal"** (asgarî) hipotez olarak mütalâa edilmektedir.

İkinci hipotez ise **"maksimum"** (azamî) hipotez olup, Türkiye'nin Topluluk içi sistemden faydalanması hususundaki talebe istinad etmektedir. Ancak bu şartlar altında, Topluluğun gümrük tarifeleri için Türkiye'den talep edeceği tâvizler, Türk ekonomisine kendi kapasitesinin üstünde bir yük ekliyecektir. Herhalikârda, Türk yetkililerinin; idarî, iktisadî, malî sahalara tam bir önem verip, ticareti engelleyen nizamnameleri ciddiyetle ve kısa zamanda tanzim etmeyi taahhüt edebilmeleri halinde Komisyon, Topluluğun böyle bir gayreti olumlu tâvizlerle karşılayacağını tabiî bulmaktadır.

A— Minimal Hipotez :

İKİNCİ Beş Yıllık Kalkınma Plânının (1968-1972) uygulandığı müddet zarfında Türk ekonomisinin Topluluk yararına muhtemelen tatbik edebileceği tâvizler, Topluluğun Türkiye'ye karşılık olarak tanıyacağı tercihlerin şümulünü tâyin edecektir. İki veya üç senelik bir **ilk** devrenin perspektifi muvacehesinde, Topluluk **mutedil** tarife indirimleri talep edebilecek, ve kotaların serbestleşmesi mevzuunda da Türkiye'nin AET ile hâlen erişmiş olduğu liberalizasyonun konsolide edilmesi istenecektir. Bu **ilk** devrenin sonunda, gümrük birliğine geçiş tedrici olarak gerçekleşmeye başlayacaktır ki Topluluk tâvizlerini, ancak Türkiye'nin kalkınma yönünde gösterdiği gayretlere orantılı olarak arttıracaktır. Bu zaman zarfında Türkiye, Üçüncü Kalkınma Plânını, Avrupa Topluluğuna yakinen intikal etmesi şartlarını gözönünde bulundurarak

hazırlayacak ve gelişmesine o yönde hız verecektir.

Sınaî mamûller için Topluluk içi sistemin Türkiye'ye uygulanması ancak Katma Protokol'un yürürlüğe girmesinden beş-altı sene sonra mümkün olacaktır. Topluluk, Türkiye'nin AET'ye ihraç ettiği ziraî ürünler üzerinden kazancının artmasını, sözleşmeli fiatlar ve prelevman miktarları üzerinden tanınacak tek indirimler gibi tercihlerle sağlayabilecek ve Türkiye de karşılıklı imtiyazları ekonomisinin imkânları dahilinde tedricen Topluluğa tanıyabilecek duruma erişecektir. Böyle bir sistemin esas gayesi, Türkiye tarafından Topluluğun müşterek tarım politikasının tatbik edilmesi olacaktır.

B— Maksimum Hipotez :

MÜZAKERELERİN başından itibaren Türk Hükûmetinin, Topluluk içi sistemin, Protokolun yürürlüğe girmesi akabinde hemen tatbikine başlanmasını talep edeceği beklenmektedir. Böyle bir talep, Atina Anlaşmasına göre Yunanistan'a tanınmış olan tâvizlerin aydınlığında makûl karşılanmaktadır. Diğier yandan Komisyon, AET'nin Türkiye'den talep edeceği tâvizlerin de Yunanistandan hâlen faydalanmakta olduğu tercih haklarına muadil olması icap ettiğini derpiş etmektedir. Şöyleki, Yunanistan, 22 senelik mal listesi üzerinden **gümrüklerini** % 40 indirmiş, ve liberalizasyonunun % 75'ini konsolide etmiş olacaktır. Halbuki, Türkiye'nin şu anda Topluluğa, her türlü kalkınma taahhüdü vermesi halinde bile, yukarıda bahsedilen iktisadî yükü kaldırması Komisyon tarafından mümkün ve uygun görülmemektedir. Fakat, bu maksimum hipotez kabul edildiği takdirde, Topluluk; **hemen** sınaî mamûller üzerinden Topluluk içi sistemi ve ziraî mamûller için de tercihli tarifeleri uygulamaya başlayacaktır. Türkiye de bu tâvizlere mukabil, genel olarak gümrük tarifelerinde ilk önce büyük, sonra da tedrici indirimler yapacak ve mal gurupları muvacehesinde bu indirimler 12 veya 22 sene zarfında tamamlanacaktır. Miktar tahditlerine gelince Topluluk, Türkiye'nin karşılaştığı güçlükleri gözönüne alarak daha makûl davranabilecektir.

Planlamada meğer biz çok ileri memleketlerin bile önündeymişiz!..

İSTANBUL Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesinde bir Şehircilik Enstitüsü kuruldu. Enstitü Danışma Kurulunun geçen Şubat sonlarında yaptığı toplantıda, açış konuşması yapan Prof. Kemal Ahmet Arû, bilmediğimiz bir şeyi açıklıyarak, dinleyenleri şaşırttı. Meğer biz, plânlamada ileri Batı memleketlerini bile geçmişiz !

Son günlerde yayınlanan toplantı konuşmaları kitabına göre, Profesörümüz şöyle demiş :

« Şehircilik ve genel plânlama eylemleri bakımından Türkiye'nin dünyada geri kalmış veya gelişmekte olan bir ülke olduğu söylenemez. Büyük Atatürk 1928 yılında şehir plânlaması kavramının önemini bundan 40 yıl evvel, takdir etmiş ve o devir için çok ilerici bir görüşle, zamanın en ehil sayılan bir şehircilik uzmanına, başkentin plânlanması görevini vermiştir.

« Diğer taraftan Türkiye birçok Batı ülkelerinden evvel (örneğin Almanya) ülke ve bölge ölçüsünde plânlama çalışmaları için gerekli kanunlara sahib olmuştur.

« 35 yıllık bir süre içinde, plânlama eylemleri yönünde vardığımız başarı küçümsenecek gibi değildir. Yurdumuzda bir geleceği plânlama şuuru doğmuş olduğunu kabul edebiliriz ki, bu durum birçok ileri kabul ettiğimiz ülkelerde henüz gelişmektedir. Türkiye'nin plânlama yönünde bir ilerlemiş ülke olarak kabulü gerekir. »

Dinleyicilerin hayretle dinlediği bu öğünme bitince, bir üye şöyle cevap vermiş :

« Plân fikri, gelişmemiş memleketlerde doğan bir fikirdir. Esasında kendi normâl gelişmesi içinde vücut bulmuş, eserleri yıkıp yeniden yapmak, ya da düzeltmek için ortaya atılmış bir fikir değil ; gelişmemiş, az gelişmiş memleketlerin kısa bir zaman içinde kalkınmasını öngören bir vasıtadır. Bu bakımdan, gerek şehirciliğimizde, gerek ekonomimizde plân fikrinde bizim Almanya'dan ve başka memleketlerden daha ileri olduğumuzu söyleyerek öğünemeyiz.

(Şehir plânlaması Ankara'da yapılandan çok evvel Fransa'da, İlatya'da, Güney Amerika'da ve dünyanın birçok yerlerinde başlamış olduğu nasılsa unutulmuştu). **Şunu da kabul etmemiz gerekir ki, plân fikri komünist Rusya'dan doğdu. Liberalizm gibi, hattâ sosyalizm gibi, bu fikir komünist Rusya'dan doğmayıp da bir Batı ülkesinden doğsa idi, belki bize daha sıcak gelecekti ve belki bizi kendine daha çok bağlayacaktı. Böyle olmadığı için plân fikri daha 1950 lerde 55 lerde, hattâ 1960 lara kadar iktidarın, bu yolla komünizm gelebilir diye, korktuğu birşey oldu.** (Böylece de Türkiye ilerisi gerisi bütün memleketlerin plân konusunda, arkasında kaldı). **1956 da Meclise plânlı kalkınma için bir kanun teklif eden milletvekiline Meclis kürsüsünden « Türkiye'yi komünizme götürmek istiyorsun » denmiştir.**

« Eğer biz, « plân fikri tarihî olgunlaşmasını tamamlamıştır ; merhale aşılmıştır » diye çalışmalara başlarsak kendi kendimizi aldatmış ve yanıltmış oluruz. Bizde plân fikri henüz yeni doğmaktadır veya emekleme devrini yaşamaktadır. Vakıa 1960 lardan sonra bir Plânlama Dairesi kuruldu; fakat bu teşkilâtın yüzde yüz politik organlara bağlılığı dolayısiyle plânlama politik arzuların bir nevi ilim ışığı altında gerçekleşmesi yollarını araştırmaya yönelmiş bulunmaktadır. Bu hal, ilimde fetva eminliğine gitmektir. »

Konuşmacı, bizde henüz emekleme döneminde olan plânlama fikrinin hayatımıza mal olabilmesi için, toplum bünyesinde örgütleşmenin zorunluğuna da işaret etmiştir.

Kısa, fakat özlü konuşmasiyle Enstitü çalışmalarına başlarken yanlış bir yön tutulmamasını sağlamıya çalışan bu üyenin söylediklerine Prof. Arû çok sinirlenmiş olacak ki, şöyle cevap vermiş :

« Burada bir konuşmacının temas ettiği bir hususa değineceğim. Onunla aynı fikirde olmadığımı burada beyan etmek isterim. Konuşmamda Türkiye'nin plânlama kavramları bakımından ileri bir döneme geçtiğini ifade ettim. Bu bence bir hakikattir. Ve biz buna hakikaten Cumhuritetten itibaren başladık. Plânlı bir çalışma bence ne bir rejim meselesidir, ne bir politika meselesidir; bir geleceği hazırlama meselesidir. Bu geleceği biz plânlı bir şekilde hazırlayamazsak, tabii geri gitmek tehlikesine uğrarız. O bakımdan Türkiye'nin durumu bir tarafa, plânlama en ileri bir fikir olarak bütün dünyaca kabul edilmiş bir kavramdır. Doğu'nun kabul ettiği bir kav-

Telgraf Müdürü ve Yüksek Seçim Kurulu

Adresimize bir acele telgraf gelmiş. Evde biz yokmuşuz ; kapıcıya vermemişler. Bir kâğıt bırakıp postahaneden alın demişler. Tabii biz bu işi ancak 24 saat sonra yapabildik, ve elimize vaktinde telgraf geçmediği için de binlerce lira zarara uğradık.

Posta Müdürüne şikâyet ettik ve haksız çıktık. Çünkü tüzüklerine ya da usullerine göre telgrafları kapıcılara veremezlermiş. Eğer verilmesini isteseymişiz, daha önce bir dilekçe ile postahaneye müracaat etmemiz lâzımmış ! Bunu yapmadığımız için kanun karşısında diyecek bir şeyimiz kalmadı.

Posta müdürüne dedik :

« — Müdür Bey ; tüzük böyle ama, bir de akıl var, hak var. Bir adama acele telgraf niçin çekilir? Bunu düşünseniz de beni buldursanız, olmadı telefonum var, bir telefon etseniz olmaz mıydı?

« .— Bunlar bizim vazifemiz değildir ; biz talimata bakarız ».

Posta Müdürne verecek cevabımız yok. Onun hak, hukuk, kanun anlayışı bu kadar...

....

....

İstanbul'da seçimleri büyük çoğunlukla kazanan kimseleri tanımayıp kazanmıyanları işe getiren Yüksek Seçim Kurulunun da hak, hukuk, kanun anlayışının Posta Müdürünkünden ne farkı var sanki?..

ram değil, dünyanın kabul ettiği bir kavramdır. O bakımdan kendisiyle aynı kanaatte olmadığımı burada beyan etmek isterim. »

Sayın Şehircilik Profesörünün çok hiddetlendiği gerek bu sözlerinden, gerekse konuşucuyu, bir Kurulu temsil ettiği halde, Enstitü üyeleri listesinden çıkarmasından anlaşılmıştır.

Profesörümüzün hiddeti ve şiddeti bir yana, onun en küçük önemi yoktur. Fakat çizmeyi aşarak, kendisince meçhul olan başka bilim dallarına ait plânlama konusunu, Ankara'nın gelişme plânını ya da Sherlton Otelinin plânını yapmak gibi dar çerçeve içinde gördüğünü seçkin bir dinleyici huzurunda açığa vurmaya neden lüzum gördüğü anlaşılmamıştır.

şişecamşişecamşişecamşişecamşişecam
şişecamşişecamşişecamşişecamşişecam
şişecamşişecamşişecamşişecamşişecam
şişecamşişecamşişecamşişecamşişec
şişecamşişecamşişecamşişecamş
şişecamşişecamşişecamşişe
şişecamşişecamşişecam
şişecamşişecamşiş
şişecamşişeca
şişecamşi
şişec
cam
cam
cam
cam
cam
cam
cam
cam
cam
şişeşişeşişeşiş
şişeşişeşişeşişeşişeş

TÜRKİYE ŞİŞE VE CAM FABRİKALARI A.Ş.

Paşabahçe® • Çayırova®

Kalkınmanın İlk Yolu

Tarım Reformu

Yazan : Ahmet Hamdi BAŞAR

KASTRO Küba'da iktidarı ele alınca, memleketinin ekonomik kalkınmasını ve bâğımsızlığını büyük ölçüde hızla sanayileşmede gördü; koloni olmaktan ancak bu yolla kurtulacağını söyliyerek, Sovyet Rusya'dan sağladığı geniş çapta yardımlarla, sanayileşmeye koyuldu. Komünist Küba, artık dünya memleketlerine, şeker başta olmak üzere, tarımsal maddeler satan bir memleket olmaktan kurtulacaktı. Tarıma boş verildi; şeker istihsali beşte bire düştü; eskiden Amerika'ya tereyağ, et ve başkaca tarımsal maddeler satan Küba şimdi bu maddelerin ithalâtçısı bile olmuştu.

Bundan korkulmuyordu. Bir kalkınmanın ve sanayi memleketi olmaya yönelmenin bir alâmeti olduğu için, bu durum Kastro'yu memnun bile ediyordu. Çapasını elinden bırakan, tarlasından ayrılan köylü şimdi fabrikalarda çalışıyor, en modern makineleri işletiyordu. Halkın modern teknikle modern hayatın birleşiminden doğan mutluluğu doya doya içeceği günler yakındı.

İlk başlangıç döneminde ekonomik güçlükler, bunalımlar olacaktı. Bundan endişe etmiyorlardı. Fakat kısa bir süre, beş on sene geçip bunalımlar çok hızlı bir şekilde çoğalıp acı gerçek dişlerini gösterince, Kastro afallayıp kaldı. Tarımı bir yana bırakarak sanayileşme, memleketi batırmaya, rejimi de kökünden sarsmıya doğru sürüklüyordu. Fabrikalardan çıkan mallar ancak iç pazarda harcanıyordu. Bu pazar ise, kurumaya yüz tutmuştu. Köylünün, halkın alım gücü çok zayıflamıştı. Sanayi mallarını dış memleketlere ihraç edip şekerden fazla memlekete döviz sokacağını, bu devrime giriştiği sırada, onbinlerin toplandığı meydan mitinglerinde barbar bağıran komünist lider, sakalını eline alıp acı acı düşünmeye başlamıştı. Çok yanlış bir yola sapılmıştı. Mutlaka bu, sonu uçuruma varan, yoldan geri dönmek, yeniden tarıma sarılmak ve bu alanda modern teknolojiyi uygulayarak eskisinden fazla bir üretim sağlamak lâzımdı.

Ama halka bu dönüş nasıl, hangi gerekçe ileri sürülerek anlatılacak ve kabul ettirilecekti? Fakat başka çare yoktu. Gerçek apaçık, olduğu gibi söylenecekti. Kastro,

kendisini sanayileşme politikasında coşkunca alkışlamış halkı yine meydanlarda topladı; radyo ve televizyonlarda konuştu ve :

«— Aldanmışız!.. Yolu yanlış seçmişiz; tarıma döneceğiz ve sarılacağız» dedi, ve emirber neferleri gibi bağladığı halkına kendini yine alkışlattı.

TÜRKİYE'de de, Küba tecrübesine benzer, fakat onun kadar hızlı ve bundan dolayı da o derece yıkıcı olmayan bir sanayileşme denemesi yapılıyor. Sanayileşme, modern teknolojiyi ekonominin en yaygın ve verimli dalında uygulamak ve yatırımları bu alana akıtmak anlamına gelmesi gerekirken, Beş Yıllık İkinci kalkınma plânında, tarım ihmâl edilerek, fabrikalar açmak ve bu yolla sanayileşme hedef olmuştur. Tarım fazla değer getirmez, yeni işlenecek toprak kalmamıştır; köylü şehirlere doğru göçediyor; nüfusumuz da çoğalıyor; yeni iş sahaları ancak fabrikalarda bulunabilir» diyerek bu yatırımların ağırlığı sanayie yönelmiştir. İktidarın yetkili ve sorumlu kişilerinin ağızlarından hep bu gibi sözler işitiliyor. Tarlaların üzerinde fabrika bacaları yükselince bayram ediyoruz. Dışardan buğday, yağ gelmezse aç kalırmışız!. Bunu bile düşünmeye lüzum görmüyoruz. 100 milyonluk, 500 milyonluk ve daha yüksek rakamlara ulaşan projeler bize heyecan veriyor; korkmadan, çekinmeden, içe dışa borçlanarak bu projeleri gerçekleştirmeye çalışıyoruz.

Biz bu sütunlarda bu durumun vahametini uzun boylu anlattık.

M·A·N
DIESEL
KAMYON — OTOBUS

Peugeot

OTOMOBIL — KAMYONET
Türkiye Distribütörü

ERCANLAR Ticaret Ltd Şti.

Büyükdere Cad. 135A
Mecidiyeköy - İstanbul

Tel: 47 98 50
47 98 51

Türkiye, tarımı ve geleneksel küçük sanayii ile son zamanlarda gelişme eğilimi göstermiş olan orta sanayii ihmâl ederek, büyük ve ağır sanayie geçmekle tehlikeli bir yol seçmiştir. Bu tehlikenin hem ekonomik, hem sosyal olduğunu etrafiyle açıkladık (1). Bu tehlikeli yolu kısa keserek bütün gücümüzle tarım reformuna girişmemiz, aynı zamanda küçük ve orta sanayii koruyan ve gelişip büyümesini sağlıyan yeni bir politikaya yönelmemiz için artık kaybedecek hiç bir vaktimiz kalmamıştır. Ortaya attığımız dâvanın seçkin aydınlarımız, politikacılarımızla, büyük sanayi işletmeleri kurup idare eden yurtsever iş adamlarımız arasında gördüğü ilgi bize ümit vermiştir.

Özel görüşmelerimizde: «Dâvanızda haklısınız; en doğru yolu gösteriyorsunuz; sizinle beraberiz, mücadeleye devam ediniz» diyen büyük sanayici dostlarımızın desteklemeleri bizi kuvvetlendirmiş ve inancımızla heyecanımızın artmasına yaramıştır.

Türkiye'de halkın gösterdiği güvenle iş başında bulunan iktidar, kalkınma heyecanı içinde, kısa zamanda meyvesini verecek eserler meydana getirmek için giriştiği ve kalkınma plânında öncelik tanıdığı sanayileşme politikasında bir revizyon yaparsa, Kastro gibi halka :

«— Aldanmışız!» demeye bile lüzum görmez.

Çünkü bu iktidar, geleneksel küçük ve yeni doğan orta sanayiin şimdiye kadar tamamen ihmâl edilmiş ve büyük sanayi karşısında erimeye mahkûm bırakılmış durumunu değiştirecek bir hamleye girişmekle doğru yolu aradığını ve bulmayı başardığını göstermiştir (2).

Tarım reformuna öncelik tanıyan bir kalkınma, gideceğimiz tek yoldur. Vakıa bu dâva, toprakların dağıtılması anlamına gelen «Toprak reformu» demagojisiyle dejenere edilmiştir. Fakat «Toprak reformu değil, tarım reformu» diyen bu iktidardır. Peki; nerede tarım reformu? Hazırlık yapılıp çalışılıyor mu? Bunu bilmediğimiz gibi, eğer üzerinde önemle incelemeler yapılıp çalışılıyorsa, bu işin gizli tutulmasına da şaştığımızı belirtmek isteriz. Reformların fikir temeli, politikacılardan ve onların emrinde çalışan idareci ve teknisyenlerden önce ilim adamları, düşünürler tarafından hazırlanır.

BİZDE tarım reformu, henüz adını konuştuğumuz, fakat ne olduğunu bilmediğimiz bir dâvadır. Artık işlenebilecek toprak kalmadığı, bu bakımdan tarım üretimindeki artışın millî gelire önemli katkılar yapamıyacağı hakkındaki görüş de, tarım reformunun ne olduğunu bilmediğimize bir misâl olarak gösterilebilir. Oysaki, en yetkili ağızdan (Tarım Bakanı Sayın Bahri Dağdaş'tan) Türkiye'nin tarımsal potansiyelinin henüz üçte birinden yararlanabildiği sözlerini işitiyoruz.

İşlenebilecek toprağın son hududuna geldiğimiz iddiasındaki yanlışlık bir yana bırakılsa bile, toprak veriminin fazla arttırılamıyacağı hakkındaki beyan da, reform anla-

1) Bk: Barış Dünyası, Nisan 1968, Sayı 71, Sa. 13.
2) Mayıs 1968, Sa: 14.

yışsızlığımızın bir başka örneği olabilir. Yalnız Bade aporunu okumak, yalnız İsrail'deki toprak veriminin — en uygunsuz şartlar içinde— modern teknoloji sayesinde birçok defalarca artırılmış olduğunu göz önüne almak bu iddianın gerçeksizliğini ortaya koymaya yeter.

Tarım reformu, gayesi toprak verimini, en son haddine kadar yükselterek, birçok defalar artırmaya yönelmiş bir toplum politikasına verilmiş addır. Yalnız teknik, yalnız politik, yalnız sosyal ya da ekonomik sorun değildir. Tüm olarak hepsini kavramaktadır. Bu arada öncelikle ele alınacak olanı, toprak reformudur. Büyük toprakların hiç toprağı olmıyan ya da az toprağı olan köylüye dağıtılması da bu reformun çevresine girer; ve reformun hemen çözümlenmesi gereken önemli kısmını teskil eder.

ÜZÜLEREK belirtelim ki, reformun bu önemli kısmı, şimdi unutulmuşa benziyor. Daha doğrusu, bu adla girişilmek istenen son derece tehlikeli bir teşebbüsün doğurduğu zehirli havanın etkisinden kendimizi henüz kurtaramadık. Sütten ağzımız yandığı için ayranı üfleyerek içme psikozu içindeyiz. Evet; Halk Partisi koalisyon hükümetleri zamanında hazırlanarak Meclise sunulmuş olan toprak reformu kanunu, eğer çıkıp uygulanabilseydi, memleket ekonomisinin, sosyal hayatının, maliyesi ve birçok şeyinin altını üstüne getireceğine hiç

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A. Ş.

KURULUŞ: 1946

Sermayesi : 40.000.000 T.L.

Her nev'i dahilî ve haricî Banka muamelâtında

SÜR'AT, KOLAYLIK VE EMNİYET

YURT İÇİNDE 96 ŞUBE

TASARRUF Mevduatında her çekilişte,

1 MİLYON LİRALIK İkramiyeler...

Harbiye'de ve Nişantaşı'nda tam konforlu Apartman daireleri

GARANTİ BANKASI

Paranızın, İşinizin, İstikbâlinizin Garantisidir.

şüphe yoktu. Ortaçağ feodalite rejimini yaşamış ve toprağın yüzde doksanı, başka bazı memleketlerde olduğu gibi, tarımsal nüfusun yüzde birkaçı elinde toplanmış bir memleketmiydik sanki? Toprağın ekonomik bir değer bile taşımadığı devirleri yaşadık. Bu arada yer yer, o da yurdun bazı bölgelerinde, toprakları şu ya da bu yolla ellerine geçirmiş toprak ağaları da türemiştir. Topraklarımızın yalnız yüzde sekizine yakın kısmı büyük parçalar halinde, bir kısmı sahipleri tarafından işletildiği halde bir kısmı da ortakçılık, kiracılık gibi şekillerle topraksız ya da az topraklı köylülere çalışma vasıtası olarak kullanılmaktadır. Bütün Türkiye'de toprak mülkiyetine, sosyal zaruretlerle bir tavan tesbit etmek, meselâ 2000 dönümü aşan toprakları köylüye dağıtmak, gerçeklere uymayan bir demagojiden başka birşey değildir. Sosyal değil, ekonomik zaruret bu konuda davranışlarımıza hâkim olacaktır. Bir bölgede —meselâ bahçe ziraati yapılıyorsa— 500 dönüm tavan bile çoktur; hattâ 20 dönümün çok olabileceği yerler olabilir. Ama 10 bin dönüm, 20 bin dönüm, 100 bin dönüm içinde tarımsal işletmeler kurmanın verimlilik ve modern teknolojiyi uygulama bakımından ekonomik zaruret halini alacağı yerler de bulunabilir. Bu zarureti hiçe sayarak büyük toprakları parçalayıp köylüye dağıtmanın, bir büyük endüstriyel kombinayı parçalayarak küçük atelyeler haline koymaktan ne farkı var?

Büyük işletmelerin sermaye gruplarının, ya da emek-sermaye işbirliğine dayanan kuruluşların, veya doğrudan doğruya devletin elinde bulunması, politik ve sosyal porte taşıyan ayrı bir problemdir. Bu sorun, yalnız tarımda değil, endüstri ve diğer bütün iş kollarında geçerli olması gereken politik ve sosyal bir felsefenin kurallarına göre çözümlenir.

KOMÜNİST memleketlerde yapılan denemeler göstermiştir ki, tarımda ferdiyetçi düzen, kolektivist ya da devletçi düzenden çok daha verimlidir. Ama ferdiyetçi düzenin de alacağı şekil memleketten memlekete, hattâ bir memleketin içinde bölgeden bölgeye, ayrıca üretim cinslerine göre değişir. İsrail'de, Holanda'da, Fransa'da, Birleşik Amerika'da, Hürriyetçi Çin'de ayrı ayrı şekiller uygulanmaktadır. Türkiye'de de elbet tarım alanında ferdin hürriyet havası içinde iş ve verim gücünü son haddine çıkarmayı sağlıyacak bir şekil, ya da çeşitli şekiller düşünülmelidir. Ancak hiçbir zaman toprak mülkiyetine bir tavan tesbit edip bu tavanı aşacak toprakların dağıtılması gibi bir rejim uygulanmak şöyle dursun, uygulanabileceği hatıra dahi gelmemelidir. Yirmi yıldır toprakların dağıtılması lâfları edilmesi, hattâ bu maksatla kanunlar konup uygulanmaya çalışılması, en çok muhtaç olduğumuz tarım sahasına yatırımların akmasını önlemiştir.

Toprak reformunu, hürriyete dayanan ferdiyetçi rejimi yıkmak ve yerine kolektivist rejimi kurmak için koz olarak kullananlarla, toprağın dağıtılmasını içten bir inanışla savunanlar şimdi bize sorabilirler :

«— Peki, büyük topraklar olduğu gibi sahiplerinin elinde kalsın, sömürme vasıtası olarak bırakılsın mı?»

Biz hemen cevap verelim :

«— Kalsın, bırakılsın ama; toprağın en mükemmel ve en verimli şekilde işletilmeli, ürünlerin iyi bir şekilde değerlendirilmesi, toprak sahipleriyle emekçiler arasında sosyal ve ekonomik ilişkilerin düzenlenmesi, elde edilecek kârlardan devletin, payını mükemmelen alabilmesinin sağlanması şartiyle..»

Eğer bu iş nasıl olur? denecekse o zaman, biz savunduğumuz dâvanın en önemli kısmını kazanmışız demektir. Bir prensip anlaşmasına varalım; toprak reformu diye adlandırılarak çeşitli zamanlarda ve şekiller altında ortaya sürülmüş ve kanun tasarıları halini de almış, son derece sakat ve tehlikeli fikirden vaz geçelim. Maymunluktan kurtularak taklitçiliği bir yana bırakalım. Bunu sağlarsak gerisi çok kolaylaşır.

DÜNYANIN HER TARAFINDA

Dış Ticaret ve Her Çeşit Banka İşlerinizde

EMNİYET BİLGİ VE SÜRAT

İthalat ve İhracat muamelelerİniz için AKBANK Dünyanın her tarafında en muteber Bankâlarla işbirliği yapmakta ve ikiyüzü mütecaviz muhabirle çalışmaktadır. Hernevi Banka muâmeleniz AKBANK Elektronik makinalarında emniyetle sonuçlandırılır.

AKREDİTİF - KAMBİYO VE SAİR HER TÜRLÜ BANKA İŞLERİNİZ İÇİN AKBANK'I TERCİH EDİNİZ.

AKBANK

Tarımsal Bünye ve Üretim

Türkiye'de çalışan nüfusun dörtte üçü tarımla uğraştığı halde bu alandan elde ettiğimiz sonuç topluca millî hasılanın üçte birini biraz geçmektedir. Gerçekleşmesi gereken hedef tarım nüfusunun azalması ve elde edilecek hasılanın çoğalmasıdır. Bu hedefe varacak köklü reformlara ve çalışmalara henüz girişmedik. Çok zaman ve çok şey kaybediyoruz.

Yazan : Feridun AKDAĞ

TÜRKİYE bir tarım memleketidir. Çalışanların yüzde 75 e yakını tarımla uğraşır. Demek insan gücümüzün dörtte üçünü bu uğurda harcıyoruz. Fakat buna karşı elde ettiğimiz hasıla nedir?

Tarımın milli gelir hesabındaki yeri OCDE nin son neşriyatına göre yüzde 37.6 dan ibarettir. Şunu hemen belirtelim ki, yalnız bu oranlara bakarak şu ya da bu sonuca varmak doğru değildir. İnsan potansiyelinin elde ettiği verimle ölçülürse Türkiye'de çalışan nüfusun yüzde 75 ini dolduran tarımsal faaliyetlerin bu bakımdan dünya memleketlerinin hemen hepsinin gerisinde bir değer taşıdığı görülür. Yine OCDE istatistiklerine göre (L'observateur, Şubat 1968) 1966 senesinde Amerika Birleşik Devletlerinde faal nüfusun % 5.5 u tarımla uğraştığı halde elde edilen hasıla ile 200 milyonluk Amerika beslendiği gibi, birçok memleketlere de ihracat yapılabilmektedir. Federal Almanya'da faal nüfusun yüzde 11 i tarımla uğraşır ve bizim üçte birimizden az toprak üzerinde elde ettikleri hasıla bizim iki mislimize ulaşır. Bugün Avrupa memleketleri içinde İspanya ve Portekizin bile çalışan tarımsal nüfusu % 32 - 35 tir, ve üretim artışı hızlanmasına karşılık bu nüfus oranı aynı hızla azalmaktadır. 1956 da İspanya'da bu oran % 44.3 iken 1968 de % 32.6 ya düşmüş ; oysa ki bizde aynı sürede orandaki azalış % 77.4 den % 74.4 e inmekten ibaret kalmıştır. Tükettiği en büyük gıda maddelerini kendisi ürettiği ve birçok ihracat da yaptığı halde Holanda'da tarımda çalışan nüfus oranı % 8.5 ten ibarettir.

BU başlangıçtan sonra, Devlet İstatistik Enstitüsünün son neşrettiği « Tarımsal Yapı ve Üretim » İstatistiğindeki rakamları inceliyerek Türkiye'mizin 1966 yılı tarımsal durumunu, kaba çizgileriyle, belirtmeye çalışacağız.

Bültendeki rakamların tamlığı ve doğruluğu üzerinde söylenecek hayli söz olsa gerekir. Bizim bildiğimize göre bu rakamlar, Tarım Bakanlığı teşkilâtı tarafından toplanmaktadır. Bunlar belli formüllere göre ilçe, nahiye ve köylerde çoğu muhtarlar tarafından hazırlanmaktadır. Listeler çok teferruatlıdır, ve kontrolu mümkün olmayan rakamlar gelişi güzel doldurulmaktadır. Örneğin Tarım araçları ve gereçleri bölümünde « kara sapan, tekerleksiz demir pulluk, tek tekerlekli pulluk, çift tekerlekli pulluk, döner kulaklı pulluk, iki ya daha fazla kulaklı pulluk, gibi birçok

cinslerin her biri hakkında ayrı ayrı rakamlar vardır. Bunlar nasıl toplanır ve ne için bu kadar çeşitlidir? Traktör sayıları da doğru mudur? Çalışanlarla çalışmıyanlar ayrılmış mıdır? Traktörlerle sürülen toprakların yüzölçümü, her traktöre şu kadar hektar düşer gibi gelişi güzel alınmış bir ortalama ile hesaplanmaktadır. Birtakım rakamlar çeşitli senelerde değişmemiş olarak bültende yer almıştır. Derinliğine ve genişliğine bir incelemeye ve karşılaştırmaya yeterli olmayan yanlariyle bu istatistiklerin bilimsel açıdan islâha muhtaç olduğunu herhalde Devlet İstatistik Enstitümüz herkesten iyi bilmektedir.

Toprak Bölünüşü ve İşlenen Saha

Memleketimizin yüz ölçüsü 78.1 milyon hektar kadardır. İstatistiğe göre bunun üçte birine yakın kısmı, 24 milyon hektarlığı işlenmektedir. Bunun 15.5 milyonu işlenir, 8.5 milyon hektarlığı da nadasa bırakılır. 1946 da 8.5 milyon hektarlığı ekilmek ve 4.7 milyonu da nadasa bırakılmak suretiyle bu alanın toplamı 13.2 milyon hektardan ibaretti. Bu tarihten sonra makineli ziraat gelişmiş, boş topraklarla meralar sürülmüş ve bu suretle işletme sahası bir misline yakın artmış gözükmektedir. Meralar 1948 de 38.3 milyon hektardan 1966 da 28 milyona düşmüştür.

Topraklarımızın 1960 ile karşılaştırılan 1966 bölünüşü şöyledir :

	1960	1966
	(1000 Hektar)	
Ekilen	15305	15545
Nadas	7950	8528
Çayır ve mera	28658	28013
Bağlar bahçeler	2060	2384
Orman	10584	10584
İşe yaramıyan	13132	13095

Bu rakamlara göre, 6 yıl içinde topraklarımızın bölünüşünde önemli bir değişiklik olmamıştır. Hayret edilecek noktalardan biri de bu 6 sene içinde orman sahasında bir santim genişleme ya da azalma olmamasıdır. İzahı yapılmadan sabit bir rakamın her sene aynen istatistiğe konması, başka rakamlar üzerinde de araştırıcıları şüpheye düşürebilir. Yurt sathının % 13 ü ormanla kaplı gözükmesine ve bu oranın seneler senesi kıl kadar değişmemesine inanmak güçtür. Orman Kanununa göre orman sayılan gerçekte bu nitelikte olmıyan yerler de hesaba katılsa kesimler, tahripler ve yangınlarla yeniden yetiştirilen sahalar dolayısiyle devamlı olarak orman yüzölçüsünün değişmesi gerekir.

Türkiye'de gerçek anlamiyle orman denebilecek sahaların yüzölçüsü, istatistikte gösterilen rakamın hayli altında, belki de yarısından ibaret olduğu, memleketin ormansızlıktan hızla çölleştiği herkesin bildiği bir hakikattir.

Ekilen sahaalrdan elde edilen başlıca ürünlerin 1964 ve 1966 yıllarına ait toplam miktarları şöyledir :

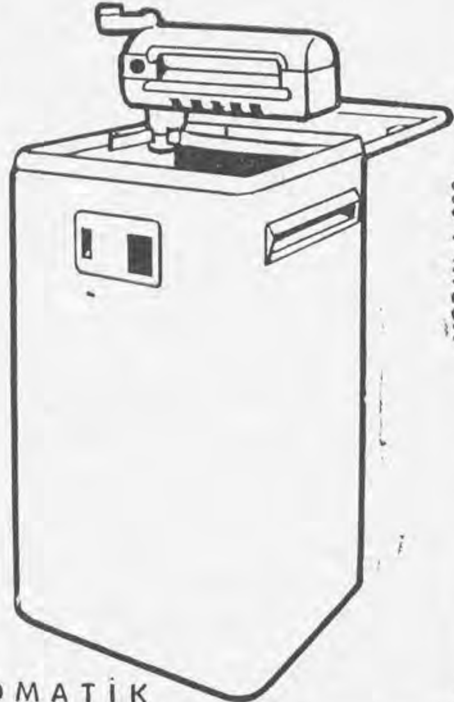
	(1000 ton)	
	1964	1966
Buğday	7.870	9.600
Arpa	2.750	3.800
Mısır	1.000	1.000
Pirinç	100	150
Diğer hububat	1.810	1.861
Bakliyat	562	588
Tütün	194	164
Patates	1.700	1.750
Pancar	4.706	4.422
Pamuk	326	382
Ayçiçeği	165	200
Diğer sınai bitkiler	1.274	1.289
Kuru üzüm	2.790	3.100
Fındık	195	190
Fıstık ve saire	117	111
Zeytin	694	841
Turunçgiller	325	456
Diğer meyveler	1.252	1.232

1964 ile 1966 arasında işlenen sahalarda olduğu gibi üretimde de önemli bir artış olmamış; hattâ toplam üretim tonunda azalış olmuştur. 1964 te toplam üretim 26 milyon 236 bin tona karşılık 1966 da bu miktar 24 milyon 206 bine düşmüştür. Buğday ve arpada son senede görülen artış hava şartlarının daha uygun geçmesi yüzündendir. 1964 te yurt çapında ortalama bir hektar buğdaydan 1055 ve arpadan 1164 kilo üretim elde edildiği halde 1964 te buğday verimi 1208 ve arpanınkisi ise 1400 kilo olmuştur.

Tarım Reformunun Temel Sorunları : 1) Teknolojik Reform; 2) Kendisi için üretimden piyasa için üretime geçiş.

TÜRKİYE bugün topraklarından en az verim alan dünya memleketlerinin başında gelir. Yuvarlak rakamlarla 26 milyon hektar toprak işlenmekte ve bundan 26 milyar liralık gelir elde edilmektedir. Bu kaba hesaba göre hektar başına düşen millî gelir payı ortalama 1000 lira, yani dönümde 100 liradan ibarettir. Tarımdan geçinen nüfusumuz da 25 milyona yakın olduğuna göre bu sektörde nüfus başına 1000 lira dolaylarında pay düşmektedir. Bu payın tarla ziraatinden bahçe ziraatine, mera hayancılığından ahır hayvancılığına geçmek ve teknolojide reform yapmak sayesinde üç misline çıkartılması ve buna karşılık nüfusun yarı yarıya indirilmesi, gerçekleşmesi imkânsız bir hedef değildir. Bugün 26 milyon hektar hesaplanan istifade edilir topraklarımızdan 24 milyonuna yakın kısmı tarla ziraatine ve yalnız 2 buçuk milyona yakın kısmı bağ bahçe ziraatine ayrılmıştır. Bu son bölümde tütün, pamuk ve pancar ekim sahaları, toplam ekim sahalarının % 4 ü olduğu halde elde edilen hasıla toplam tarımsal hasılanın % 14 üdür. Oysa ki bağ bahçe ziraatinde başta narenciye olmak üzere meyvecilik, sebzecilikte (taze olarak Avrupaya ihracı suretiyle) hekatr başına hasıla çok artırılabilir.

Nadas dışında işlenen 15 buçuk milyon hektar topraklarımızdan 13 milyonuna yakını hububat işgal etmektedir. Bunun

Halaskârgazı Caddesi No. 133 Pangaltı İstanbul Telefon: 47 44 30
Tünel karşısı Hoover Mağazası İstanbul. Telefon: 44 90 46

(Moran : 1777)

en büyük kısmı (8 milyon kadarı) buğday ve iki buçuk milyondan fazlası arpa ziraatine ayrılmıştır. Bir dekar yerden ortalama 1000 - 1200 kilo buğday, 1100 - 1400 kilo arpa alınmasına karşılık, 2500 kilo pirinç alınabilmektedir. Bu suretel uygun yerlerde buğday yerine pirinç ziraatinin yapılması bile hasılada - fiat farkı gözönüne alınırsa - 4 misli bir fazlalık meydana getirir.

KÖYLÜNÜN ekmeklik buğdayı dahil olmak üzere, ihtiyaçlarını piyasalardan satın alması ve buna karşılık bütün istihsallerini piyasaya satması şeklinde tarımsal ekonomik bünyede köklü bir değişikliğe ihtiyaç vardır. Vakıa bizde köylü kendi buğdayını ve hayvanının yemini sağlıyacak miktarda ürün elde etmek suretiyle hayatını teminat altına almakta ve buna da bugünkü ortam ve koşullar altında mecbur bulunmaktadır. Bu bakımdan, her nerede olur ve her ne istihsal ederse etsin bir miktar buğday ve diğer hububat cinslerinden üretmek geleneğinden kurtulamaz. Bu suretle iklim ve piyasa şartlarının mutlak etkisi altında bulunmaktan da kendisini bir miktar korumuş olur.

Fakat bu durum değişmelidir. Nüfusun artması ve toprakların ise gittikçe daralması ve hiç artmaması karşısında tarla ziraati yüzünden bugün en azından birkaç yüz dönüm toprağa mâlik olma zorluğunda olan bir çiftçi ailesi, daha çok bağ ve bahçe ziraatine önem vermesi ve tarımsal işletmeler içinde yaşaması, yani köyün tarım faaliyetlerinin merkezi halinden çıkması sayesinde 40 - 50 dönümle bugünkü gelirinin birkaç mislini elde edebilir.

Böyle bir reformun son derece geniş ve derin incelemelere ve araştırmalara, geniş yatırımlara ve büyük ölçüde çalışmalara ihtiyaç gösterdiğine şüphe yoktur. Ama bizim kesin kanaatimiz şudur ki, Türkiye'de bu yol en kısa zamanda açılmalı ve mükemmel hazırlıklar yapılarak mutlaka aşılmalıdır.

İlkel ve Perişan Hayvancılık :

HAYVANLARIMIZI otu seyrek tabii meralarda beslemekteyiz. Bu meralar da tarla aleyhine gittikçe azalmakta, daralmaktadır. Sun'i meracılık ve ahır hayvancılığı olmazsa Türkiye'de halkı besliyecek kadar olsun hayvan kalmaz. Nitekim hayvan varlığımız artmamaktadır. Nüfusun artması ve refah seviyesinin nisbî yükselişi karşısında et tüketimi çoğaldığı halde hayvanlarımızın çoğalmaması ve verimlerinin artmaması endişe ile karşılanmak gerekir.

Devlet İstatistik Enstitüsünün bültenindeki rakamlara göre 1946 ile 1966 arasındaki 20 sene içinde hayvan sayısı çok az artmış gözükmektedir :

	(1000)	
	1946	1966
Koyun	23.287	34.663
Kıl keçisi	12.893	15.315
Tiftik keçisi	3.790	5.617
Sığır	9.706	13.769
Manda	901	1.253
Deve	107	43
At	1.036	1.204
Eşek	1.606	1.986
Katır	91	238
Toplam . . .	53.717	74.088

Son yirmi yıl içinde bu rakamlara göre koyun ve sığır varlığımızda üçte bire yakın artış olmuştur. Oysa ki bu sürede nüfus artışı bunun iki misline yakındır.

Tarımda Devletçilik ve Kooperatifçilik :

TARIM reformunun gerçekleşmesi için modern teknolojiyi uygulamak, geniş ölçüde yatırım yapmak, ambarlama ve pazarlama teşkilâtı kurmak başta gelen sorunlardandır. Bunlar için fert ve devlet el ele verip çalışmayı sağlayıcı bir plâna ihtiyaç vardır. Makineli ziraatte, meyvecilikte, hayvancılıkta devlet çiftlikleri çoğaltılmalıdır. Endüstri yatırımları yapmasından ziyade devletin tarıma büyük sermaye dökerek bilfiil karışması lâzımdır. Çünkü bu alana sermaye akımı yoktur ; sosyal düşüncelerle böyle bir akımı desteklemek de doğru değildir. Köylünün ortaklaşa kooperatifleşme yolu ile bu işleri yapması da teoride kalan, gerçekleşmesi hayli güç olan bir dâvadır. Bununla beraber kooperatifleşme desteklen-

melidir. Fakat bizce asıl büyük iş devlete düşmektedir.

Tarım reformuna devletin özellikle doğrudan doğruya yatırım yapan, işletme kuran bir müteşebbis olarak katılması yanında, karma ekonomi kurallarına uygun şekilde özel müteşebbisler ve toprak sahipleriyle ortaklıklar kurması da üzerinde durulması gereken önemli bir noktadır. Milyonluk yatırım gereken işlerde toprak sahiplerini krediyle beslemek imkânı yoktur. Kredi yerine devlet ortaklığı (Ziraat Bankası ortaklığı) sistemi uygulanabilir.

Rakamlar da mı yalancı?

İSTATİSTİK olmazsa plân yapamayız, iş göremeyiz, yanlış yollar tutarız. Bunu artık iyiden iyiye anladık. Fakat gel gelelim rakamlar yalancı olurso o zaman bunlardan kurulu olan istatistikten büsbütün şaşırır, daha da zararlı ve yanlış yollar tutarız.

Bir örnek :

Devlet İstatistik Enstitüsünün son yayınladığı « Tarımsal Yapı ve Ürün » istatistik bülteninde başlıca ürünümüz olan tütün fiatlarının 1966 da 1964 e göre düştüğü kayıtlı. 1964 te ortalama kilo fiatı 912.8 kuruş ; 1966 da 808.2 kuruş, bu düşüş % 11.5 kadar önemli bir oran ifade eder.

Ziraat Bankası da istatistik yapar; tütün ekicilerine kredi dağıttığından ürünlerin fiatlarını günü gününe takip eder. Bankanın yayınladığı « Türkiye'de Tarımsal Üretim Değerleri » adlı kitapta verilen rakamlar şöyle :

Tütünün ortalama kilo fiatı, 1964 de 746 kuruş ; 1966 da ise 808.25 kuruş. İki sene fiatları arasında % 8 kadar bir yükseliş var.

Her halde bu rakamlardan biri yalancı olacak. Acaba hangisi? İnsanın dili ucuna « her ikisi » diyeceği de geliyor...

İyi bir elbise kendinizin...

güzel bir boya da evinizin itibarını artırır!

Biz Hocanın "itibar bizim kürke" sözünü doğru bulmuyoruz. İtibar sadece kürke değildir. İtibar, zevkle giyinmiş bir kimseye, zevkle boyanmış bir evedir. Zira, güzel bir elbise, güzel bir dekor kadar, onların içindeki şey de ruhu okşar, hayranlık uyandırır. DYOLUX'le boyanmış evlerin daima albenisi vardır. DYOLUX en nefis renklere sahip yegâne markadır. Her satıhta kullanılır. Dayanıklıdır. Çabuk kurur. Katiyen solmaz. Evinizin misafirlerinizin hayranlığını kazanması için, DYOLUX'ü siz de tercih ediniz.

SENTETİK BOYA DYOLUX
BIR dyo MAMULÜDÜR

Anne, çocuğuna yürümeyi öğrettiği gibi, tasarrufuda öğretir.

Delta Reklamcılık

Yavrunuz için yapacağınız her türlü tasarruf, ona hayatı boyunca tutumlu olmasını öğrettiği gibi, istikbal de hazırlar.

TÜRKİYE HALK BANKASI

53. Oturum

Eğitim Reformu

Oturuma katılanlar: Biz — Başbakan — Sosyolog — Solcu Profesör — İktisatçı — İlimci Profesör — Kadrocu Aydın — İdareci — Konsey Sözcüsü — Konsey Başkanı — İTÜ Öğrenci Birliği Başkanı — Hukukçu — İktisatçı Profesör — Tarihçi.

BİZ — Üniversiteler ve yüksek okullarda boykot ve işgal hareketlerini, eğitim dâvamız üzerine eğilmeyi sağlaması bakımından, iyimser bir görüşle karşılamıştık. Böyle bir patlama olmasaydı, eğitim reformu diye bir dâvayı kamu oyu sorunu haline getirmenin imkânı yoktu. Şimdi her yerde bu konuşuluyor. Üniversitelerin yetkili organları boykot ve işgal olduktan sonra öğrenci isteklerinden çoğuna katıldılar ve «Biz de bunları istedik, hükûmete teklif ettik» bile dediler. Millet Meclisindeki gensoru münasebetiyle konuşan sayın Başbakan da reformun zorunluğundan uzun uzadıya söz etti.

Ancak önemli bir nokta var:

Acaba eğitim reformundan ne istediğimizi biliyor muyuz? Meselâ İstanbul Üniversitesi İşgal Komitesi Konseyi tarafından yayınlanmış genel reform tasarısında belirtilenler midir yapılması gereken reform? Yoksa daha başka şeyler mi düşünmemiz gerekir? Çağdaş eğitimden söz ediliyor. Ne demektir çağdaş eğitim? Sonra istenenleri yapmaya gücümüz yetecek midir? Yani maddî imkânlar ve reformu yapacak kadro müsait midir?

Bugünkü Oturumumuzu bu konuya ayırdık. Bizi değerli görüşleriyle uyarmaları için sayın Başbakanımızı toplantımıza davet ettik. Lütfen ricamızı kabul ederek bizi şereflendirdiler. Ayrıca eğitim dâvasında dikkate değer fikirleri olan yetkili kişiler zahmet edip toplantımıza katıldılar.

Konuşmalarda dikkate alınmasını rica ettiğimiz nokta, konuyu eğitim politikası dışına taşırmamak, öğrencilerin maddî sıkıntıları, imtihan usulleri gibi teferruat sayılabilecek meseleler üzerinde durmamaktır.

İlk sözü sayın Başbakana veriyoruz.

BAŞBAKAN — Eğitim reformu dâvası hükûmetçe önemle ele alınmış, programımıza göre sıraya konmuş, öncelikle gerçekleşmesi kararına varılmış önemli bir dâvamızdır. Karar ve hareket plânlarımızı uzun boylu anlatacak değilim. Son işgal ve boykot hareketleri karşısında ortaya atılan istekler hakkındaki görüşlerimiz ise, bütün ayrıntılariyle Millet Meclisinde yapılan gensoru tartışmalarında açıklamış bulunuyoruz. Gençlerimizin heyecan-

larını ve kanun dışı sayılabilecek bazı hareketlerini duygularının temizliğine bağışladık. Hareketin kronolojik seyrini ve analizini yapmanın, ele aldığınız konuya yararlı bir katkıda bulunacağını sanmıyorum. Bu bakımlardan ben size hükûmetimizin eğitim politikasında bağlandığı temel prensiplerin çok kaba çizgileriyle bir özetini yapmakla yetineceğim; ve sonra da toplantınızda konuşmaları izleyip yararlanmaya çalışacağım.

Eğitim reformunda şüphesiz uzun vâdeli, yani meyvasını ancak senelerden sonra alabileceğimiz bir hedef vardır. Bu yalnız devletin milli eğitim politikasını değil, bütün politikalarını doğrudan doğruya etkilendiren geniş bir konudur. Akademik çalışmaları, çok derin inceleme ve araştırmaları gerektirir. Biz bu yolu ihmal etmemekle beraber, asıl eğitim dâvasına, kalkınma ile olan direkt bağlantı ve ilgisi dolayısiyle eğilmekteyiz.

Eğitime mi, yoksa kalkınmaya mı öncelik tanımak gerekir gibi bir soru çok defalar ortaya atılmıştır. Nüfusun yüzde yüzünü okur yazar hale koymak ve yetiştirmek dâvası ekonomik kalkınmadan önce ele alınmalıdır diyenler de çıkmaktadır.

Bizce böyle bir tartışma yersiz ve yararsızdır. En kısa zamanda ve çok hızlı şekilde ekonomik kalkınma ulusal hedefimiz olduğuna göre, bu hedefe varmak için mutlaka eğitim dâvası onunla birlikte öncelik kazanacaktır. Yani belirtmek istediğim, ekonomik kalkınmanın başarılı olması için mutlaka eğitimin şart olduğudur. Konuya bu zaruret çerçevesi içinde bakmak en doğru teşhise varmak ve en isabetli yolda yürümeye karar vermek olacaktır.

Eğitim ve kalkınma arasındaki münasebetler konusunda politikamıza esas olan bazı fikirlerle hareket noktalarımızı açıklamakta fayda görüyorum :

Benim anlayışıma göre eğitim, vatandaşın kabiliyetlerini geliştirmek ve onları memleketin refah ve saadetine en büyük hizmeti yapabilecek bilgi, davranış ve iş başarma gücüne eriştirmektir. Millî varlığımızın bekası ve kuvvetlendirilmesi ve Türk toplumunun mutluluğu, eğitimin hizmet edeceği nihaî gaye teşkil eder.

Bu bakımdan eğitim siyasetimiz, sadece yüksek sayılara yönelmiş bir siyaset olmayacaktır. Öğrenci ve diploma istatistiklerinin ötesinde ve üstünde bu memleketin az gelişmiş bir ülke olarak en kısa zamanda iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmasını sağlayacak bir eğitim politikası, kaynaklarımızın mahdut oluşu karşısında, her türlü israfları önleyen belirli vasıfları ve ihtiyaçları esas tutan önceliklere ve tercihlere dayanmaktadır. Memleketimizin bir özelliği olarak her yıl yüksek nispette artan nüfus karşısında eğitim faaliyetlerimizi hizmet ve programlarımızı yöneldikleri istikamet bakımından hayatî ihtiyaçlarımıza göre ayarlamak mecburiyetindeyiz.

Eğitim, bir mânada «vasıflı insan gücü istihsali» faaliyeti olduğuna göre, iktisadî kalkınmanın muhtaç olduğu insan gücünü yaratacak faaliyetin, bizatihi iktisadî bir mâna ve önem taşıdığına şüphe yoktur. Bu itibarla eğitim politikası, sağlam bir millî ekonomi politikasının temelini teşkil eder. Eğitim ve kalkınma politikası, bir bütünün ayrılmaz iki cüzüdür.

İstihsalin artması ve millî gelirin yükselmesi yanında vatandaşların millî gelirden daha tatmin edici hisse almalarını temin için, eğitim yoliyle iş başarma güçlerini arttırıcı ve dolayısiyle millî istihsale katılma paylarını yükseltici imkânlardan yararlanmaları, sosyal adalet, millî huzur ve istikrarın kuvvetlenmesine hizmet edecektir. Bu açıdan bakılınca eğitimin, ekonomik bakımlardan servetin istihsalinde olduğu kadar, sosyal bakımdan dağıtımında da bir rol oynadığı görülmektedir.

Diğer taraftan iktisadî kalkınma için gerekli olan eğitim faaliyeti, sadece maddî ve sosyal teknolojinin öğretilmesini değil, her türlü ilerleme ve kalkınma gaye ve değerlerinin milletçe benimsenmesine engel olan düşünce ve davranışların değişmesini de hedef olarak almalıdır.

Eski devirlerde «eğitim için eğitim» telekkisi yerine hayat için ve toplumun kalkınarak refahı için eğitim, dâvada hareket noktamız olmalıdır. Kalkınmanın fikrî engellerini ortadan kaldırmalı ve va-

tandaşın inanç, bilgi ve davranışlarının müspet ve yapıcı yönlerde geliştirerek, onda çevresini iyileştirme gücünü yaratmalıdır. Bu da geniş mânada bütün eğitim müesseselerinin çevreleriyle ilişkilerini ayarlamak ve kuvetlendirmek lüzumunu ortaya koymakta, böylece hükûmet - üniversite iş birliğinin geliştirilmesi ihtiyacını kendiliğinden belirmektedir.

Milletimize lâyık insan yetiştirme ödevi, yalnız hükûmetlerin değil, bütün müesseleriyle ve aydın vatandaşlariyle Türk toplumunun paylaşmak ve başarmak zorunda olduğu millî bir sorumluluktur. Bütün imkân ve güçlerimizi birleştirerek, tarihin dinamizmi içinde bizi eğitim hedeflerimize ulaştıracak iş birliğini gerçekleştirmeliyiz.

SOSYOLOG — Sayın Başbakanı dinledikten sonra içim ferahladı. Eğitimdeki hedef, vatandaşın kabiliyetlerini geliştirmek ve onları iş başarma gücüne ulaştırmak olunca, bugün bu hedeften uzak olan eğitimde köklü bir reform, daha doğru bir deyimle bir devrim zorunluğu meydana çıkmaktadır. Şimdi sorun, bu devrimin felsefesini tâyin etmek ve yolunu bulmaktır. Ekonomik kalkınmayı başarmak için eğitim, yepyeni bir hedef oluyor. Bugün alt kademeden üst kademeye kadar bütün eğitim bu hedefin yüzde yüz dışındadır. Eğitim süresi uzadığı, yani orta ve liseden sonra üniversite ve yüksek öğretim sürüp gittiği uzun yıllar, çocuk hayatla tamamen ilgisiz kalıyor ve sonunda tahsilini bitirdiği zaman bir işe yaramıyor.

Arkadaşım Prof. Şevket Raşit Hatiboğlu, Ziraat Vekili iken, ilk defa devlet çiftliklerini kurdu. Cidden güzel eserler yarattı. Kırşehir'de Konya bozkırlarında, Ceylânpınar'da, her biri bir kaç yüz biner dönümlük devlet çiftliklerinde müdür olarak iş başına getirdikleri orta ziraat mektebi mezunlarıydı. Ona «Niçin yüksek ziraat mühendisleri varken böyle yarım yamalak tahsil görmüş orta ziraat mektebinden çıkanları kullanıyorsun?» dediğim zaman bana şunları söylediğini hiç unutmam : «Yüksek ziraat mühendislerini bürolarda, pasif hizmetlerde kullanıyorum. Benim çiftlik müdürü yaptığım gençler, traktör başında çalışarak yetişecekler. Yüksek ziraat mühendislerini tarlaya çıkaramam, çıkarırsam işlerim yürümez.»

Yalnız Yüksek Ziraat mektebinden yetişenler değil, bugün teknik öğretimde tahsil derecesi yükseldikçe öğrenci hayatta bir işe yaarmaz hale geliyor. Bundan dolayı da onlar, unvan, makam peşinde koşuyorlar. Kalfa ve atölye şefi yetiştirmek için açılmış sanat okulları var; bunların bir de yüksek kısmı var. Çocuklar devlete kesesinden bu okullarda bedava okuduklarından, sanat öğrendiklerinden memnun değiller. Yarın oradan mezun olunca bileklerindeki altın bilezikle hayata atılıp başarı kazanacaklarını da düşünmüyorlar. Daha doğrusu buna cesaretleri yok. Grevler, boykotlar, gösteriler yapıyorlar. İlle mühendis olalım; barem derecemiz yüksek olsun; okulu bitirince devlet baba hemen bize dolgun maaşla rahat bir iş versin, diyorlar.

Sayın Başbakan eğitim politikasında önemli bir noktayı da işaretledi: İktisadî kalkınma için gerekli olan eğitim faaliyetinde önemli bir hedef, kalkınma değerlerinin milletçe benimsenmesine engel olan düşünce ve davranışların değişmesidir; kalkınmanın çeşitli engellerini ortadan kaldırılmasıdır, dedi. Çok yerinde bir görüş.. Halk, şimdiye kadar okuyanların bir işe yaramadığını, onlara akıl danışıp söylediklerini yapınca zarara uğradığını görmekteydi. Bundan dolayı eğitime, okuyup yazma için zaman ayırmaya karşıydı.

Askerlik ve halk idaresi konularında bile eğitime karşı gösterilen mukavemetler tarihimizde ayaklanmaların, ihtilâllerin başlıca nedenidir. Daha dün denecek kadar yakın bir mazide, Meşrutiyet'in meşhur 31 Mart isyanı hâdisesinde okumuş, mektepli zabitlere karşı cahil alaylıların baş kaldırdığını hatırlamamız kâfidir. Modern teknolojiye karşı halkımızda uzun süre yaşamış güvensizlik sebepleri arasında, başka faktörler de önemli

rol oynamasına rağmen, bizde bu teknolojiyi halka yaymak görevinde olan devlet kapısında çalışan teknik elemanların ehliyetsizliklerinin de küçümsenmiyecek payı vardır. Eskiden ziraat memurları, sonradan ziraat mühendisleri neyi söylemişlerse halk aksini yapmış, daha doğrusu kendi bildiğinden şaşmamıştır. Bundan yirmi yirmibeş sene evvel Konya'da, adı hatırımda yanlış kalmamışsa, Özden devlet çiftliğinde köy çocukları için yatılı bir ziraat mektebi açılmıştı. Yemek içmek okumak bedava, oradan çıkanlara yardım da yapılıyor; mükemmel kaloriferli binalar. Bütün bunlara rağmen ben gidip gördüğüm zaman mektep boştu. Köylü, çocuğunu yollamadığından, jandarma devşirme yapıp zorla çocuk toplamaktaydı.

Bunları şunun için söylüyorum :

Eğitim vatandaşa iktisadî hayatta, iş hayatında yararlı olur ve buna halk inanırsa rağbet görür; aksi olursa bizde olduğu gibi ancak din adamiyle devlete memur ve asker yetiştirmek için yapılır.

Şimdi durum çok değişiyor ve hem de hızla değişiyor. Bir halk uyanması karşısındayız. Eskiden halk doktora bile inanıp gitmezdi. Şimdi başı ağrıyan doktora koşuyor. Köylere kadar radyo, elektrik, motor girmiştir. Eğitim de bunlara ayak uyduracak, değişecektir.

SOLCU PROFESÖR — Son öğrenci olayları eğitimde reform ihtiyacının belirtisi, şiddetli bir tepkisi olarak sayın Başbakanca yeteri kadar anlaşılmış olmadığı kanısındayım.

Meselenin künhünde yatan şudur : Bugün Batı dünyası gençliği kendi toplumlarına karşı isyan ediyor. Kökten değişmeler istiyor. Şimdiye kadar teokratik, otokratik ve burjuva temeline dayalı demokratik yollarla bir gelişmeye kavuşmuş olan Batı dünyasında gençlik, kendi toplumlarındaki gayri beşeriliği, gayri âdilliği giderecek reformlar istemektedir. Fakat bu istekler ortaya atılınca hemen bir faşizme dönme istidadı başgösteriyor. Bizim öğrencilerin de dünya öğrencilerinden ayrı bir eyleme girmeleri düşünülemez. Bizimkilerin eylemleri de bu dünya gençliği ile birleşik olmak gerekir: Gayri âdilliği, gayri beşeriliği, halktan kopmuşluğu deyimleyen bir eğitimden kurtulmak. Sayın Başbakan Türkiye'deki gayri beşeri, gayri âdil olan, Atatürk ilkelerinden sapmış bulunan, böylece de yetersizliğe uğramış olan düzen ve eğitim bozukluklarını, halka unutturacağını sanıyor.

BİZ — Sözünüzü kesmeye mecbur olduğumdan dolayı bizi mazur görünüz. Türkiye öğretmenlerinin güçlü bir örgütünün de başında olduğunuzu düşünerek Oturumumuzdaki konuşmalarımızla ele aldığımız konuya bazı açılardan aydınlığa kavuşturacağınızı ummuştuk. Konuşmanızı dinledikten sonra aldandığımızı anladık. Her vesileyle söz ve yazı halinde tekrarladığınız klişe fikirlerinizi bizlere de açıklamaya çalıştığınızı görüyoruz. Eğer onları tartışmaya kalkarsak hem sizi güç duruma sokarak mânen yorarız; hem de asıl konumuzu ihmal etmiş ve vaktimizi boşuna harcamış oluruz.

SOLCU PROFESÖR — Ben görüşlerimin tartışılmasını istiyorum.

İKTİSATÇI — Müsaade ediniz de iki kelime ile sayın Sendikacı Profesöre cevap vereyim: Bütün söyledikleri, şimdiye kadar olduğu gibi, ilmî kıyafete büründürerek, palavradır demagojidir...

BİZ — Böyle konuşmanıza müsaade edemeyiz. Sözünüzü geri almazsanız konuşturmıyacağız.

İKTİSATÇI — Sözümü geri almamın önemi yok. Hatırınız için böyle yapayım.

Ama, konuşmamdan sonra sizler söylediklerimin doğru olduğu kanısına varacağınızdan eminim.

Fransa'da başlayarak birçok memlekete sıçrayan öğrenci isyanları, Batı dün yasında bir sol ihtilâl başlangıcı olduğu, Fransa'daki durumun ise işçilerin genel grevi ile birlikte ihtilâl şeklini aldığı sanılmıştı. Böyle sananlar arasında bizim solcu profesörümüz de vardı.

Ne yapacaktı Fransa, ne yapacaktı de Gaulle?

Solcuların beklediği şuydu :

General üniversitelere ve fabrikalara polis, sonra da asker* yollayacak; kanun dışı işgali kaldırtacak, öğrenciler ve işçiler karşı koyunca da sıkı yönetim ilân ederek diktatörlük kuracak; yani solcu profesörümüzün umduğu rejim kurulacak: Faşizm.

De Gaulle bunu yapmadı; millete baş vurdu, seçim yaptı; kimden yanasınız diye Fransız halkına sordu. Şimdiye kadar Fransız tarihinde, belki demokrasi tarihinde görülmemiş bir zafer kazandı. Polisle, askerle ayaklandırmayı bastırıp sıkı bir rejim kurma sayesinde iktidarda kalacağını umacak kadar toy ve zavallı bir politikacı olmadığını da bu suretle ispat etti.

Hani Batıda gençler gayri âdil, gayri beşerî rejimin değişmesi isteğiyle harekete geçince Faşizm oluyormuş? Olup bitenleri gördükten sonra bir insanın böyle konuşabilmesine denebilecek adı artık siz tâyin ediniz.

SOLCU PROFESÖR — Cevap vereceğim.

BİZ — Bu konuda tartışma kapanmıştır. Buyurunuz İlimci Profesör.

İLİMCİ PROFESÖR — İktisadî gelişmede eğitimin başlıca etken olması fikri oldukça yenidir. Eğitim ilkten dinle içli dışlı bir ilişki kurarak gelişmiştir. Bu gün temelde teknolojiye dayanan bir toplumda yeni isteklere kendini uyduramamaktadır. Bilimsel yeniliğin hemen hemen erişemediği biricik faaliyet sektörü de eğitimdir denebilir.

Bugün üniversite, özellikle Avrupa'da kavram olarak, hâlâ Ortaçağa dayanmaktadır. Onun münhasıran bilgin yetiştirmek gibi bir iddiası var. Çoğunluğun fikrinde üniversitelerin fonksiyonu, en yüksek seviyede bilgi vermek ve çok okumuş bir seçkin zümre yetiştirmektir. Geçen yüzyılın sonunda Almanya'da başlamak üzere üniversiteler bilgiden başka hiç bir amacı hesaba katmadılar. Şimdi ise üniversite faaliyetlerinin oldukça büyük kısmı mühendis, doktor, hukukçu, iktisatçı, kimyager gibi profesyoneller yetiştirmiye ayrılmaktadır. Fakat üniversitenin geleneksel yapısı ile bu ikinci fonksiyonu birbirine karıştığından, ne yüksek derecede ilim damı, ne de hayata uygun professiyonel yetiştirememektedir.

Şüphesiz bu, memleketten memlekete derece farklı olmaktadır. Bugün Amerika ve Sovyet Rusya üniversitelerinden Avrupa'nın alacağı çok ders ve örnek vradır. Amerika da ferdî inisiyatifini kullanacak adam yetiştirmek bakımından Rusya'dan farklıdır. Fakat, organik ve fonksiyonel yapı ve hedef göz önüne alınırsa, her ikisinde de ikiliğin en iyi şekilde telif edilmiş olduğu görülür. Amerika'da ve Sovyet Rusya'da hem en yüksek derecede bilgin, hem de profesyoneller yetiştirmek için kendilerine göre kurulmuş bir eğitim sistemleri vardır. Avrupa'da bazı memleketlerde bunlardan örnek alınarak reformlara girişilmiş, fakat bunlar köklü olmadığından yüzeyde kalmıştır. Politik amaçlar dışında öğrenci hareketleri bu köklü reformlar için yapılmaktadır.

KADROCU AYDIN — Üniversiteleri yapı, temel değişikliklerinden alıkoyan nedenler, çeşitli olmakla beraber, bunların en başında ilmî muhtariyetin demokratik prensiplere uygunsuzluğu gelmektedir. Vaktiyle parlâmento ve mahallî seçimlere yalnız mülk sahiplerinin katılabildiği gibi, üniversitelerdeki ilmî muhtariyet otoritesini profesörler ellerinde tutmaktadırlar. Halbuki üniversitelerin bu kanadı, hem tutucu ve gelenekçi, hem de menfaat grupları halinde birleşmeye ve reforma karşı gelmeye eğilimlidir. Aşağıdan gelen reformcu ve yenileyici güçlerin işlerine karışmalarını istemezler. Bundan dolayı bütün gençlik ayaklanma hareketlerinde yönetime öğrencilerin ve asistanların karışması istekleri başta gelir. Demokratizasyon henüz üniversitelere girmiş sayılmaz.

İDARECİ — Bir şey sormak istiyorum :

Üniversite muhtariyetleri başka memleketlerde de bizdeki gibi sadece ilmi muhtariyet şeklinde midir? Bizde idari ve malî muhtariyet yoktur. Ve buna pek âlâ bizim profesörlerimiz katlanmaktadır. Bu istekler öğrenciler tarafından gelmesi onlar için yüz kızartıcı olmuyor mu? İlmi muhtariyet de lâfta kalıyor. Dekanlar ita âmiri oldukları için on liralık masraf kâğıtlarına da imza atmaktan başlarını alamıyorlar. İdarî, malî bakımlardan üniversitelerimizde nasıl bir reform yapılmasını düşünüyor sayın Profesörüm?

BİZ — Bu sorularla konumuzun dışına çıkmış oluyoruz. Söz İstanbul Üniversitesi boykot komiteleri konsey sözcüsündedir.

KONSEY SÖZCÜSÜ — Ben üniversitemizdeki boykot ve işgal olaylarının nedenlerini kısaca anlatacağım :

Hareketimizi salt üniversite reformu açısından değerlendirmek yanlış olacaktır. Çünkü şunu kesinlikle biliyoruz ki, kapkaranlık bir düzende pırıl pırıl bir üniversite yaratma olanağı yoktur. Öğrenciler olarak dilediğimiz reformların gerçekleşmesi, ancak toplumun diğer bozuk kesimlerindeki reformların yapılmasiyle mümkün olacaktır.

Bugün yapılan öğretimden edinilen bilgiler, emekçi halkın yaşama düzenini yükseltmiyor, ve az gelişmiş bir ülke olan Yurdumuzun hızla kalkınmasına bir katkıda bulunamıyor.

Emperyalizm tüm somut görüntüsiyle girip ülkemize yerleşmişken, emperyalist ülkelerin sömürü teorilerini anlatan bir iktisat öğreniminin, yürürlükteki çoğu yasalariyle belirli bir grubun çıkarlarını korumaktan öteye gidemeyen hukuk öğreniminin bize gereği yoktur. Bunları red ediyoruz.

Kurtuluşumuz, bir kilo et parasına yevmiye alarak yaşamını sürdürmeye çalışanların kurtuluşiyle ortak olacaktır.

Yarının mutlu Türkiyesi tüm emekçi halkın ve onun yanında uğraş vermekte olan tüm üniversite öğrencilerinindir.

BİZ — Şimdi İstanbul Üniversitesi boykot ve işgal komitesi icra konseyi başkanı konuşacak.

KONSEY BAŞKANI — Ben boykot ve işgal eylemlerinin nedenleri ve gelişimi üzerinde sınırlı bir şekilde durmak istiyorum :

Türkiye'de yıllardanberi uygulanan eğitim, toplum bünyesi ve şartları gözetilmeden taklitçi ve zorlamacı biçimde yürütülmüştür. Öbür dünyayı hazırlayıcı din eğitiminin yanında Avrupa görmek imkânına sahip ailelerin çocukları da, o çağ Avrupa'sının burjuva kültürünü taklit etmiştir. Ülekmizin Osmanlıdanberi eğitim çıkmazının kökleri, bir yanda Arap, öte yanda Avrupa'nın burjuva kültürünü Türkiye'ye yerleştirmeye çalışan iki karşıt akımın gölgesinde saklıdrr. Bu akımların ikisi de, halktan uzakta bir zümrenin

sosyal ve siyasal garantisi olan bir imtiyaz şeklinde yürütülmüştür. Halka dönük bir eğitim düzeni yerine, belirli şart ve olanaklara sahip kimselerin eğitimde pay alması tutumu bugün de geçerli bulunmaktadır. Boykot ve işgal, yüksek öğrenim gençliğinin, halktan uzak, Yurt ve toplum sorunlarına yabancı olan bu eğitim sistemine karşı çıkışıdır.

BİZ — Söz İstanbul Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği Başkanınındır.

BİRLİK BAŞKANI — Bizim amacımız eğitimde devrimdir. Ülkemizde eğitim tam bir düzensizlik ve amaçsızlık içindedir. Ne için ve kimin için eğitim yaptığımızı düşünmeden rasgele öğretim kurumlarında rasgele bilgiler genç kafalara yerleştirilmektedir. Aslında bu öğretim kurumları ve buralarda okutulan bilgiler burjuvanın halkı sömürmesini sağlayacak niteliktedir. Egemen sınıf olan burjuvanın gençlerden beklediği yalnızca meslek öğrenip başkaca hiç bir konu ile ilgilenmeksizin, kim için ve ne için üretim yaptığını düşünmeksizin çalışıp değer üretmesidir. Başka bir deyişle sömürgen sınıf, gençleri düşünen insanlar olarak değil, değer üreten araçlar olarak yetiştirmek istemektedir.

Biz burjuvanın çıkarına uygun bir eğitim istemiyoruz. Toplum kalkınmasını sağlayacak bir eğitim devrimi peşindeyiz.

HUKUKÇU — Gençleri dinledik. Hepsi dâvayı etkileri altında kaldıkları sol akım açısından ele alıyorlar. Demek işgal ve boykot hareketleri, üniversite ve yüksek okullarda öğrencileri tazyik eden bazı sorunların çözümü için değilmiş!.

İçinde yaşadığımız çağda komünizmin, sosyalizm perdesi veya patenti altında ve mahir bir propagandanın da yardımiyle, yarım entellektüellerin kafalarını çelmeyi başardığı inkâr olunamaz. Fakat bunlar, komünizmi bir siyasî, felsefî ve ekonomik sistem olarak kavramış değillerdir. Meseleye bu açıdan bakıldığında son aylarda memleketimiz de dahil olmak üzere birçok memleketlerde vuku bulan «gençlik ayaklanmaları» olaylarında, aksine yapılan beyan ve verilen bütün teminatlara rağmen, aşırı solun, Mao'dan CH Guavara'ya kadar değişen taktik ve metodlarını görmemek için gerçekten bu konularda ya tam cahil veya budala olmak lâzımdır.

BİZ — Bu yönde konuşmamanızı, olaylar üzerinde durmamanızı rica ederiz. Eğitim dâvası üzerinde görüşlerinizi bekliyoruz.

HUKUKÇU — Bugün Türkiye'de yapılacak iş İstanbul Üniversitesi boykotçu öğrencilerin hazırladığı ve ciddî bir etüd mahsulü olmaktan başka hiç bir ideoloji gütmeyen raporu, ilgili üniversite ve fakülte organlarının vakit kaybetmeden ele almaları, aşırı uçlara fırsat vermemeleridir. Bu haklı sorunların çözümünde hükûmetin de vakit kaybetmeden kendine düşeni yapması ve üniversitelere yardımcı olması lâzımdır.

BİZ — Son olarak iktisat profesörüne söz vererek hayli uzamış olan Oturumumuzu kapayacağız.

TARİHÇİ — Ben de söz almıştım. Konuşturmıyacak mısınız?

BİZ — Hatırlatmanıza teşekkür ederiz. Vaktin darlığını da düşünerek kısa konuşmanız şartiyle size de söz vereceğiz.

İKTİSATÇI PROFESÖR — Ben bu konudaki görüşlerimi 4 Temmuz tarihli Milliyet gazetesindeki yazımda özetlemiştim. Bence öğrenciye huzursuzluk veren sebepler, boykot ve işgal hareketini doğurmuştur. Bu huzursuzluklara üniversitelere akının git-

tikçe fazlalaşması ve çeşitli yollarla desteklenmesi de ayrıca âmil olmaktadır. Parasız orta öğretim ve artan nüfus, yedek subaylık imtiyazı, diplomaya tanınan imtiyazlar bu akışın yıldan yıla geometrik hızla artmasına başlıca sebep olmuştur.

Öğrencileri huzursuz yapan diğer bir sebep de, üniversite hayatında demokrasi eksikliğidir. Gençlik derneklerinin başına zorla, tehditle öğrencilikten uzak hükûmete yakın bir takım kişiler getirilmeye başlanmıştır. Şurasını herkes (hükûmet dahil) kesinlikle biliyor ki, gençlik siyasî eğilimi ile daha çok solcudur. Türkiyede halk çoğunluğu AP li olduğu için hükûmetin AP li olması ne kadar tabiî ise, üniversite gençliği de solcu olduğu için derneklerinin çoğunlukla solcu olması da o kadar tabiîdir. Bundan dolayı gençliğin demokratik biçimde örgütlenmesine dışarıdan karışılmamalıdır.

Üniversite gençliğini huzursuzluğunu artıran bir başka sebep de, mezun olduklarından sonra diplomalı işsiz durumuna düşmek korkusudur. Bu, üretimin ihtiyacı aştığını gösterir. Hukuk buna bir misaldir. Eskiden diplomaları sağlam bir gelir garantisi olan dişçi, eczacı ve mühendislik öğrencileri, özellikle özel okullar furyasından sonra artık geleceklerinden şüpheli olmaya başlamışlardır.

Öğretim üye ve yardımcılarına bakarsak, bu kadronun devşirme, yetiştirme, eğitim ve araştırmada kullanılmada yetersiz olduğunu görürüz. Şimdi bunun neden böyle olduğunu açıklamaya vaktimiz yok. Ayrıca tam zaman çalışma da lâzım. Ancak bu, fildişi kuleye çekilme demek değildir. Amerika'nın birçok üniversitelerinde toplam gelirin yarıya yakını araştırma projelerinden sağlamaktadır. Bu gelirler üniversite ile öğretim üyeleri arasında paylaşılır.

Üniversitedeki son kaynaşma, kolay sınıf geçmek amaciyle parsa toplamak için çabalayan bir azınlık bir yana bırakılırsa, şu üç noktada düğümlenmektedir: 1) Tam zaman çalışma, 2) Öğrencilerin yönetime katılması, 3) Özel okulların devletleştirilmesi. Sayın Başbakan Demirel bu taleplerden birincisinin Yurt menfaatlerine, son ikisinin de Anayasaya aykırı olduğunu iddia etmiştir. Bu durum karşısında gençlik hareketlerinin gelecekte ne tarafa yöneleceğini anlamak güç olmasa gerektir.

TARİHÇİ — Eğitimde reform konusu çok yanlı bir dâva.. Üzerinde daha hayli konuşmamız lâzım.. Bilmem gelecek Oturumumuzu da bu konuya ayırabilir miyiz? Eğer ayırabilirsek o zaman uzun boylu ben de görüşlerimi açıklarım. Şimidlik değineceğim iki nokta var: Birincisi üniversite gencinin, ikincisi de üniversite profesörünün ileri sürdükleri görüşlerle ilgilidir.

Teknik Üniversite Öğrenci Biirliği Başkanı genç, ateşli konuştu. Ülkemizde eğitim, burjuvanın isteğine ve çıkarına uygun bir biçimdedir; egemen sınıf olan burjuva, gençleri değer üreten araçlar olarak yetiştirmektedir, dedi.

Teknik Üniversite bizde sola dayanmış burjuvaya karşı akımın yuvalandığı bir yer olmuştur. Ben gençlerimizde beliren bu eğilimin bilimsel yönlerden kazanılmış inanışlardan doğmadığı sanısındayım. Şimdi öğrenci başkanını dinledikten sonra bu sanım kesin kanaat halini aldı. Onların inanışları ilimden değil, havadanmış!. Bizde eğitim, gençlere meslek öğretmek ve onları değer üreten araçlar olarak yetiştirmek içinmiş! Ne gezer? Keşke öyle olsa! Biz daha henüz Kapıya yani devlete adam yetiştirmek için eğitim yapma durumundayız. Burjuvanın işine yarayan meslek sahibi insan yetiştirme hedefi olsa öpüp de başımıza koyacağız.

Aramızda konuşan genç, bir öğrenci teşekkülünün başında.. Ona biraz tarih, biraz sosyoloji ve vakti varsa biraz da iktisat öğrendikten sonra bu gibi işlere karışmasını ve eğitim gibi kompleks bir dâvada otoriteler ağzına yakışan lâflar etmekten vaz geçmesini, birazcık tevazu öğrenmesini öğütlüyorum.

Üniversite profesörünün görüşüne gelince, sayın İktisat Profesörü «Gençler solcudur, örgütlerinin de solcu olmasına karışılmamalıdır» dedi. Burada çok önemli bir hatalı görüşleri var. Önce verdikleri misal yanlış: Halkın çoğu AP li olduğu için hükûmet de AP li olur. Bundan tabiî ne olabilir? Çünkü milletin seçtiği hükûmet siyasî bir organdır. Eğer çoğunluk sağlığını korumak için doktor seçseydi bakalım AP li doktorları mı seçerdi?

Gençliğin sol'a olanı gibi sağ'a eğilimli olanı da var. Onlar siyasî mücadele yapmak için mi örgütler kuruyorlar? Yoksa kendi eğitim dâvalarını yürütmek midir maksatları? Eğer öğrenci örgütleri politika mücadelesi yapacaklarsa o zaman partiler yerine geçerler, birbirleriyle çarpışırlar ya da partilerin âleti olurlar.

Henüz yetişme halinde olan toy gençler politika yapmak için örgütleşirlerse bundan büyük tehlike olamaz. Üniversite gençleri istedikleri siyasî partilere girebilirler. Ama, öğrenci örgütlerini parti gibi kullanamazlar.

Bu nokta çok önemlidir? Sayın Başbakanımızın dikkatlerine sunarım.

BİZ — Konuşmalar sona ermiştir. Ancak sayın Tarihçinin de belirttiği gibi, olumlu bir sonuca varabilmemiz için konu üzerinde daha durmamız gerekiyor. Bugünkü Oturumumuzda çok enteresan, hattâ orijinal görüşler belirdi. Eğitim reformuna olan kesin zorunluk da genellikle kabul edildi. Ama bu reform nasıl olmalıdır? Bu nokta bulanık kaldı. Bir başka toplantıda bunları görüşmek üzere, Oturuma son veriyoruz.

Çok önemli olan bu konuda değerli görüşlerini açıklamak lûtfunda bulunan sayın Başbakana, profesör ve öğrenci misafirlerimize yazı kurulumuz ve okuyucularımız adına derin teşekkürlerimizi sunarız.

MİLLİ TASARRUFUN SEMBOLÜ

TÜRKİYE İŞ BANKASI

paranızın... istikbalinizin emniyeti

(Barış : 107)

Gençliğin içinde Bulunduğu Dilem

Belkıs Halim Vassaf

ÇOK kere bugünkü çocukların daha zeki, daha akıllı oldukları söylenir. Nüfusun her yerde ve her çeşit insanlar arasında artışı aptalların olduğu gibi zekilerin de sayısını arttırdığına şüphe yoktur. Fakat bugünkü çocukları daha zeki, daha akıllı gösteren kafataslarının içinden ziyade tecrübelerinin, bilgilerinin yaşlarına göre çok olmasındandır. Onlar eskisine göre daha zengin bir dünyada yaşamaktadırlar. Teknolojinin hemen hergün yeni bir buluşu bu dünyayı günden güne daha da zenginleştirmekte, bizim bildiğimiz dünya ile arasındaki farkı çoğaltmakta ve herkesin tecrübe ve bilgisini arttırmakta, çocuklarla ve gençlerle aramızdaki mesafeyi genişletmekte ve uzatmaktadır. Sosyal anlayış ve görüşümüz, kurumlarımız teknik gelişme ile başbaşa yürüyememekte ve onun pek çok gerisinde kalmaktadır. Kafamızın içindekileri değiştirmek makine veya elbise değiştirmeye benzemiyor. Bugünkü toplum anlayışımız radyosuz, otomobilsiz, otobüssüz, televizyon ve hattâ telefonsuz, uçaksız, ve daha binlerce « siz - siz » bir dünyaya dayanır. Bu görüş ve anlayışla kurulan müesseselerimiz, buna dayanan geleneklerimiz bugünkü yaşayışın ihtiyaçlarını cevaplandıramıyor. Çocuklarımız ve hele genlçerimiz için - yalnız bizim değil bütün dünyadaki - zorluklar çıkarıyor. Çocuk ve gençlerimizi eski dünyanın döktüğü kalıplara sığdırmaya çalışıyoruz. Gençlik artık bu kalıplara sığmaz haldedir. Onları aşıp geçmek ihtiyacındadır. Bugün teknolojiden fazla müziği, dansı, yeni meslekleri ve yeni kültüriyle yeni bir kuşak doğuyor. Onların istedikleri bizim istediklerimizden başka bir şey değil, onların da istedikleri okumak, yetişmek, bir iş güç sahibi olmak, evlenmek, çoluk çocuğa karışmak, eğlenmek ve rahat bir hayata kavuşmak, tek kelime ile yaşamaktır. Eskiden dökülmüş kalıplar, gelenekler, anlayışlar ve kurulmuş müesseselerle biz gençlerimizin başarılarını dizginliyor, durduruyor ve hayatı onlar için güçleştiriyoruz. Okumak için çırpınıyorlar, binlerce, milyonlarca genç okul kapılarının önüne hevesle, şevkle koşuyor, biz onları geri itiyor, içeri almıyoruz. Daha doğrusu alamıyoruz. Önlerine bin bir engel çıkarıyoruz. İçeri aldıklarımız da çok kere yine sistemin kurbanı oluyorlar. Yüzbinlerce genç iş arıyor, bir baltaya sap olmaya uğraşıyor ve işin garibi başvurduğu yerlerden diploman yok veya askerliğini yapmamışsın diye itiliyor. Okul kapıları gibi, iş kapılarının da kendisine kapandığını görüyor.

Bugünkü savaşlar, bizim eski kafa ve telâkkilerimizin, inanışlarımızın neticesi meydana çıkan savaşlardır. Yani gençliğin değil, biz eski kuşakların savaşıdır. Fakat yine gariptir ki, bunlar da en sağlam gençlerimizi savaştırıyor, onları öne sürüyoruz. Amerika'da Viyetnam savaşına karşı gençliğin ayak diremesi bu yüzdendir. Okul kapıları, iş kapıları kapalı. Savaş kapıları hem en seçkin, en sağlam, en zindeleriyle arkasına kadar açık. « Herşey senin değil mi ki zaten sen ey şebap » dedik, sözümüzü tutmadık. Bütün dünyada kimse tutmadı. Ortaya riyakâr, başka türlü söyliyen başka şekilde hareket eden bir toplum getirdik. Günahını gençliğe çektiriyoruz. Bilerek ve istiyerek de olmasa yine de çeken bizden fazla onlar. Kabahat ne gençliğin ne de bizim. Onlar sadece teknik gelişme ile, sosyolojik, ekonomik, politik gelişmenin baş başa gidememesinin, zihniyet değişikliğinin, teknik değişme kadar çabuk olamamasının kurbanı.

Gördüklerim ve Bildiklerim

Yazan : İlhami MASAR

TARİH BOYUNCA MEMLEKETİMİZDE GENÇLİK HAREKETLERİ

GENÇLER herşeyi kendilerinin yeniden bulduklarını zannederler. Bu böyle değildir. Bütün dünyada olduğu gibi bizde de gençlik, zaman zaman ayaklanmıştır. Eski devirlerde Çin'de de eski Roma'da da böyle olmuştur. Bizde de İstanbul'da büyük gençlik gruplarının toplandığı zamanlar böyle taşkınlıklara şahit olmuşuzdur. Meselâ :

Patrona Halil Vakasında 1683 Viyana Muhasarası hezimetinden sonra kaybedilmiş ülkelerden geri gelen gençler ayaklanmışlardır.

Çok kere medreseleri dolduran talebei ulûm, iş bulamamak tehlikesi kendini gösterince ortalığı alt üst etmişlerdir.

Dış ülkelere yapılan akınlarda talan yapmaya alışmış olan Yeniçeri gençleri gerileme devrinde buna imkân kalmayınca hınçlarını İstanbul halkından almışlardır.

Ben çocukluğumda da böyle vakalarla karşılaştım :

«Ya Girit, ya ölüm» diye bağıran Darülfünun talebeleri daha Birinci Dünya Harbinden evvel Rusya ile yeni bir savaş açtırıp başımızı belâya sokacaklardı. Bosna - Hersek vakasından sonra Avusturya, Trablus istilâsından sonra İtalya üzerine yürümek isteyen ateşli ağabeylerimi çok iyi hatırlarım.

Balkan Harbinden de pekâlâ kaçınılabilirdi. Bütün bir kura efradını yani ordunun yarısını terhis etmiş bir devirde bulunduğumuzdan, Balkan memleketlerinin islâhat isteklerini kabul ediyor görünmek ve arada askerî gücümüz kuvvetlendikten sonra dişlerimizi göstermek pek güzel mümkün olurdu. Babam Mazhar Paşa bu hususta çok iyi mücadele etmişti. Fakat «Sofya'ya yürüyeceğiz» teranesiyle günlerce sokakları dolduran gençler, hükûmeti, harbe girmeye âdeta zorlamışlardı.

Babam uzun seneler Mühendishanei Berrii Hümayun Nazırlığı yapmıştı. Bu mektepten ozaman topçu ve istihkâm zabitleri ile mühendisler çıkardı. Bir de piyade süvarilerinin okuduğu Harbiye Mektebi ve doktorların tahsil ettiği Askerî Tıbbiye Mektebi vardı. Hürriyetin ilânına takaddüm eden seneler zarfında gençlik galeyan halinde idi. Hürriyet fikirlerini savunan Mithat Paşa ve Namık Kemal gibi kimselerin yazıları elden ele dolaşırdı. Fakat Harbiye ve Tıbbiye Mekteplerinden yüzlerce gencin ortadan kaybolmasına mukabil, mühendishanede tek bir talebenin burnu kanamamış. Ben bu hikâyeyi Mütareke devrinde Millî Mücadeleye katılmak üzere Anadolu'ya geçmeden evvel babamla beraber rastladığım (babamın talebesi) İsmet İnönü'nün ağzından dinledim. O zaman babama bunun nasıl böyle olduğunu sormuş ve şu izahatı almıştım :

Sultan Hamit devrinde her üç askerî mektep iki mercie bağlı imiş. Mekâtibi Askeriye Nazırlığının başında aslında iyi bir adam olan Müşir Zeki Paşa bulunuyormuş. Mekâtibi Askeriye Müfettişi de Sultan Hamid'in bir cariyeden olma üvey kardeşi ve hafiye teşkilâtı ileri gelenlerinden Zülüflü İsmail Paşa imiş. Babam hürriyet taraftarı İttihat ve Terakki Cemiyeti ile gizliden münasebattar imiş. Bundan dolayı İsmail Paşa kendisini tongaya düşürmek için arada sırada Mühendishaneye baskın yaptırırmış. Fakat babam bunu Zeki Paşadan haber aldığı için baskından evvel talebe dershanelerini gezer ve :

«Padişahımız efendimiz hazretlerinin tasvip buyurmadıkları neşriyatı okuyanlar olursa, şöyle yaparım, böyle yaparım» dermiş. Bu işareti anlayan gençler, muzır telâkki olunan kitapları ortadan kaldırırlar ve baskında birşey meydana çıkmaz-

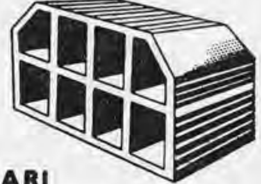
mış. İşte bundan dolayı Mühendishane talebeleri takibattan kurtulurlarmış.

Hürriyetten sonra bütün istibdat devri paşaları görülmedik tahkirlere hedef oldular. Babam el üstünde tutuldu. Sonra 31 Mart Vakasında yine birtakım gerici gençler «Şeriat isteriz» diye ayaklandılar. Yollarda rast geldikleri zabitlere «Mektepli misin, alaylı mısın?» sualini sordular. Alaydan yani neferlikten yetişme olmıyanları öldürmeye başladılar. O-zaman bütün mekteplerden mürtecilere mukavemet eden tek yer yine Mühendishane oldu. Mürteciler bütün mektepleri ve kışlaları işgal ettiler. Babam mektebini uzun bir kuşatmaya hazırladı. İhtilâlcilere boyun eğmedi.

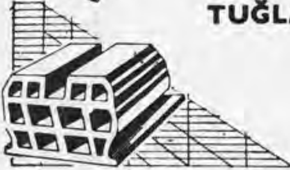
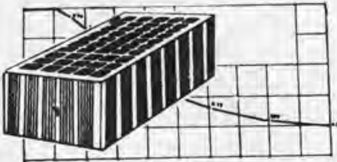
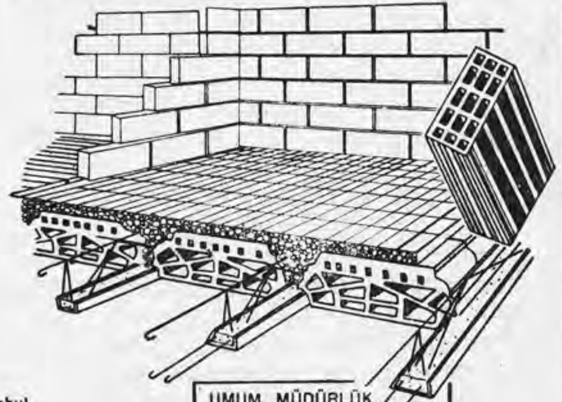
Tabiî Hareket Ordusu İstanbul'u işgal ettikten ve babamın yakın arkadaşı olduğunu öğrendiğimiz Mahmut Şevket Paşa başa geçtikten sonra babamın mevkii daha da kuvvetlendi.

İşte o günlerde o zaman jimnastik muallimi olan merhum Selim Sırrı Tarcan, Mühendishanede bir gençlik günü tertip ediyor. Babamın riyaset ettiği toplantıda öğrenciler konuşuyorlar ve sonra Selim Sırrı kürsüye gelip başlıyor yaşlılara veriştirmeye, memleketi bu hale sokan küflenmiş ruhlu ihtiyarlara. Bundan sonra söz düşmiyecektir filân diye konuştukça babam kızıyor, ve nihayet ayağa kalkıp: «Katır sus» diye bağırıyor. O zaman hiçbir paşa böyle bir gençlik gösterisini ihlâl etmeye cesaret edemezmiş. Fakat öğrencileri ve öğretmenleri babama okadar hürmet ederlermiş ki, hemen Selim Sırrı'nın etrafını alıyorlar ve Selim Sırrı babamın elini öpüyor ve «Paşam siz o ihtiyarlardan değilsiniz» diyor. Babam da yumuşayıp «Arslanım ben de ihtiyarım, benim bulunduğum mecliste böyle

TUĞLA KİREMİT VE ASMOLEN FABRİKALARI

SATIŞ ŞUBELERİ:

İSTANBUL Meclisi Mebusan Cad Arhan Salıpazarı - İstanbul
☎: 49 58 02 - 44 81 29

KADIKÖY MühürdarFuat Bey Sokak Talas İş Hanı kat 1
Kadıköy - İstanbul ☎: 36 13 42 - 36 48 98

UMUM MÜDÜRLÜK
Meclisi Mebusan Cad. Arhan
Salıpazarı - İstanbul
☎: 49 79 56 49 74 14

konuşulmasına tahammül edemem» diyor ve hâdise kapanıyor.

Cumhuriyet devrinde Selim Sırrı ile ahbap olduk. Tabiî «Katır» lığından bahsetmeden vaka hakkında kendisinden malûmat istedim. Gülerek «Vallahi İlhami Bey, okadar coşmuşdum ki, Paşanın orada olduğunu unuttum; yoksa kendisine hürmetim büyüktü. Olmasaydı elini öpmezdim» dedi.

Üniversite ve Gençlik

Bundan birkaç sene evvel gazetelere «Dışarda hiç bir lise mezunu kalmıyacaktır. Liseyi her bitiren gencin yüksek öğrenim yapmasını temin edeceğiz» diye beyanat veren bir Eğitim Bakanının sözlerine şiddetle itiraz etmiş ve çoğunluğun meslek ve teknik öğretim sahasına sevkinin doğru olacağını ve Üniversitelere ancak yüksek kabiliyetli gençlerin alınması lâzım geldiğini söylemiştim. Son öğrenci gösterileri üzerine bu mesele hakkında iki Profesör ile görüştüm.

İsmini söylemek istemediğim, İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi bana şunları söyledi :

«Yukardan gelen tazyike uyarak Üniversiteye kapasitemiz dışında öğrenci almaya mecbur oluyoruz. Sınıflar çok dolu olduğundan gençler ile icabı veçhile meşgul olamıyor; yapılan test giriş imtihanlarına rağmen karşımıza daha hesap yapmasını bilmeyen öğrenciler çıkıyor ve senelerce okumalarına rağmen hiçbir zaman diploma alamıyacaklarını gören bu gençler taşkınlıklarda ön ayak oluyorlar.»

Hacettepe Üniversitesi Rektörü İhsan Doğramacı da şöyle konuştu :

« Bizde 10 - 12 sene okumak diye birşey yoktur. Evvelâ çok sıkı bir test yaparız, ondan sonra öğrenciler bir sene hazırlık dersi görürler. Hazırlık imtihanlarında başarı göstermiyenleri Üniversiteye almayız. Üniversite öğretimi esnasında yüzde elli mizanını dolduramıyan öğrenciler ertesi sene derse devam edemezler. Bizdeki her genç bir kıymettir. Sınıflarda ancak meşgul olabileceğimiz sayıda genç vardır. İşgaller esnasında akıncı ismi verilen dışardan gelme bir grup bizim de camlarımızı kırdı, içeri girdiler ve öğrencileri kışkırtmak istediler; fakat hallerinden memnun olan gençleri kandıramadılar » .

Alâkadarlardan bu satırları ibretle okumalarını rica ederim. Yazıktır, Üniversitelere (yatırım masrafları da hesap olunursa) senede bir milyar liradan fazla para sarfediyoruz. Ne öğretim üyelerini, ne de öğrencileri memnun edebiliyoruz. Bundan evvel de yazdığım gibi yeni Üniversite açmaktan çekinmeliyiz ; mevcut Üniversitelerdeki öğrenci miktarını radikal surette azaltmalıyız. Gençlere orta meslek tahsili imkânı sağlamalıyız. Yapmaz isek pişman oluruz ve her sene daha müşkül durumlarla karşılaşırız. Gençler her ne kadar delikanlı iseler de deli değillerdir. Pekçok haklı istekleri vardır. Geç kalıyoruz, harekete geçelim.

Ruslar ve Gençler

Haber aldığıma göre Rus Komünist Partisi Merkezi, yabancı memleketlerdeki adamlarına bir tamim göndermiş ve öğrenci gösterilerini desteklememelerini istemiş. Öyle ya gençler hep Vietnam meselesi, ırk ayırımı ile avutulamazlar ya! Hoşa gitmiyen başka şeyler de görürler. Meselâ bizde de görüyorlar. Binlerce Amerikan bahriyelisinin Beyoğlu caddelerinde kadın peşinde dolaşmaları hoş bir şey değil. Otomobil, eroin ve gümrük kaçakçılığı veya arsa spekülâsyonu ile vergi vermeden milyonlar kazanan vurgunculukla bugünkü cemiyet başa çıkamıyor. Bu da gençliği kışkırtıyor.

Ama bizde hiç olmazsa fikir ve basın özgürlüğü var. Komünist memleketlerde devlet hesabına ırgatlık yapmaktan başka bir şey yok. İnsanların boğaz tokluğuna devlet için çalışmaları belki bazı başarılar sağlıyor, ama insanlar bunun için mi doğmuşlardır?

İşte başta Çek gençliği olmak üzere komünist memleketlerdeki gençlik bunu görmektedir. Mesele geri tepmeye başlamıştır. Öğrenci gösterileri demokrasilerden ziyade komünist ve faşist tipi rejimler için tehlikelidir. Ruslar bunu nihayet anlamışa benziyorlar.

Natoyu İstemezük

Kim Amerikalıların topraklarımızda asker bulundurmalarını ister? Milletler kendi kendilerine kalmalarını arzu ederler. Bir yabancı asker daima göze batar. Netekim Çeklerin ve Romanyalıların da gözüne batıyor. Ama Nato'dan ayrılalım da Varşova Paktına mı girelim yani? Memlekete Rus askerler mi sokalım; yoksa yapayalnız kalıp Arap memleketleri gibi herkesin elinde oyuncak mı olalım?

Heyecanlı gençlere oturup uzun uzun düşünmelerini tavsiye ederim. Amerikalılar uzaktadırlar; istemediğimiz zaman birçok memleketlerde yaptıkları gibi çıkarlar giderler. Ruslar Azerbaycan'da olduğu gibi yerleşir kalırlar.

Bakınız Üniversite işgali sırasında «Gençler haklıdırlar» diyen Nihat Erim bile, Nato'dan ayrılamayız diyor. Tabii bu kıymetli devlet adamınnı da bir bildiği vardır.

Mesele kapitalizm ve komünizm doktirinlerine sempati duymakla alâkadar değildir. Meselenin püf noktası Rusların bize çok yakın olmaları ve Boğazlarda yerleşmeyi pek arzu etmeleridir. Bunu gençlerin de böyle bilmeleri lâzımdır.

İsveç Gençliği

İsveçliler hiçbir zaman hıristiyan dinini tam benimseyememişlerdir. Ruhlarının derinliğinde putperest kalmışlardır. İşte bu sebepten dolayı moralin el üstünde tutulduğu günlerde bile kadın erkek çıplak denize girerlerdi. Erkek - Kadın seks münasebetlerini birtakım örgütlere tabi tutan bugünkü cemiyetimize karşı isyan İsveç'ten başlamıştır. Zaten çocuklarının yüzde elliye yakın kısmı piç olarak doğan bu güzel ve sevimli memlekette boyuna aşk ve şehvet sergileri açılıyor ve eski Yunan devrinde olduğu gibi herkesin istediği ile sevişmesine müsaade edilmesi isteniyor.

Memnuniyetle görüyoruz ki Barış Dünyası'nda yaptığımız ikazlardan müsbet netice alıyoruz :

1 — Memlekete ithal edilen kaçak otomobil sayısının 100 değil, binlerceyi bulduğunu yazmıştık. Tahkikat da aynı neticeyi vermiş ve işe el konulmuş, memnun olduk.

2 — Sinemalardaki Şefkat Pulu yolsuzluğunu yazmıştık. Belediyece bu mesele de halledilmeye çalışılmaktadır.

3 — Taksim Gezisi'nde senelerden beri bir kuru ağaç bulunduğuna alâkadarların dikkat nazarını çekmiştik. Ağaç kesilmiştir.

4 — Yeşilköy Hava Meydanında müteahhide verilen tuvalette fahiş para alındığından şikâyet etmiştik. Memnuniyetle gördük ki, müteahhit fiatları indirmeye icbar edilmiştir.

5 — Yalnız Tekel İdaresi ikazımıza bir tepki göstermemektedir. Cevizli Tekel Depolarının inşaatını yapan müteahhit, dört senedenberi Orhantepeye çıkan yolu, yol hendeklerine taş toprak doldurarak her sene daha geçilmez hale sokmaktadır. İlgililerin dikkat nazarını çekeriz.

6 — Almanya'dan gelen bir işçi daha bir kaç gün evvel pasaportunu, bir bedelsiz ithal şebekesine, 6.500 liraya satmış. Oğlum nasıl olur bu işe el konmuştur. Gazetelere bile intikal etti dedim. Güldü, şebeke işini yine yoluna koymuş, dedi. Alâkadarlar takip etmezlerse yine yolsuzluk devam eder.

GELECEK SAYIDA :

Açık Oturum :

KOMÜNİZM NEDEN ÖZGÜRLÜĞE VE BAĞIMSIZLIĞA KARŞIDIR?

"Sovyet Rusya İmparatorluğu,,

Yazan : G. ALOK

SAMET Ağaoğlu, eşi Neriman Ağaoğlu ile birlikte geçen yıl Sovyet Rusya'ya uzun bir inceleme gezisine çıktılar. Bu seyahatin izlemini Samet Ağaoğlu « Sovyet Rusya İmparatorluğu » adlı eseriyle yayınladı. İdareci, politikacı, devlet adamı olmaktan önce seçkin bir yazar olarak ün yapmış olan Samet Ağaoğlu'nun, bu kitabı zevkle elden bırakmadan okunup bitirilecek nitelikte, güzel, çekici bir üslûpla yazılmıştır. Bu yazıalrın bir kısmı, daha doğrusu seyahatin bazı izlemleri Son Havadis gazetesinde de yayınlanmıştı. Fakat Samet Ağaoğlu gazete tefrikalarını bir araya getirmemiş, bazı parçalarını oradan almakla beraber, eseri yeniden yazmıştır.

Kitabın ilk sahifesini şu pasaj doldurmuş :

Sordular :

« Neden Sovyet Rusya İmparatorluğu? »

Cevap verdim :

« Çünkü Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği, gerçekten bir imparatorluktur. Topraklarının genişliği, hâkim bir milletin çevresinde toplanmış tâbi milletleri, kolonileri, ihtirasları, emelleriyle Roma'dan Rus Çarlığına kadar gelip geçmiş bütün imparatorluklara benzer. Onlardan ayıran tek rengi kendinden başka imparatorluk istememesi. »

Samet Ağaoğlu, yukarıya aynen aktardıdığımız bu pasajla 189 sahifelik kitabında varmak istediği sonucu özetlemiştir. Kitabı bu tezi ispatlamak için yazmıştır denebilir. Sovyet Rusya'yı gidip gördükten sonra onda yerleşen bu sabit fikir, Roma'dan Rus Çarlarına kadar geçmiş tarih zincirinin değişmez yeni bir halkasının yaşandığı kanısıdır.

Bu kanıya yazarın geziye başlamadan önce de varmış olduğunu, gezi sırasında ise bağlandığı kanaatine uygun araştırmala ryaptığını, gördüklerini bu çerçeve içinde yorumladığını sanıyoruz. Ancak eski Roma'dan Rus Çarlığına kadar sürüp giden imparatorluklarla Sovyet Rusya İmparatorluğu arasında bir devamlılık, bir ayırtedilemezlik olduğunu ve eğer bir fark varsa onun da son Sovyet Rusya İmparatorluğunun kendinden başka imparatorluk istememesinden ibaret bulunduğunu söylemek doğru değildir.

Önce Samet Ağaoğlu'nun imparatorluktan anladığı mânaya göre bile, eski Romadan son Rus Çarlığına kadar tarihin her çağında yaşamış imparatorluklar hep başka başka şeylerdir. Bunlar arasındaki büyük nitelik farkını göz önüne almadan, genel olarak Sovyet Rusya İmparatorluğunun da bunlardan biri olduğu iddiası boşta kalır. Roma İmparatorluğu ile meselâ Büyük Britanya İmparatorluğu birbirine benzemez. Osmanlı İmparatorluğu ile Rus İmparatorluğu aynı kategori içine alınsa bile bunların ne geçen asırların Büyük Britanya İmparatorluğu, ne bu asırdaki Rus Sovyet İmparatorluğu ile uzaktan yakından bir ilgisi, benzer tarafı yoktur.

Sayın Samet Ağaoğlu imparatorlukları şöyle tanımlatıyor :

1) Toprak genişliği, 2) Hâkim bir milletin çevresinde toplanmış tâbi milletler, 3) Koloniler, 4) Genişleme emelleri ve ihtiraslar.

Bu dört unsurun hepsi bir arada olması gereklidir. Toprakları geniş olan bir devlet, eğer dış istilâlar ve sömürgeler peşinde değilse, eğer çevresinde peyk ve esir milltler toplamamışsa imparatorluk sayılamıyacak demektir. (Birleşik Amerika gibi). Fakat bugün dünyada bir Amerikan emperyalizminden söz edilmektedir. Bu acaba bir iftira mıdır? Yoksa gerçek midir? Samet Ağaoğlu'nun tarifi çerçevesi içinde bu soruya ancak şu cevap verilebilir : Birleşik Amerika imparatorluk değildir ! Oysaki ne çevresinde tâbi milletler toplamış, ne kolonileri sömürmeye koyulmuş, ne de genişleme emel ve ihtirasları taşmış olmadığı halde bir Amerikan emperyalizminin var olduğu saklanamaz ve tevil götürmez bir realitedir.

Şunu anlatmak istiyoruz: Ta eski Roma'dan bugüne kadar gelip geçmiş imparatorluklardan, Rus Sovyet imparatorluğu büsbütün başka ve ayrıdır. Amerikan imparatorluğu da kendine özgü başka bir şeydir. Her iki tip emperyalizmin ise ne Roma, Osmanlı ve Çarlık Rusya'daki kılıca dayanan, ne İngiltere gibi iktisada dayanan imparatorluklarla uzaktan yakından ilgisi ve benzerliği bulunamaz.

Her imparatorluk kendine özgü şartlar içinde tahlil edilmelidir. İngiltere, hürriyetçi idi. İmparatorluk ise hürriyetin düşmanı idi. Bütün dünyada hürriyet fikrine karşı ve irticaa destekçi oldu. Sovyet Rusya, komünisttir ; imparatorluğu komünizmi bütün dünyaya yaymak istemektedir. Eğer Sovyet İmparatorluğu İngilterenin aynı olsaydı, sömürgelerinde, tâbi kıldığı milletlerde komünizmin yayılmasına karşı bile olurdu.

Samet Ağaoğlu, Sovyet İmparatorluğunu Çarlığın bir devamı olarak görmektedir. Nüfusu Rus olmayan yerler Çarlık zamanında olduğu gibi şimdi de koloni olmuştur, diyor. Özellikle Orta Asya ve bir az da Kafkasya ve Azerbaycan, Çarlığa benzer bir idare altındadır.

« Çarlar Orta Asya halklarını başlarındaki hanları, beyleri, reisleri Merkezden gönderilen bir valinin kontrolu altında yerlerinde bırakırlar ; böylece görünüşte bir iç istiklâl sağlamış olurlardı. Bugün de Sovyet Rusya İmparatorluğu bu ülkeleri Birliğin bir üyesi yapmış, başlarına birer Cumhurbaşkanı, birer hükümet, birer Meclis koymuş; kesin karar yetkisini Moskova'ya bırakmıştır.

« Fakat Çarlık devri sömürgeciliği ile Sovyetler sömürgeciliği arasında bazı esaslı farklar var : Çarlar sömürge halkını Ruslaştırma yoluna gitmemişlerdir. Sovyetler İmparatorluğu ise metodlarını etraflı olarak anlattığımız bir Ruslaştırma politikasını maharetle yürütmüşlerdir. »

Ağaoğlu'nun bu gözlemi bile, Sovyet İmparatorluğunun Çarlığın bir devamı ol-

1968

İkramiye Plânı

1 MİLYON

3	KİŞİYE	100.000 ER LİRA
3	KİŞİYE	50.000 ER LİRA
22	KİŞİYE	5.000 ER LİRA

ve 2110 KİŞİYE MUHTELİF PARA İKRAMİYELERİ

KEŞİDE TARİHLERİ

İKİNCİ KEŞİDE 9 - 9 - 1968
ÜÇÜNCÜ » 30 - 12 - 1968

İSTANBUL BANKASI

(Barış : 96)

madığını, her iki imparatorluğun (eğer Sovyet Rusya'ya impaartorluk denecekse) büsbütün başka şeyler olduğunu belirtmeye kâfidir. Kendi ideolojisini ve kültürünü yayan, bunun için savaşan ve yayılan Sovyet Rusya'nın tarih içinde gelip geçmiş imparatorlardan büsbütün başka bir oluş olduğu gözden kaçarsa, niteliği anlaşılamaz, ve bu anlayışsızlık altında insanlık için bir tehlike ise komünizmin yayılması kolay kolay önlenemez.

SAMET Ağaoğlu, Sovyet Rusya'da fikir hürriyeti olup olmadığını da araştırmıştır. Şöyle yazıyor :

« Sovyetler dünyasında, fikir hürriyeti var mı? Kendilerine sorarsanız evet. Ama yine kendilerine göre bir şartla : İnkılâp prensiplerine sadık olmak ve Marks - Lenin sosyalizminin dışına çıkmamak. »

Samet Ağaoğlu'nun bu şarta hayret ettiğini, niçin bunun böyle olduğunu öteye beriye sorduğunu görüyoruz. Bize göre Rusya gezisinden sayın yazarın belirttiği bu hayret ve harcadığı çaba yerinde değildirh. Komünizm, kendisinin de belirttiği gibi, yeni bir dindir. Hiçbir din kendisine karşı gelme hürriyetini tanımaz. Yalnız dinler değil, rejimler de böyledir. Hürriyet düzenini ortadan kaldırmayı hedef etmiş diye birçok memleketlerde komünizm yasaklanmış değil midir? Samet Ağaoğlu'nun gezilerinde göremediği şey, hiçbir yanı saklanmadan apaçık ortada gözüken şeydir : Rusya'da inkılâp prensiplerine karşı hiçbir hürriyet söz konusu olamaz.

Sayın Ağaoğlu tek parti rejimine de şaşmıştır :

« Bir memleket düşününüz, başka bir parti kurulması, yani sosyalist ve komünist inancından ayrı inançların açığa vurulması, kanunlar bakımından vatan ihaneti sayılmakta. Böyle bir memlekette bir belli kadro yaratarak adına parti demeye lüzum var mı? Komünist Partisi olunca karşısında hiç değilse nazarî olarak bir başka partinin bulunması gerekir. Ama Rusya'da böyle değil. Yalnız Rusya'da değil, komünizmi kabul etmiş bütün memleketler de aynı yolda. »

Bu satırları okurken aklımıza bir hikâye geldi ve güldük :

Adamın biri su ile işleyenden başka değirmen olabileceğini düşünemeyen bir köyde yeldeğirmeni yapmış. Ama köyden kimse gelip buğdayını öğütmezmiş. Adamcağız köylüyü toplamış ve değirmeni gezdirmiş, çarkın hava ile döndüğünü göstermiş ve herşeyi uzun uzun anlatmış. Nihayet köylülerin aklı ermiş ama, yine sormuşlar :

« — Anladık bu, değirmen. Ama suyu nereden geliyor? Bize onu da göstersen. »

Komünist rejimlerde, seçkin bir idareci kadronun tek parti etrafında toplanması ve memleket idaresini ellerine almaları, mücadelelerini kendi aralarında yapmaları sistemin en sağlam temelini teşkil eder. Rusya'da 12 milyon parti üyesi olduğunu, parti üyesi olmanın birçok şartlara bağlandığını, hattâ denemelerden sonra bir iki yıl staj zorunluğu bulunduğunu yazarken Samet Ağaoğlu, bugün olmayan demokrasinin yarın yeni ve belki de daha iyi bir şeklinin doğabileceğini düşünmeliydi. Bununla beraber Komünist Partisinin karşısında « hiç değilse nazarî olarak başka bir partinin bulunması gerekir » yargısına varmakta Ağaoğlu haksız değildir. Çünkü susuz değirmen taşının dönebileceğine inanmdamaktadır.

Sayın Ağaoğlu yaptığı seyahat sırasında Rusya'da büyük işler de yapıldığını görmüştür :

« Otomobil ile geçtiğimiz 10 bin kilometre yolun iki yanı toprak, göz alabildiğine uzaklara kadar işlenmiş. Uçaktan baktığımız zaman aşağısı dağlar, çöller ve ormanlar dışında yine öyle. Kolhozlar ve Sovhozlar büyük çiftlikler halinde doğudan batıya, güneyden kuzeye uzayıp gidiyor. Yollarda tek öküz arabasına rastlamadık. Beş on at arabası, arada bir resimleri hatırlatan eşek arabaları. Kalan, toprakta makina, yollarda kamyon, otobüs, otomobil ve hemen her yerde hatırı sayılır trafik. Hem de kazasız. 10 bin kilometrede tek bir kazaya raslamadık.

« Rusya'da her sanayi, tropikal iklimler dışında her iklim ve bu iklimlerin ziraati var. Rusya'nın kalkınmasında tabiatın yardımı insan çalışmasından da önce büyük yer alıyor. Nehirler, madenler, ormanlar, petrol, tabiî gaz. Sadece Taşkent ve civa-

rında 3 trilyon 500 milyar metreküp tabiî gaz bulunmuş. Şimdi Leningrat'a kadar borular döşeniyor. Sanayiin büyük kısmı bu gazla beslenecek. Yıllık petrol üretimi 300 milyon tona yakın. Adam başına düşen orman 4 hektar. »

Bunları yazmaktaki maksadı, Sovyet Rusya'daki kalkınmanın rejimden değil, tabiatın zenginliğinden olduğunu belirtmektir. Eğer hürriyet içinde kapitalist bir kalkınmaya girişseydi, elli yıl içinde, bu kadar fedakârlıklara katlanmadan, on milyonlarca insan harcamadan bundan fazlasını yapmış ve şüphesiz halkı şimdi olduğundan kat kat refaha ulaştırmış olurdu.

Bu iddianın doğru tarafı da var, doğru olmayan tarafı da... Ancak insanı gayeye feda eden, sayısız mahrumiyetlere ve fedakârlıklara zorlayan, bütün haklarından sıyırarak yoksul bırakan, bir iki nesil harcamayı göze alan bir rejim altında daha fazlası yapılabilirdi. Ya da bu kadar sıkıntıya katlanmadan özel mülkiyet haklarını bir ölçüye göre tanıyan, hürriyeti kökünden ortadan kaldırmayan sosyalist

müzik
ruhun
gıdasıdır

YENİ
CEREYANLI
GRUNDIG
SALON RADYOSU
üstün vasıfları ile yuvanızın
neş'e kaynağı olacaktır...

TİP 145 WT CEREYANLI SALON RADYOSU
Döner komitatör
Dahili anten tertibatı
Dört dalga bandı
Oval oparlör.
CİHAN Kom. Ort. Sultanhamam Katırcıoğlu han kat 5 İst. Tel: 27 36 51

bir rejim altında bunlar yapılabilirdi.

1917 de Rusya'da Komünist ihtilâli yerine kayıtsız şartsız hürriyete dayanan burjuva ihtillâi olarak kapitalist rejim kurulsaydı ne olurdu? Bunun ne olabileceğini düşünmeye lüzum yok. Önce kurulamazdı; sonra kurulsa bile muvaffak olamazdı ve nihayet yaşayamazdı.

Tarihî olaylara kendi zamanları ve kuralları içinde değer vermek gerekir. Rusya'da bugün elektriksiz ev, mektep görmemiş insan kalmamış olmasına rağmen, büyük çoğunluk hâlâ en basit hayata bile lüks diyecek derecede yaşamaktadır. Rejimin kendi şartları içinde bu halkın hayat seviyesini, aynı derecede kalkınan kapitalisıt memleketlerdeki derecesine çıkarmak imkânı olamayacağı kesin olarak anlaşılmıştır. Devletin tek iktisadî güce sahib olması ve onun idaresinin de nüfusa göre yüzde beşi ancak bulan azınlık bir sınıfın tekelinde bulunması - başka pek çok ekonomik ve sosyal sebepler bir yana bırakılsa bile - Rusya'daki rejimin kurulduğu şekilde yaşayamıyacağını göstermeye yeter. Rusya yeni bir inkılâba gebedir. Sayın Samet Ağaoğlu kitabında, bilerek ya da bilmeyerek, er geç böyle bir inkılâbın tarihî bir zaruret olduğunu ispata yarayan belgeler vermiştir.

Samet Ağaoğlu'nun kitabı bu bakımdan da enteresan sayılabilir.

Reklâm, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLÂM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ
yurt içinde ve dışında
EN ETKİLİ VE EN İSRAFSIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN
Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01. İstanbul

(Basın : 60091)

Duyduklarım ve Düşündüklerim

Dr. İlhami MASAR

KÜÇÜK HIRSIZLAR

Geçenlerde bir dostum Suadiye'de tanınmış bir aileyi ziyaret etmiş ve 11-15 yaş arasındaki çocuklarının odasında 60-70 tane Mercedes yıldızı görmüş. Bunlar ne? diye sormuş, baba «Çocuklar şaka olsun diye topluyorlar» demiş. Oğullarının ilerde para için adam da öldürebileceklerini düşünmeyen zavallı baba, arkadaşımın ısrarı üzerine «Ulan serseriler doğru söyleyin, yoksa şaka değil de bunları satıyormusunuz» diye çıkışmış ve mesele meydana çıkmış. Çocuklar bunları piyasada 10 - 15 liraya satarak kendilerinin dondurma ve ağabeylerinin diskotek - viski masraflarını çıkarıyorlarmış.

İş çok hazindir. Tabii bugün pervasızca Mercedes yıldızı çalan bu yumurcaklar, yarın en büyük fenalıkları işleyebilirler. Çok yazdım; büyük şehirlerimizde gençlik polisi teşkilâtı kurmalıyız. Yıldız çalan, esrar içen gençlere karşı normal polisi harekete geçiremeyiz. Bunları her biri başka tarafda eğlenen anaları ve babaları terbiye etmediğine göre, medenî memleketlerde olduğu gibi sosyal sahada yetiştirilmiş gençlik zabıtasına ihtiyaç vardır. İstanbul Valisi sayın Vefa Poyrazın dikkat nazarına arzederim.

Şunu da söyleyeyim ki, benim de emektar bir Mercedes otomobilim var. Tam altı keredir yıldızı çalındı. Polis yıldız müsadere ederse bir tane de bana göndersin. Mecmua adresimi bilir.

Çetin Altan ve Biafra

Kalbi bu dünyaya sömürülmek için gelen bahtsız insanlar için çarpan ve tek kabahati viskiyi çok sevmesi olan sevimli ve kıymetli yazar Altan emekçi ve kapitalist ölçüsünü nihayet Biafraya da tatbik etti.

Çetin Altan esasında haksız değildir. İlksel sosyetelerde de kapitalist ve komünist rejimlerde olduğu gibi aklı üstün bir avuç insan büyük çoğunluğu sömürür ve galiba bunun hiçbir zaman çaresi bulunmayacaktır.

Evvelâ ele komünist radyoların Amerikan aleyhdarlığını körüklemek için artık insanı bıkdıran propagandalarının konusu olan Vietnamı alalım. Burada eskiden Tonkin (Kuzeyde) ve Annam (Güneyde) olmak üzere iki ülke vardı. Asırlar boyunca birbirlerini yediklerinden dolayı nüfusları 1-2 milyona düşmüştü. Fransızlar burasını işgal ettiler ve çarpışma durduğu için bir asırda nüfus 30 milyona yaklaştı. Fransızlar ayrıldıktan sonra savaş yine başladı. Amerikan müdahalesi tabiî yalnıştı, onlar da birbirlerini yiye yiye günün birinde yanyana yaşamaya alışırlardı. Vietnamda siyasî çıkarlarından dolayı Ruslar Kuzeyi tutarlar.

Halbuki yine siyasî çıkarlarından dolayı Ruslar Biafrayı tutmazlar. Bu zavallı ülke de asırlar boyunca Mısırlılar hesabına Şimaldeki Hausalar ve İngiliz - İspanyollar hesabına Batıdaki Beninliler tarafından esir avlama bölgesi olarak kullanılmıştı. İngilizler zamanında sulha kavuştukları için Biafranın nüfusu on misline yükselmişti. İngilizler gittiler, orada da zenciler birbirlerini yemeğe başladı. Aman müdahale etmeyelim de problemlerini kendileri halletsinler. Bu işin emekçi ve kapitalist ile alâkası yoktur ve tabiî Vietnama müdahale yanlış. Biafraya müdahale lâzımdır demek bir tez değildir. Ben Biafrayı çok iyi tanırım, Çetin Altan bazan anlamadığı mevzulara da el atıyor.

ELKASOL

TAHTA YER DÖŞEMELİKLERİ

HEPİMİZ İÇİN...

DİĞER DÖŞEMELİKLERE NAZARAN

- en az %50 DAHA UCUZ
- çok DAHA DAYANIKLI

olarak imâl edildi

- KATİYEN TOPUK İZİ BIRAKMAZ
- ŞAP VE TAHTA DÖŞEME ÜZERİNE KOLAYCA TATBİK EDİLİR.

ELKASOL
BİR ELKA MAMÜLUDÜR

İSTANBUL REKLÂM

ELKA ELYAFLI PLÂKA SANAYİİ T. A. Ş. Garanti han 4 Bahçekapı Tel : 22 37 08

(Barış : 103)

Sanayici Efendilerimiz Biraz Susar mısınız ?

1930 - 1938 arası milletçe kaçırdığımız büyük fırsat — Dünya buhranı karşısında kabuğuna çekilme politikası — Oysaki dünya buhranı sırasında büzülecek değil genişleyecektik — Türedi bir sanayici sınıfının doğması ve şımarması — İktisat Vekili Mustafa Şeref beyin istifası ve yerine İş Bankası Umum Müdürü Celâl beyin gelmesi sanayicileri şımartmıştı — Onlara bir ihtarda bulundum: Sanayici efendilerimiz, biraz susar mısınız? — A.H. imzalı makalenin hikâyesi — Fırkanın yayın organı Milliyet gazetesi başyazarı Mahmut beyle tartışmamız — Kıyamet koparan yazı ve sonucu.

Yazan : Ahmet Hamdi BAŞAR

1930 - 1938 Türkiye'nin hızla kalkınması, modern ve ileri yapılı bir memleket olması için eline geçmiş son derece müstesna tarihî bir fırsattı Fakat ne dünyanın hattâ ne de memleketin ne olduğunu bilmediğimiz batılaşma yolunda yapılan inkılâplara rağmen bir türlü doğulu olmaktan kurtulamadığımız için tarihin önümüze serdiği bu fırsatı tepip attık

Batının kapitalist sömürge tekeli artık iflâs etmişti. Sanayileşmiş memleketler büyük bir buhranın derin çukuruna düşmüşlerdi. Şevket Süreyya'nın da dediği gibi (1) buhran yıllarında Avrupa'da makinelerin bedeli âdeta sıfıra inmişti. Fabrika tesisleri Güney Amerika'ya, Balkanlara, Uzak Doğu'ya taşındığı gibi, aklımız olsaydı, memleketimize de taşınabilirdi. Avrupa'da sanayi mallarının fiyatları yarı yarıya düşmüş, satılamayan mal istoklariyle depolar dolmuş taşmıştı. Bu malları

1) Bu seri 71. sayımızda başlamıştır.

yarı fiatına veresiye memlekete sokabilirdik. Oysaki piyasada bir kilo çivi arasanız bulamazdınız. Gümrüklerimizi kapamış, döviz ve ithalât kontrolü koyarak hudutlarımızdan içeri kuş uçurmamaya çalışıyorduk. İthalâtımızı ardaltmaktan, döviz harcamamaktan, kabuğumuza çekilip sinmekten başka birşey düşünmüyor, ve bütün bunları yaptığımız için de durmadan öğünüp duruyorduk. 1930 da ithalâtımız 147 milyon lira iken 6 yıl sonra 1936 da bu rakamı 92 milyona düşürdüğümüz için böbürleniyorduk. Niye sevinmiyelimdi? İhracatımız ithalâtımızdan fazla olmuş, 1930 da 151 milyon lira ile ithalâttan ancak 4 milyon liralık bir fazlalık elde etmişken,[1] 1936 da 117 milyon liraya düşmesine rağmen fark lehimize 15 milyona yükselmişti. Vakıa 6 sene içinde ihracatımız 59 milyon lira azalmıştı. Fakat bunun ne önemi vardı? Kısılarak, büzülerek, kabuğumuza sığınarak döviz harcamamıştık ya ! İşte son derece başarılı devlet idaremiz sayesinde paramızı korumuş, mucize göstermiştik !

PARAMIZI korumak tek hedefimizdi. 22 Mayıs 1929 da çıkan Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsası Kanunu ve 25 Şubat 1930 da çıkan Türk Parasını Koruma Kanuniyle bu hedefte son derece basiretli, ihtiyatlı bir yol tutmuştuk!. Bu mükemmel yolumuzu (!) devlet harcamalarını kısmak, gereken işleri yapmamak, « Hele şu dünya buhranı geçsin de bunları sonra düşünürüz » demekle asfaltlemiştik. 1930 da 222 milyon olan gider bütçesini 1931 de 186 milyona, bir sene sonra da 160 milyona düşürmeye muvaffak olmuştuk!. 1938 lere kadar bu bütçe ancak 250 milyon olabilmişti. Ama bütün bu çabalarımıza rağmen Türk parası düştükçe düşüyor, memleket dışında hiçbir değer taşımıyordu. Kambiyo kontrolünü koyup belirli liste dışında döviz harcamalarını durdurduğumuz halde bu kararı aldığımız 1929 başında 900 kuruş olan sterlin sene sonuna doğru 1110 kuruşa çıkmıştı.

Başvekil İsmet Paşa, yeni seçilen Büyük Millet Meclisinde 9 Mayıs 1931 de okuduğu hükümet programı nutkunda şöyle diyordu :

> « **Bilirsiniz ki, satış fiatlarının beynelmilel pazarlarda süratle tenezzülü** (düşüşü) , **her memleket gibi bizi de müteessir etmiştir. Memleketin ihtiyatlı ve mahsullerinin çeşitli olması sayesinde bizim buhrana mukavemetimiz daha ümitbahş** (ümit verici) **ve kudretli bir mahiyettedir. Bununla beraber devlet sarfiyatında gayet ihtiyatlı tedbirlerle yeni seneyi karşılamak kararını ittihaz ettik** (verdik) . **Düşünüyoruz ki bu sayede iktisadî ve malî hayatımızda ciddî sarsıntıya maruz kalmadan yeni inkişaf sahalarına ve imar programlarına geçebileceğiz ve başladığımız işleri tevakkuftan** (durdurmaktan) **vikaye edebileceğiz** (koruyabileceğiz) . **Bu sebeple en büyük tedbir olarak bütçede tasarrufları, tasavvuru geçen azamî dereceye çıkardık.**
>
> « **Memur kadrolarında yüzde 10 tenzil** (indirme) , **şimendifer işletmelerinde çok ucuz, tasarrufkârane bir hattı hareket takibi gibi radikal tedbirlerle alelûmum bütçede geçen seneye nispetle ümit ettiğimiz tasarruf kararı 30 milyondan hayli fazladır. Hâdisata cevap vermeye hazır ihtiyatlı ve sağlam bir bütçe, umumî hayat için de esaslı bir nâzım olacaktır.** »

1) İkinci Adam, 1. Kitap, Sa: 427.

OYSAKİ bu devrede Türkiye'nin kabuğuna çekilerek büzülmesi değil, kendisini baskısı altında bulunduran çemberlerden sıyrılarak genişlemesi lâzımdı. Gümrük istiklâlini kazanmış olduğumuz için, dış rekabetin etkisinden kurtulmuştuk. Avrupa'da sanayi buhranı başlamasından yararlanarak devlet eliyle ya da devlet ortaklığiyle modern ana sanayii kurmamız mümkündü, bunun dışında geleneksel küçük sanayiin de elinden tutulması teşvik olunmak ve böyle kuruluşlara devletçe malî, teknik ve diğer yardımlar yapılması lâzımdı. Gazi'ye sunulmak üzere hazırlayarak Fırka Umumî Kâtibi Recep Beye yolladığım raporda örgütlenme, fiat politikası, para politikası gibi konular üzerinde teklifler yapmıştım. Ben bunları hastalığımıza deva olarak görüyordum. Üretici faktörler arasında fiat dengesini kurmak, özellikle buğdayı korumak ana politikamız olmalıydı. Memlekette işsiz insan bırakmıyacak, herkesi çalıştıracak kadar birçok işler yapılabilirdi. Yollar yapımı, bataklıkların kurutulması, orman sahalarının genişletilmesi gibi, her alanda yüzbinlerce insana yeniden iş sağlanabilirdi. Bütün bunları yapmak için bilgi, plân ve cesaret kâfiydi. Gereken para bunların hemen arkasından gelirdi. Döviz şeklinde olmasa da makine ve mal şeklinde büyük ölçüde dış krediler de elde edebilirdik. Gidişimizi bu yöne doğru düzeltmemiz, kısılmaktan ziyade serpilmeye çalışmamız lâzımdı.

Para ve kredi hacmini iş ve istihsal karşılığı belirli bir oran altında genişletmek, belki enflâsyon demek olacaktı ; ama bu ilâcı dozunda ve yerinde kullanmak elimizdeydi. Böyle bir enflâsyon - ki açığa para basmak olmayacağından enflâsyon da denemez - için en uygun zaman, fiatların düştüğü bu sıralardı. Fiatlar biraz yükselirse korkacak mıydık? Yeter ki buğday başta olmak üzere ziraî ürünlerin fiatlarını koruyalım, ve onları sanayi malları gibi dış piyasaların etkisinden kurtararak, bütün fiatlar arasında hesaplı bir denge kuralım.

BAŞVEKİL İsmet Paşanın Mecliste okuduğu program nutkunda belirttiği bütçede tasarruflar yapmak, memur kadrolarını kısmak, masrafları indirmek gibi tedbirler, 1930 dünya buhranından sonra önümüze serilmiş çok müstesna tarihî fırsatı kaybetme kararında olduğumuzu gösteriyordu. Öte yandan ithalât gümrük tarifelerinin yükseltilmesi ve ayrıca ithalâtta kontenjan usulünün uygulanmaya başlanması yüzünden sanayi eşyası fiatları son derece yükselmiş ve fırsattan yararlanmak üzere birtakım açıkgözler kapkaç sanayi kurmaya başlamışlardı. Mahalle içlerindeki salaşlarda, han odalarında birkaç eski püskü makine ile yerden biter gibi türeyen bu sanayileşme, devlet tarafından ayrıca himaye görmekteydi. 1927 de bir Teşviki Sanayi Kanunu çıkmıştı. Sanayicilerin dış memleketlerden getirtecekleri makine ve ham maddeler gümrük resminden ve kendileri de birçok vergi ve resimlerden muaf tutulmuştu. Adinin âdisi mallar piyasaya sürülüyor ; ithalât olmadığı için ateş pahasına satılıyordu.

Hükümet 1931 de ithalâtta kontenjan usulünü uygulamaya başladığı zaman, sanayi ham maddelerini

bu tahdidin dışında bırakmıştı. Bu karar çok büyük suiistimallere yol açmaktaydı. Üstelik kontenjan konması döviz harcamalarını kısmak içindi. Oysaki ham maddelerin istisna edilmesi kontenjandan umulan döviz tasarrufunu sıfıra indirmişti. Meselâ, memlekete çivi gelemiyor; fakat bir zımba makinesinden geçirildikten sonra çivi olacak demir çubukları kontenjan dışı memlekete sokulabiliyordu.

Nihayet 1932 ortalarından İktisat Vekâleti sanayi ham maddelerini de kontenjan içine soktu ve derhal kıyametler koptu. Türedi sanayiin çoğu arkalarını şuna buna dayamışlar; hattâ bazıları şunun bunun adını paravana gibi kullanıyorlar, yani kuvvetliler, memleket batıyor diye feryadı basıyorlar. Bu hücumlar karşısında İktisat Vekili Mustafa Şeref Bey dayanamıyor, istifaya zorlanıyor ; yerine de İş Bankası Umum Müdürü Celâl Bey getiriliyor.

Bu tayin üzerine sanayiciler bayram yapıyorlar ; Celâl Bey ham madde kontenjanını kaldırarak memleketi kurtaracak diyorlar.

İŞTE bu olayların doğup aktığı sıralarda ben bir çıkış yaparak ortalığı karıştırıyor ve haykırıyorum: «Sanayici efendilerimiz, biraz susar mısınız?»

Bu haykırışı Liman Kooperatifi'nin çıkardığı aylık Kooperatif mecmuasının Eylül 1932 sayısında yaptım. Yazının altındaki imza A.H. Yazı, sanayicilerin ham maddelere kontenjan konmadığı süre göklere çıkardıkları bir iktisat vekilini, kontenjan korkomaz nasıl kötü kişi ettiklerini ve istifaya zorladıklarını belirterek başlıyor. Ancak yeni İktisat Vekili Celâl Bey onların değil, devletin vekilidir. Bayram etmemelerini, bu memlekette devlet başkanı, hükümet başkanı ya da vekili kim olursa olsun, iş başında olan herkes ancak milletin ve devletin vekili olabilir. Yazı şöyle bitiyordu :

« **Fabrikatörlerimiz tüten bacaları gibi açılmış ağızlarını biraz kapasınlar; memleketin başka dertleri de vardır.** »

Yazı çok ağır. İçinde iymalar bile seziliyor. Hattâ yazı çıktıktan sonra, içinde devlet başkanından da söz edilmesi dolayısiyle, en yakınlarımdan bir zat, bana telefon ederek bundan ne anladığımı, Gazi'nin öğrenmek istediğini söyledi. « Yüksek şahıslarına en ufak bir iymada bulunmak aklımın ucundan geçmedi. Yazım açıktır : Devlet başkanı olsun, başvekil ya da vekil olsun, kimse bir menfaat grubunun, bir sınıfın vekili olamaz ; İş Bankası Umum Müdürü Celâl Bey İktisat Vekili olduktan sonra yalnız devletin hizmetinde bir adam olmuştur, bunu belirtmek istedim » dedim.

SANAYİCİ efendilerimiz, biraz susarm ısınız? yazısı bir bomba gibi patladı. Yarattığı polemik aralıksız iki ay kadar sürdü. Şimdi bu satırları yazarken büyük bir zarf içine güçlükle sığdırılmış, çoğu rengi bozularak pörsümüş gazete kupürlerini sayıyorum da, yüzü geçiyor. Hemen bütün gazeteler, yazıyı büyük manşetlerle iktibas etmişlerdi. Lehinde aleyhinde birçok yorumlar, cevaplar, anketler, karikatürler her gün gazetelerin ilk sahifelerini dolduruyordu. Tek parti devrinde gazeteler kendiliklerinden tenkid yapamadıklarından, havadis olarak benim

yeptığım tenkidi mal bulmuş mağribî gibi kullanmışlardı. Sanayicilerin cevaplarını ve hücumlarını yazıyorlar, bana da gelip « böyle söylediler siz ne dersiniz? » diye sorarak nasılsa parlamış bir ateşi alevlemeye çalışıyorlardı.

Gazetelerde direk olarak ortaya atığım görüşe karşı ilk yazı Fırkanın organı olan Milliye gazetesinde çıktı. Gazetenin Başyazarı, aynı zamanda İş Bankasının İdare Meclisi Reisi ve Gazi'nin eski yaverlerinden Siirt Mebusu Mahmut Bey, Milliyet'in 17 Ekim 1932 tarihli sayısında çok ağır bir yazı ile ilk hücumu yapıyor. Kooperatif mecmuasının Liman Şirketi tarafından çıkarılması ve yazının altında A.H. imzasının bulunması ilk bakışta yazının bu Şirket Umum Müdürü Ahmet Hamdi Bey tarafından yazıldığı kanaatini uyandırmakta ise de, Hamdi Bey gibi aklı başında bir arkadaşımız böyle şeyler yapmaz kabilinden bir başlangıçtan sonra, A. H. nin memlekette sınıf kavgası yaramak isteyen kötü niyetli bir adam olduğunu, köylü ve işçi sınıflarını sanayiciler aleyhine tahrik etmek istediğini, ileri sürdüğü dâvasının yanlış ve hattâ saçma olduğunu yazıyor. Mahmut Beyin üç sütunluk manşette büyük punto harflerle koyduğu başlıkta da şunlar var: **« Memlekete en büyük fenalık sınıf kavgalarına yol açmaktır. Türkiye'de sanayii korumak zarureti, şimdiye kadar olduğundan çok fazladır.»** Bu iki esas fikirden başka Mahmut Bey, İktisat Vekili Celâl Beyin eleştirildiğini ileri sürerek şiddetli hücumlar yapıyor.

Mahmut Bey diyor ki :

« En büyük fenalık, memlekette sınıf kavgasına yol açmaktır. Fırkamızın programında bu nokta çok açık yazılıdır. Fırkanın, hükümetin ve büyük şeflerin kafalarında böyle bir fikir yaşamadığı halde aksini söyleyenler - bilerek veya bilmiyerek - memlekete fenalığın en büyüğünü yapıyorlar. Buna benzer nazik konular, fikir ve kalem hürriyetlerinin ötesinde kalmalıdır. »

Vakit ve Haber gazetelerinde imzam altında, başka gazetelerde de oralardan iktibas edilerek yayınlanan cevabımda özetle şöyle diyorum :

«Mahmut Beyin makalesinde hangi noktaların bana cevap olduğunu pek anlayamadım. Bana yapılan hücumun özeti, yazının başlığında gösterilmiştir : 1) Memlekete en büyük fenalık olan sınıf kavgalarına yol açmak; 2) Korunması şimdiye kadar olduğundan çok fazla gerekli olan sanayie hücum etmek.

Memlekete en büyük fenalık sınıf kavgasına yol açmaktır..

Türkiyede sanayii korumak zarureti şimdiye kadar olduğundan çok fazladır

"A. H." imzalı makale - Yazıyı yazan kim? - Şeref B., Celâl B. ve.. bir sual: Hangisinin yaptığı doğru? Sanayi düşmanlığı nereden geliyor?

Devlet işlerinde hafiflik yapılamaz - Yüksek p... deden atılan sözler - İş Bankası ve liberalizm.

Siirt meb'usu: Mahmut

En büyük fenalık, memlekette sınıf farkına, sınıf kavgasına yol acmaktır. Fırkamızın programında bu nokta çok açık yazılıdır. Fırkanın, hükûmetin, büyük şeflerin kafalarında böyle bir fikir yaşamadığı halde halka aksini söyliyenler —bilerek veya bilmiyerek— memlekete fenalığın en büyüğünü -

deki isabetten, bu tedbirlerin piyasaya bir hareket ve ümit verdiğinden, mevcut bazı tahdidatın yeni kararnamelerle kaldırıldığından, kontenjan usulünde mühim tadilât yaparak, bir kısım eşyanın serbest bırakılmasının doğru bir şey olduğundan bahsediyor.

Milliyet gazetesinde Mahmut Beyin yazısı

Iktisat:

(A.H.) B. gene sahnede!

«Sanayici efendiler, devletin ve müs-tehlikin verdiği 60, 70 ...»

Bugünün Meselelerinden

Hiç Merak Etmeyiniz, Bu Yazıyı Ben Yazdım!

...kalı Makalenin Sahibi ...çığa Vuruyor, Fakat...

...ktısatçı allâme bir ...üner daha gösterdi

...zameddin Alî B. bu zat için ...ir "gayyayı cehalet.. diyor

...ooperatif cemiyeti umum... gazetemize bir telgr...

Nizamettin Ali Bey

Maske Düşmedi!

A. H. için Ahmet Hamdi B. ne diyor?

Meçhul muharrir niçin meydana çıkmıyormuş?

müdürü Ahmet Hamdi Bey bir muharririmize A. H. Beyin gizli kalmasının sebebini izah ederken demiştir ki:

Son cevapta

Kooperatifçilik Cemiyeti ...mut Beye teşekkür telg...

A. H. bey...

"Hükûmet himaye et...

«Bugünkü gümrü... ispata k...

Hükûmetin sanayi erbabını fazla himaye ettiğinden babısla A. H. beyin kooperatif mecmuasında yazdığı makale etrafındaki münakaşalar devam ederken bu hususta sanayi erbabının fikirlerini öğrenmek istedik ve bazı fabrikatörlerle görüştük. Bunlardan Besler fabrikası sahibi Sami bey bu makaledeki fikirlere, şu cevabı vermektedir:

— Hükûmet ziraat erbabını da himaye etmektedir. Bunu isbat etmek güç bir iş değildir. Ziraî

«Sanayici Efendilerimiz biraz susar mısınız?
Yazısı üzerine kıyametler koptu. Bütün gazetelerde uzun süre polemikler oldu. Bu gazete kupürlerinden bazıları.

«Sınıf kavgaları Fırkamızın programında yasaklanmıştır, bunu da biliyorum. Fırkamızın programındaki her hüküm gibi buna da canla başla bağlıyım. Fırkanın ve büyük şeflerin kafalarında böyle bir fikrin yaşamadığına da kesinlikle kaniim. Yüksek şeflerimiz, yeni bir tarih yaratmış olan ve memleketin yükselmesinden başka gayeleri olmayan kimselerdir. Bunda kimsenin en ufak bir şüphesi yoktur. İşte onun içindir ki, sanayi himayesi adına yapılan şeylerin ve bir kısım sanayiciler tarafından ortaya atılan aşırı isteklerin yeni bir sınıf doğurmaya ve memlekette sınıf kavgası yaratmaya yol verdiği için yazımın Fırkamız ana prensiplerine ve şeflerimizin yüksek düşüncelerinne uygun düştüğü inancındayım.

« Ben sınıf yaratmıyorum, sınıf yaratıldığını yazıyorum. Benim yaptıklarımın mı, yoksa Mahmut Beyin, buna benzer nazik konular fikir ve kalem hürriyetlerinin ötesinde kalmalıdır diye susmanın mı Fırka prensiplerine ve şeflerin düşüncelerine aykırı olduğunun takdirini kendisine bırakıyorum. Programımızda olan hüküm, Avrupa'nın bizden evvel sanayileşmiş memleketlerinde doğan sınıf kavgalarının ve ayrılıklarının alacağımız edbirlerle bizde olmamasıdır, yoksa olduğu halde ifade edilmemesi değil.

«Eski Vekil Mustafa Şeref Beyin kontenjan usuliyle yaptığı büyük tahditleri tenkid ettiğim halde. sanayi ham maddelerine bu tahditleri koymasını doğru bulmam bir çelişme olarak gösteriliyor. Tam aksine, çelişme değil, ayni fikre bağlılık var. Ben kontenjan konursa hem mamûl maddeye, hem de bunların yapılmasında kullanılacak ham maddeye konmalıdır diyordum. Yoksa mamule koy, ham maddeye koyma, bundan daha büyük sistemsizlik, çelişme olamaz. Prensip olarak kontenjan sistemine karşı olmam ise ayrı bir dâvadır.

«Mahmut Bey bize sanayi düşmanlığı atfediyor ve diyor ki : « Avrupa'da bu düşmanlığın bir dereceye kadar mânası vardır. Fakat bizim gibi henüz kendi ihtiyacını temin edemeyen bir memleke sanayiine hücum etmek mânâsızlıktır.

«Sanayi düşmanlığının bizde mânâsı olmadığı gibi, Avrupa'da da hiç bir dereceye kadar mânâsı olmadığı şüphesizdir. Biz sanayi düşmanı değiliz, ama bütün sektörler bir yana bırakılarak sadece sanayi himayesi yapılmasına karşıyız. Hem ekonomik ve sosyal sebeplerden, hem de Fırkamızın prensipleri ve şeflerimizin yüksek düşünceleri sınıf yaratma ve sı-

Ayna karşısında:

Ahmet Hamdi Bey — Rica ederim azizım meydana çık.. Herkes bu (A. H.) yi ben sanıyor!

Cumhuriyet'te çıkan bir karikatür

nıf düşmanlığını körüklemeye karşı olduğu için.»

Bu cevabım üzerine Mahmut Bey sustu. O günlerde İstanbul'a gelen yeni İktisat Vekili Celâl Bey benimle Mahmut Beyi İş Bankasındaki odasında karşılaştırdı; « Kozunuzu aranızda paylaşın, gazetelerde birbirinizle tartışmayı bırakın » dedi. Samimî bir memleket çocuğu olan merhum ile, biraz sert başlayan konuşmaların sonunda, fikir birliğine varmakta güçlük çekmedik. Diğer üretim sektörleri aleyhine sanayii himaye etmenin zararlı olduğuna o da inandı. Bu konuşmamızda Celâl Beye de « Ne sanayicilerin ve ne de İş Bankacıların değil, ancak devletin vekili olduğunu kavramış bir devlet adamı olarak başarılarınıza eminim ve bundan gurur duyacakların arasındayım » dedim. Cidden Celâl Beyin İktisat Vekilliği zamanında, devletin vekili olduğu şuurundan ayrıldığına dair elimde bir delil yoktur.

Fırka adına ve şeflerin arzusiyle yapıldığına şüphe olmayan Mahmut Beyin Milliyet gazetesindeki hücumları böylece tatlıya bağlanarak sonuçlanmasına rağmen, « Sanayici efendilerimiz, biraz susar mısınız? » yazısının akisleri uzunca bir süre bitmedi.

İstisnasız bütün gazetelerin baş sahifelerini A. H. imzalı yazıya ait haberler ve yorumlar dolduruyordu. O zamanlar Sanayi Odası filân yoktu, Millî Sanayi Birliği adiyle sanayiciler bir dernek kurmuşlardı. Bu derneğin Umumî Kâtibi Avukat Nazmi Nuri Bey (merhum) du. Hemen Birlik oplanıyor; protestolar yapılıyor, cevaplar veriliyor. Sık sık Nazmi Nuri Beyin demeçleri gazetelerde çıkmaktadır. Sanayiciler memlekete hizmet etmektedirler. Cevap veriyorum : Bazılarımızda öyle bir fikir var ki, sanayii himaye ettikçe ve yeni fabrikalar açtıkça, memleket refaha erecek ve bütün meselelerimiz halledilmiş olacaktır. Oysaki her türlü imtiyazlar ve desteklemeler altında, memleketin aleyhine gelişen son derece iptidaî bir sanayiyle, Avrupa kapitalizminin kötü ve daha sömürücü bir örneğini memlekette yaratmış oluruz. Sanayi eşyasını dünyadaki düşük fiatlar karşısında birkaç misli himaye eden tedbirlerimiz, memleketin içinde bunaldığı buhranı şiddetlendirmekten başka bir sonuç vermez.

Olayda enteresan olan taraf, A.H. nin kim olduğudur. Gazeteciler bana soruyor, « Sen misin? » diye. Tamamen aynı fikirde olduktan sonra ben olup olmamamın ne önemi var cevabını veriyorum. Günlerce gazetelerde A.H. kimdir diye sorular, alaylar ve karikatürler var. Gazetecilere bunu benim yazdığımı söylüyorum ama, saklayın, sansasyon yapın, diyorum. O zamanlar hemen hemen bütün gazeteciler arkadaşlarımdı, ve beni tutarlardı. Onlara, saklandığım siper arkasında şimdiye kadar yapamadıkları polemik fırsatını vermiş olduğum için de memnunlar. Zaten bunu gizlemiş olmamı Fırka da istiyor. Bana haber yolluyorlar, « Ben yazmadım de » diye. Ama gazetelere verdiğim demeçlerde makaledeki fikirleri savunuyorum.

Gazetelerde bana hücuma geçenlerin başında Alâettin Cemil, Siirt Mebusu Mahmut, iktisatçı Nizamettin Âli beyle geliyor. Alâettin Cemil Bey o zamanlar İstanbul Mebusu; Koope-

ratif Derneğinin de Başkanı.

Cumhuriyet gazetesinde aleyhimde ağır bir yazı yazıyor ve burada İktisat Vekili Celâl Beyi uyararak : « Bu yazıyı Liman Şirketi Umum Müdürü Ahmet Hamdi Bey yazmıştır » diye açık bir jurnalde bulunuyor. Alâettin Cemil Beye göre, ben sınıf kavgasına doğru bir yol açmaktaydım. Köylü, memur ve işçi sınıflarını sanayiciler aleyhine tahrik etmekteymişim ! Cevabını kooperatif mecmuasında vereceklermiş !

Alâettin Cemil Beyin şahsımı hedef tutan hücumlarına verdiğim cevap aşağı yukarı şu :

« Cumhuriyet » gazetesinde İstanbul Mebusu Alâettin Cemil Beyin Kooperatif mecmuasında çıkan makale dolayısiyle hakkımda yazdığı ağır sözlere teessüf ederim. Cevap vermek istemiyorum. Şahsi hücumlar yapmak ya da böyle hücumları cevaplandırmak meslekime ve bulunduğum mevkie uymaz.

« Kooperatif mecmuasındaki yazı bir tezi müdafaa etmektedir. Sanayiin ulu orta himayesi bugünkü durumda zararlı olduğu iddiasını taşımaktadır. Bu teze karşı söylenecek sözlere elbet yazarı cevap verir. Alâettin Cemil Beyin böyle bir münakaşada taraf olma niteliğinde olmadığı anlaşıldığından sükûtu tercih ediyorum. »

Gazeteler, ortaya attığım tezin üzerinde önemle duruyorlar : Türkiye ziraat memleketidir. Nüfusumuzun 11 milyonunu köylü kütlesi teşkil etmektedir. Bu kütlenin meydana getirdiği ziraî mahsulleri himaye etmeliyiz. Oysaki hükümet, İstanbul, İzmir gibi şehirlerde mahdut bir sanayi zümresini himaye etmektedir. Acaba Adapazarı'nda patates çıkaran bir küçük arazi sahibi mi, yoksa bütün ham maddelerini hariçten getiren bir çikolata fabrikasını mı himaye etmeliyiz? Ziraî ürünler dünya piyasasına tabidir ve zararına satılmaktadır. Halbuki sanayi erbabının çıkardığı mallar dünya piyasasından kat kat yüksektir. Gümrük tarifeleri, kontenjan usulleri ve diğer himaye tedbirleri bu sonucu doğurmuşur. Sanayiciler iç pazarı sömürmektedirler. (Akşam 1 Ekim 1932) .

A.H. Muamması birkaç gün gazetelere eğlence konusu oldu. Zaten « Almanya'da iktisat tahsil eden bir gençtir bunu yazan » gibi lâflarımın mizah çerçevesinde olduğunu herkes anlamıştı. Nihayet baklayı ağzımdan çıkardım : « Bu yazıyı ben yazdım » dedim. Eğer gizlemekte devam etseydim, belki mesele o kadar büyümezdi.

Fakat açıkça yazının bana ait olduğunu belirtmiş olmam, devlete ait önemli bir işletmenin umum müdürü olan bir zatin isyan bayrağını çekmesi şeklini aldı ve hücumların şiddetlenmesine yol açtı. Zaten bu tarihten sonra Halk Fırkasiyle aramdaki köprü yıkılmıştı. 1934 Ağustosunda Liman Şirketinin tasfiyesi de bence bu yüzden olmuştur.

Gazeteler, davanın temelinde beni tutmalarına rağmen, sanayicilerin hücumlarına da sütunlarında yer vermekteydiler. Meselâ Süreyya Paşa Adalet Mensucat Fabrikası Müdürü Âtıf Süreyya Bey, Son Posa gazetesinin 15 Ekim tarihli sayısında bana özetle şu açık mektubu neşretmişti :

« A.H. Beyefendi; evvelâ siz susunuz.

« Çünkü sanayicilerin dâvaları, sathî bir tetkik neticesi anladığınız gibi basit değildir. Bir hücumun değeri, polemik maharetinde değ,il, gerçekleri ortaya atmakta, karşı tarafın dâvâlarını tahlil edebilmekte ve haksız olduğunu gösterebilmektedir.

«**Lütfen söyler misiniz? Türk sanayicisi bir Türk köylüsü gibi, Türk değil midir?** (Maalesef çoğunluğu Türk değildir) **Bir Türk çiftçisinin köylerde oynadığı rol ile bir Türk fabrikatörrünün şehirlerde oynadığı rol arasında ne fark vardır?** (Çok fark vardır. Biri sömüdülür, öteki sömürür) **Türk buğdayını millî hükümet, bir taraftan ecnebi buğdaylarına karşı himaye ederken ve daha birçok himayelerle köylüyü düşünürken siz de bizimle beraber sevinmiyor musunuz?** (Ne münasebet? Kan ağlıyorum).

«**Beyefendi, bono ödediniz mi? Makine tamir ettirdiniz mi? rekabetle mücadele edip yüzlerce aile reisine para yetiştirmek için banka kapılarında çırpındınız mı? Yoksa sanayicinin fazla kâr ettiğini mi sanıyorsunuz? Biraz İstanbulu dolaşınız. Taksim emydanında ve diğer semtlerde mantar gibi bitmiş bir sürü apartman görürsünüz. Lûtfen sorunuz; bunları fabrikatörler mi yaptırıyorlar? Eğlence yerlerine gidiniz, acaba orada çoğunluk fabrikatörlerde midir? Bankalara gidiniz, ahbaplarınıza ve müdürlere müracaat ediniz: Kredilerin büyük kısmı acaba fabrikalara mı verilmiştir?**»

DOĞRU, sanayi ölçüsüz himaye görmeye karşılık, sanayici büyük sıkıntı içindeydi. Hükümet kaşığıyle verdiğini sapiyle çıkarıyordu. Sanayiin, hele özel sanayiin bu devrede ancak soyguncu kapkaç sanayi durumunda geliştiğine ve sanayileşmenin devlet politikası olarak ele alınmamış olduğuna hiç şüphe yoktur. Bu konuya ileride değineceğim. Fakat benim « Sanayici efendilerimiz biraz susar mısınız? » yazımla savunduğum tez büsbütün başka idi.

O zamanlar Ticaret Borsası Umumî Kâtibi olan Nizametin Âli Bey de gazetelere verdiği demeçte, Kooperatif mecmuasındaki makalenin altında A. H. imzası bulunmasına rağmen, benim tarafımdan yazılmamış olduğuna sevindiğini belirttikten sonra şu meçhul A. H. Beye şiddetle hücum etmiş ve :

« Bu zat, gayyayı cehalettir, ve henüz iktisadın başlangıcını bile bilmiyor. Yalnız iktisattan anlamıyor değil, onu uyduruyor » demişti. Uzaktan arkadaşlık ettiğimiz merhum, Türk İktisatçılar Derneğinde buhran hakkında verdiği bir konferansı, A.H. imzasiyle eleştirmiş ve dünya buhranının bir piyasa buhranı değil, bir rejim buhranı olduğunu yazmıştım. Buna çok alınmış olduğunu sözünü ettiğim demecinde de belirtmişti.

Ben bu çıkışımla memlekete ve savunduğum dâvâya bir ölçüye göre hizmet ettim. İç pazarın sömürülmesi pahasına sanayileşme olacaktı. Bundan başka yol da düşünülemezdi. Mademki bu zaruret vardı, şu halde bu sömürmeyi devlet yapmalıydı. Özellikle şu sebepten : Modern ileri ve büyük tekniği getirme ve büyük işletme tipi yaratma bakımından. Küçük ilkel aelyelerden, yavaş yavaş büyük fabrikalar olsun diye bekleyemezdik. Bunun için milletçe mahrumiyetlere katlanıp bir sonuç alamazdık. Buna imkân da yoktu.

Bana öyle geliyor ki, benim zamanında yaptığım bu çıkış hayli etkili oldu. Celâl Bayar'ın devletçi politikasını destekledi. Onun zamantnda Birinci Beş Yıllık Sanayi Plânı, Sümerbank ve Etibank'ın kurulması, kömür ocaklarının devletleştirilmesi gibi önemli adımlar

Gelecek Yazı :
İnkılâbımızın Mutsuzluğu

AUER'in Bu Üç Küizinyerinden Birini Seçebilirsiniz.

Sevgi 355

1- Fırına koku sızdırmayan tamamen ayrı ızgara hücresi.
2- Dört büyük tencere alan geniş masa
3- Geniş bir fırın
4- Isı şiddetini ayarlayan termostat
5- Fırında elektrikli ışık tertibatı
6- Fırın kapısında kırılmaz camlı pencere

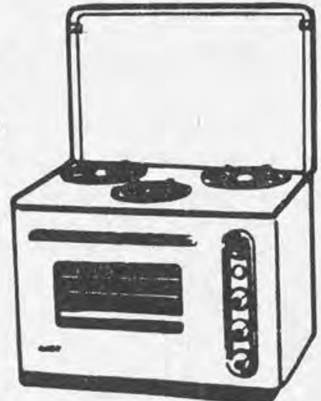
353 L Saadet

1- Fırın kırılmaz cam pencerelidir. İçi elektrikle aydınlatılır.
2- Fırın bir hindi pişirecek kadar geniş ve yüksektir.
3- Fırın içinde üstü çivili plaka tertibatlı ayrı ızgara vardır.
4- Geniş çekmece

253 L Sevinç

SET ÜSTÜ tipi
353 L Modelinin aynıdır, çekmecesizdir.

AUER

İMALÂT A. Ş.

Bütan gazı ile çalışan ve KENDİ Markaları altında satışını temin eden FİRMALAR :

Aygaz • İpragaz • Likidgaz • Milangaz • Mobilgaz • Mutfakgaz • Shellgaz • Alevgaz

Bütün şoför
arkadaşlar biliyor:

FISK
en yumuşak,
en sağlam lâstiktir!

FISK lâstikleri takılı vasıtalar ile yolculuk daha zevkli, daha emindir! Rahat bir yolculuk temin etmek için... lâstiğin ömrünü uzatmak için FISK lâstiklerinde her türlü tedbir alınmıştır. FISK'ten şaşmayınız.

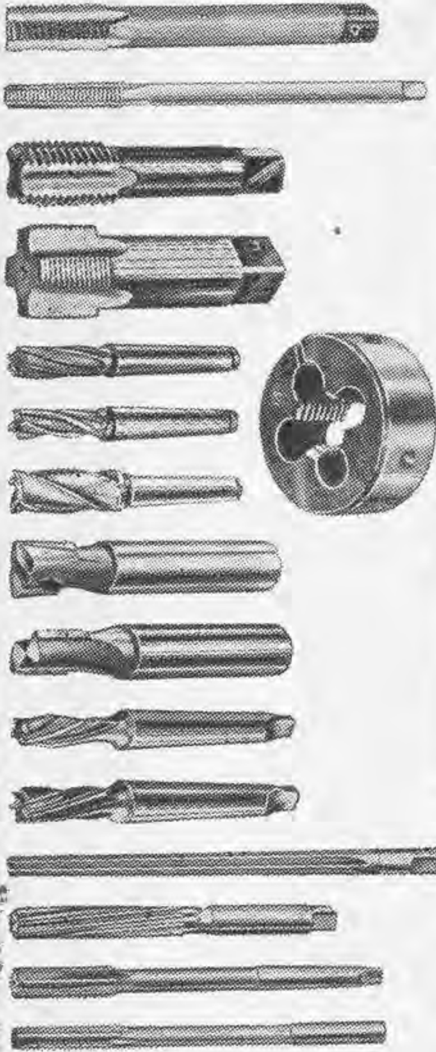
FISK
EMNİYET
DEMEKTİR.

(Manajans : 2226)

makina-takım
MTE
endüstrisi

makina-takım endüstrisi A. Ş.

UHB
UDDEHOLM
MILLER
MARTIN MILLER
May

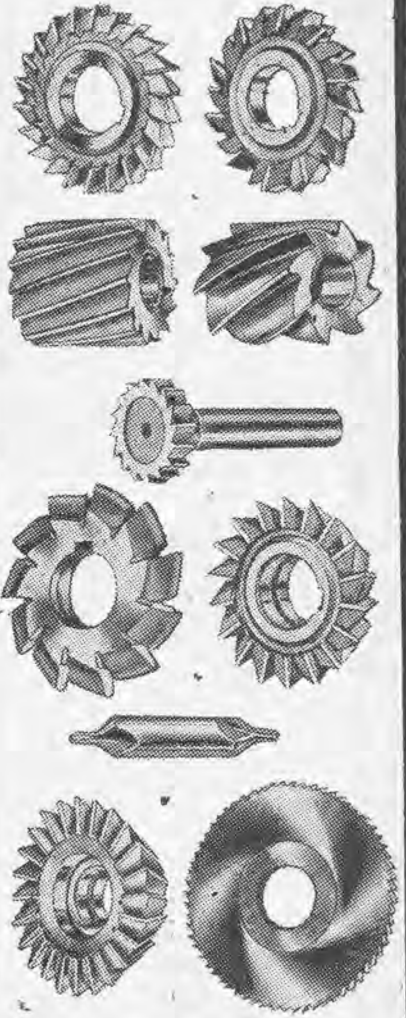
MAY patentli, HSS ve WS
MATKAP UÇLARI,
MARTIN MILLER, UDDEHOLM,
SANDVIK ŞERİT, KATRAK,
DAİRE, EL ve MAKİNA
TESTERELERİ

Ayrıca

TORNA KALEMLERİ
EL KILAVUZLARI
(Metrik ve Whit Worth)
MAKİNA KILAVUZLARI
PAFTALAR (Metrik ve Whit Worth)
KONİK RAYBALAR
EL RAYBALARI
MAKİNA RAYBALARI
PARMAK FREZELERİ
DELİK FREZELERİ
KANAL FREZELERİ
AÇILI ALIN FREZELERİ
PRİZMA FREZELERİ
YARIK FREZELERİ
VALS FREZELERİ
AÇI FREZELERİ
MODÜL FREZELERİ
PUNTA MATKAPLARI
FREZE TESTERELERİ

DİGER ÖZEL KESİCİ TAKIMLARIN tamamını **STOKTAN** veya kısa teslim müddetli olarak müşterilerimizin ihtiyaçlarını karşılamakla şeref duyarız.

Her türlü mütemmim malûmat için teşkilâtımız emrinizdedir.

makina-takım endüstrisi A. Ş.
(Gebze - Çayırova)
Acentesi:

Metal Ticaret T. A. Ş.

Tünel Caddesi, Transtürk Han 18, Karaköy, İstanbul - Tel.: 49 51 10 - 44 38 73, Telg.: METURAŞ - İst.
Ankara Satış Yeri: Çankırı Caddesi No. 15/3 Telgraf: METURAŞ - Ankara, Tel.: 11 09 82

Ege Bölgesi Mümessillikleri:

Kesici Takımlar: Olgu Teknik Ticaret Koll. Şti. Cumhuriyet Bulv. No. 88 Telg.: OLGU Tel.: 22 452
Testereler: Ege Reçine ve Neft Sanayii K. Ş. Fevzi Paşa Bulv. No. 65/A Telg.: CARFİ Tel.: 38 563
Güney Anadolu Bölgesi Satış Mümessilliği: Atatürk Bulv. Burdurluoğlu Apt. Kat 5, Adana Tel.: 2880

JUNKER+RUH

Bütün dünyada kullanılan fırın

TÜRK DEMİR DÖKÜM FABRİKALARI A.Ş.

Silâhtar - İstanbul

(Barış : 102)

PROFİLO

çeşitli sahalarda yurt hizmetinde

Enerji nakil hatları için pilon imalâtı

Fabrika konstrüksiyonları

Petrol tankları imalâtı

Portatif evler, demir ve alüminyum doğrama işleri

Otomotiv endüstrisi için karoseri imalâtı

Deniz üstü, altı ve iskele inşaatı

Turistler için karavan imalâtı

Buzdolabı, çamaşır makinesi ve elektrikli ev âletleri imalât ve montajı

PROFİLO
SANAYİ ve TİCARET A.Ş.

Profilo Sanayi ve Ticaret A.Ş. - 2. Taşocağı Sok. 26-28, Mecidiyeköy, İstanbul
Tel: 47 79 90, Telg.: Profilodo, P.K. 98 Beyoğlu

(Sedef Reklâm : 385)

Taklit Parça

Takma Diş Gibidir

Rahatınızı Kaçırır...

Orijinal Caterpiller

Parçalarını Kullanınız

Çukurova

İTHALÂT VE İHRACAT T.A.Ş.

TELEKS — Telg. ÇUKURTAŞ

ADANA	ANKARA	İSTANBUL	İZMİR
Hava alanı karşısı	Mithatpaşa Cad. 13	Büyükdere Cad.	Gazi Bulvarı
No. 420 - P.K. 82	YENİŞEHİR	No. 14 - ŞİŞLİ	No. 29 - P.K. 608
Telefon: 4723	Telefon : 12 44 60	Telefon : 47 48 30	Telefon : 24159

Caterpillar, Cat ve Traxcavator Caterpillar Tractör Co. ait tescil edilmiş markalardır.

(Barış : 104)